

Årsrapport

God Helse partnerskapet **2017**

Møre og Romsdal
fylkeskommune

Årsrapport

God Helse partnerskapet 2017

Innhold

Møre og Romsdal fylkeskommune	s. 4
Møre og Romsdal idrettskrets	s. 6
Nordmøre og Romsdal friluftsråd (ikkje levert)	
Sunnmøre friluftsråd	s. 8
Aukra kommune	s. 10
Aure kommune	s. 11
Averøy kommune (ikkje levert)	
Eide kommune	s. 14
Fræna kommune	s. 16
Giske kommune	s. 18
Gjemnes kommune	s. 20
Halsa kommune	s. 22
Haram kommune	s. 24
Hareid kommune	s. 26
Herøy kommune	s. 28
Kristiansund kommune	s. 30
Midsund kommune	s. 32
Molde kommune	s. 34
Neset kommune	s. 36
Norddal kommune	s. 38
Rauma kommune	s. 40
Rindal kommune	s. 42
Sande kommune (ikkje levert)	
Sandøy kommune	s. 44
Skodje kommune	s. 46
Smøla kommune	s. 48
Stordal kommune	s. 50
Stranda kommune (ikkje levert)	
Sula kommune	s. 52
Sunndal kommune	s. 54
Sykkylven kommune	s. 56
Tingvoll kommune	s. 58
Ulstein kommune	s. 60
Vanylven kommune	s. 62
Vestnes kommune	s. 64
Volda kommune	s. 66
Ørskog kommune	s. 68
Ørsta kommune	s. 70
Ålesund kommune	s. 72

Innleiing

Årsrapporten for God Helse partnerskapet presenterer eksempel frå mangfaldet av folkehelsearbeid i Møre og Romsdal i 2017. Mykje godt arbeid blir utført i kommunane på tvers av sektorar og fagområde, og i regi av friluftsråda og idrettskretsen.

Partnerskapsforum vart arrangert i Kristiansund kommune og hadde «Program for folkehelsearbeid i kommunane» og barn og unge som hovudtema. Her var det orientert om programmet frå Helsedirektoratet, og det var innlegg om konseptet EAT MOVE SLEEP og skolen som samfunnsbyggjar gjennom MOT. Vi fikk også høre om Kristiansund kommune sin Utviklingssentral for Frisklivssentralar.

Møreforskning har på oppdrag frå Møre og Romsdal fylkeskommune gjort ei undersøking på bruken av seks ulike anlegg for fysisk aktivitet i Molde kommune hausten 2017. Undersøkinga har sett nærare på tre grupper som ofte har lågare aktivitetsnivå enn andre; personar med fødestad utanfor Noreg, personar med nedsett funksjonsevne og personar som opplever dårleg økonomi i familien.

Rapporten viser at gode nærmiljøanlegg ved skulane er viktige for barn og ungdom. Desse anlegga er viktige både i og utanfor skuletida, og fleire reiste gjerne til anlegga utanfor skuletida utan føresette, men i lag med jamgamle. For den vaksne befolkninga var Øverlandsvatnet, eit friluftsanlegg med tursti rundt vatnet, det anlegget som vart mest brukt av dei over 50 år. Andelen brukarar av dette anlegget hadde høgare sosioøkonomisk status, men det var også flest av dei som opplevde dårleg økonomi i denne undersøkinga som brukte anlegget.

I undersøkinga hadde dei fleste brukarane som var født utanfor Noreg, bakgrunn frå vestlege land. Flest av desse opplevde også god økonomi. Den sårbare gruppa med innvandringsbakgrunn trefte ein ikkje heilt i undersøkinga. For personar med nedsett funksjonsevne er det frå tidlegare lite kunnskap om aktivitetsvanene, men tilbakemeldingane frå undersøkinga viste at Øverlandsvatnet vart opplevd som godt tilrettelagt for alle.

Mattilbodet i grunnskolane i Møre og Romsdal er kartlagt gjennom ei undersøking som vart sendt til 200 private og offentlege barne-, ungdoms- og kombinertsolar i fylket. 94 skolar svarte på undersøkinga, fordelt på 31 kommunar. Kartlegginga er gjennomført i eit samarbeid mellom Fylkesmannen, idrettskretsen og fylkeskommunen.

Funn i undersøkinga kan vere aktuell å følgje opp gjennom å gjere betre kjent Helsedirektoratet sine faglege retningslinjer for mat og måltider i skolen, påverke politikarar til å innføre ordningar med gratis frukt og grønt i skolen, påverke fleire skolar til å servere gratis frukost, eventuelt eit varmt måltid, samt sjå moglegheiter knytt til satsinga på ein times fysisk aktivitet i skolen.

Møre og Romsdal fylkeskommune har tatt initiativ til prosjektet «Jenteløftet i fotballen i Møre og Romsdal 2018 – 2020». Jenteløftet har som mål å få fleire jenter til å spele fotball lengre. Der ein av fem gutar i fotballen forsett å spele etter fylte 16 år, er den same delen for jenter ein av ti.

Prosjektet skal også medverke til å skape varig endring i haldningar til jentefotball og det skal bli meir kunnskap om jentefotball. Det er også eit mål å få fleire jenter til å ta trenarkurs og fleire jenter engasjert på leiarnivå.

Det vil i 2018 bli utarbeidd ein søknad om å bli programfylke i «Program for folkehelsearbeid i kommunane», og fylkeskommunen vil bruke partnerskapsforum som ein innspelsarena for dette. Det tas sikte på å leggje fram ei sak for fylkestinget hausten 2018.

Kultur og folkehelseutvalet har gjort vedtak om at God Helse-partnerskapet og gjeldande partnaravtale skal evaluerast i 2018 (KF-46/16). Evalueringa og tilråding om vegen vidare skal leggjast fram for kultur- og folkehelseutvalet våren 2019.

Lykke til med arbeidet!

Heidi-Iren Wedlog Olsen
Fylkeskultursjef

Møre og Romsdal fylkeskommune

Samling for folkehelsekoordinatorene 2017 i Kristiansund

1 Samfunns- utvikling for ein god start i livet

Mattilbodet i grunnskolane i Møre og Romsdal er kartlagt gjennom ei undersøking som vart sendt til 200 private og offentlege barne-, ungdoms- og kombinertskolar i fylket. 94 skolar svarte på undersøkinga, fordelt på 31 kommunar. Kartlegginga er gjennomført i eit samarbeid mellom Fylkesmannen, idrettskretsen og fylkeskommunen (Mat og måltider i grunnskoler i Møre og Romsdal-kartlegging, våren 2017).

Ei rekkje tiltak er sett i verk for å få elevar til å fullføre vidaregåande skole. Tiltaket «I-UNG» er vidareført som eit tilbod i heile Møre og Romsdal, medan «Vekslingsmodellen» – tidlegare ut i praksis, har blitt vidareført ved Kristiansund vidaregåande skole.

Det rusførebyggjande arbeidet i vidaregåande skole er vidareført, og alle skolar har fokus på mobbing og deltek i aktuelle mobbeprogram.

2 Helsevennlig arbeidsliv

I 2017 starta 52 prosent av elevane på Vg1 på eit yrkesfagleg utdanningsprogram, noko som er ein liten nedgang frå 2016. For at desse elevane skal kunne fullføre utdanninga er vi avhengig av eit godt samarbeid med næringsliv og offentlig sektor for å skaffe den enkelte læreplass. Aksjon "Bli lærebedrift" første også i 2017 til at mange nye lærebedrifter vart godkjente og fleire tok inn lærlingar. Det var også starta eit toårig prosjekt med fire formidlingskoordinatorar som saman med skole og næringsliv skal arbeide for fleire læreplassar i fylket.

Karriererettleiingstenesta for vaksne, Karriere i Møre og Romsdal, gjennomførte meir enn 400 individuelle rettleiingar i 2017. Det vart halde kurs for bedrifter i nedbemanning og omstilling, og søkarkurs for elevar på Vg2 som skal søke læreplass. Det er stadig flere med minoritetsbakgrunn som brukar desse tenestene.

3 Samfunn som fremmar aktiv, frisk og trygg alderdom

Treningsgrupper for «Sterk og Stødig» er etablert i fleire kommunar i fylket. Dette er eit lågterskel treningstilbod for heimebuande eldre. Modellen er utvikla i eit samarbeid mellom Kompetansesenteret for bevegelsesvansker og fall hos eldre/St. Olavs Hospital, NTNU, EU-nettverket ProFouND, Helsedirektoratet og utvalte kommunar i Norge.

Våren 2017 vart det gjennomført ei kartlegging av rammevilkåra for dei kommunale eldreråda. Spørjeskjema vart sendt til alle eldreråda, ved rådsleiar og sekretariatsleiar. Alle 36 kommunane ga tilbakemelding på skjemaet. Rapporten frå kartleggingane er sendt ut til kommunane. I tillegg er dei lagt ut på heimesidene til fylkeskommunen. Fylkesrådet for eldre vil sette resultatet frå kartlegginga på dagsorden på konferansar i 2018.

4 Trygt og helsefremmande fysisk miljø

Tettstadskonferansen 2017, som var arrangert på Åndalsnes 7.–8. juni bidrog til kompetansefyll, erfaringsutveksling og nettverk for kommunar som jobbar aktivt med by- og tettstadsutvikling. Fleire av innlegga på konferansen hadde eit tydeleg folkehelseperspektiv.

Fylkeskommunen har gitt tilskot til vidareføring og utvikling av prosjektet Kartlegging og verdsetting av friluftsområde. Det er oppretta eigne prosjektstillingar i Nordmøre og Romsdal friluftsråd og Sunnmøre friluftsråd for å bidra til å nå det nasjonale målet om at alle kommunar har kartlagt og verdsatt sine friluftslivsområde innan 2018.

Det er gjennomført eigen kampanje knytt til bruk av refleks og det å være synleg på busshaldeplassen. Barnehageprosjektet "Sikring av barn i bil" er godt i gang, og barneteateret "Ville vegar og vrang skilt" har hatt framsyning på 20 barneskolar i fylket.

5 Inkludering og deltaking i kultur og frivillige organisasjonar

Det er i 2017 starta opp eit arbeid med å omsetje turskildringane i morotur til engelsk. I først omgang er det Stikk UT!-turane som vert omsett, men vi ser for oss at alle turane etter kvart blir lagt ut med engelsk tekst.

Fylkeskulturkonferansen vart gjennomført 28.9, på Terminalen i Ålesund. Temaet var «inkludering og mangfald». Samarbeidspartnar var Møre og Romsdal idrettskrets. Om lag 200 personar møtte, og på scena stod mellom anna Marco Elsafadi, Sahra Jaber, Cato Zahl Pedersen og Kristin Waagen frå Tingvolløst.

Frivilligforum vart relansert i Ålesund. Målet var å samle organisasjonar frå heile Møre og Romsdal til ein inspirerende dag rundt reduksjon av barnefattigdom. Dagen vart organisert saman med Norges Musikkorps Forbund Nordvest, og den nasjonale satsinga mot barnefattigdom «Allemed». Deltakarane var frå kommunar, i tillegg til frå nokre frivillige lag og organisasjonar.

6 Organisering og samhandling, eit kunnskapsbasert folkehelsearbeid

Dei seks kommunane som er med i det nasjonale kartleggings- og utviklingsarbeidet om "Nærmiljø og lokalsamfunn som fremmar folkehelse, har i 2017 prøvd ut nye former for medverknad for å få eit betre kunnskapsgrunnlag for planer og avgjerder. Fleire av kommunane nyttar allereie innspel frå medverknadsprosessane som delar av grunnlaget for planer og tiltak.

På oppdrag frå fylkeskommunen har Møreforsking gjennomført ei pilotundersøking om bruk og brukarar av seks ulike anlegg for fysisk aktivitet i Molde. Formålet med prosjektet har vore å få eit kunnskapsgrunnlag for vurdering av korleis spelemidlane betre kan nå særleg prioriterte målgrupper, og bidra til auka fysisk aktivitet gjennom eigenorganisert aktivitet (Møreforsking, Rapport Nr. 1707, 2017).

7 Kartlegging av rammevilkår – kommunale råd for funksjonshemma

Kartlegging av rammevilkåra for dei kommunale råda for funksjonshemma vart gjennomført i august/ september 2017. 30 kommunar svarte på skjemaet. Rapporten frå kartleggingane er sendt ut til kommunane. I tillegg er dei lagt ut på heimesidene til fylkeskommunen. Fylkesrådet vil sette resultatet frå kartlegginga på dagsorden på konferansar i 2018.

Kvam skole - uterområde med jungelanlegg og turnbasseng var eit av anlegga som var med i pilotundersøking om bruk og brukarar av seks ulike anlegg for fysisk aktivitet.

Foto: Romsdals Budstikke

Møre og Romsdal Idrettskrets

Koordinator for folkehelse og fysisk aktivitet:
Ellen Cathrine Hammer

E-post: ellen.hammer@idrettsforbundet.no
Telefon: 408 77 781

Idretts glede

1 Samfunns- utvikling for ein god start i livet

Aktivitetslederkurs barneidrett:

I 2017 har videregående skoler, med studie-spesialisering idrett gjennomført «Aktivitetslederkurs barneidrett» for sine elever. I tillegg har idrettskretsen arrangert ordinære kurs for tillitsvalgte i idrettslag og det har vært avholdt kurs der tema har vært «Trennerollen».

I 2017 innledet MRIK et samarbeid med SMISO Møre og Romsdal. De har vært ute i idretten og holdt foredrag og vært en viktig bidragsyter for å få frem viktigheten av å ha retningslinjer i idrettslaget. Fokus har også vært på hvordan man kan forebygge at seksuell trakassering og overgrep skjer i idretten og på hvordan idrettslaget og andre kan håndtere situasjoner.

2 Helsevennlig arbeidsliv

Aktiv på Dagtid:

For de som faller utenfor arbeidslivet, kan Aktiv på Dagtid være et godt tilbud. Aktiv på Dagtid er et tilbud om trening og fysisk aktivitet for mennesker mellom 18 og 67 år, som befinner seg i trygdesituasjon. I Møre og Romsdal startet første kommune opp med tilbudet i 2005, i 2017 har flere kommuner et tilbud om Aktiv på Dagtid.

Fra 2011–2014 fikk idrettslag i fylket støtte til å drive aktivitet gjennom folkehelsemidler fra Helsedirektoratet og Norges Idrettsforbund. Tilskuddet falt bort fra 2015, men midler fra Møre og Romsdal fylkeskommune har bidratt til at 6 idrettslag i 3 ulike kommuner i fylket har fått støtte til å opprettholde aktiviteten også i 2017.

3 Samfunn som fremmar aktiv, frisk og trygg alderdom

Voksneidrett:

Gjennom Idrettspolitisk Dokument (IPD) som ble vedtatt på Idrettsstinget i 2015, har MRIK/NIF et økt fokus på å skape gode idrettstilbud for mennesker i alle aldre. Dette innbefatter også voksne.

Den gylne spaserstokk er et trimtiltak for eldre som arrangeres av helseslag, pensjonistforeninger og andre i samarbeid med de lokale bankene i fylket. Tiltaket har vist seg å være en positiv miljøfaktor ved siden av den helsemessige effekten som gå-trim gir. Møre og Romsdal idrettskrets administrer ordningen ved utsending av merker, gåkort, stokker og gåstaver etter bestilling.

I 2017 søkte og fikk Møre og Romsdal idrettskrets og Moldekameratene Bokseklubb midler til å starte et prosjekt med boksetrening for personer med Parkinson sykdom. Prosjektet er en suksess og 10–12 personer trener i lokalene til Moldekameratene Bokseklubb en dag i uka. Deltakerne som er blitt medlem av klubben trenes av to trenere fra klubben.

4 Trygt og helsefremmande fysisk miljø

Det fysiske miljøet er grunnleggende for helse, trivsel og livskvalitet for innbyggerne i Møre og Romsdal og planlegging er sentralt for å legge til rette for innbyggerne sin helse. Arbeidet med spillemidler i Møre og Romsdal skjer i samarbeid mellom Møre og Romsdal fylkeskommune, Møre og Romsdal idrettskrets, særkretser, Det frivillige skyttervesen, idrettsråd, idrettslag og kommuner.

I følge folkehelseloven har kommunene ansvar for å legge til rette for et samarbeid med frivillig sektor. Idrettskretsen spiller en viktig rolle ved at den drifter Anleggsrådet. I samarbeid med idrettsråd og kommuner gjennomføres prosessmøter som involverer frivilligheten lokalt frem mot vedtatt kommunedelplan for idrett, friluftsliv og fysisk aktivitet.

Idrettskretsen gjennomfører årlig hallfordelingsmøte mellom særidretter og kommuner for å tilrettelegge for samarbeid og aktivitet.

5 Inkludering og deltaking i kultur og frivillige organisasjoner

Frivillige lag og organisasjoner skal være bærekraftige og offensive aktører i sine lokalsamfunn og nå bredt ut i befolkninga. Møre og Romsdal idrettskrets jobber for å få til gode tilbud som kan passe for alle.

I 2017 arrangerte idrettskretsen flere kurs i; Hvordan tilrettelegge for fysisk aktivitet på en måte som inkluderer alle. Deltakere har vært ansatte i skole og SFO, fysioterapeuter, ergoterapeuter, vernepleiestudenter og idrettsfagsstudenter.

I 2017 arrangerte idrettskretsen to utprøvningsdager for idrett for funksjonshemmede, såkalte «Paraidrettsdager». Dette er oppfølgeren til tidligere «Grensesløs idrettsdag» Utpøvingen ble arrangert Molde og Sula. Arrangementet i Molde var i samarbeid med Molde og Romsdals Turistforening. I forbindelse med utpøvingen i Sula hadde vi kurs i tilrettelegging av aktivitet for mennesker med skjulte funksjonsnedsetteler og et foredrag med Cato Zahl Pedersen.

6 Organisering og samhandling, eit kunnskapsbasert folkehelsearbeid

Idrettskretsen har siden 2004 hatt et utvidet partnerskap om folkehelse med Møre og Romsdal fylkeskommune, gjennom God Helse programmet. Det innebærer at fylkeskommunen øremerker 20 % av årlig tilskudd til idrettskretsen, til arbeid med lavterskel fysisk aktivitet. Koordinator i idrettskretsen, jobber tett med Møre og Romsdal fylkeskommune, seksjon folkehelse og fysisk aktivitet. I tillegg er vedkommende idrettskretsens representant i «Livsstilsgruppa», samt i arbeidet med Frisklivssentralene i fylket.

Innovasjonscamp 2017: Livsstilsgruppa God Helse har siden 2014 bidratt med oppgaver til elever i ungdomskolene i flere kommuner.

I 2017 var temaet Kosthold med fokus på «Arrangementsmat», 15 elever fra ungdomskolene i Molde jobbet med oppgaven.

Idrettskretsen var medarrangør på Fylkeskulturkonferansen.

7 Ungdom og integrering

I 2017 opprettet MRIK et fylkesdekkende ungdomsutvalg etter å ha hatt et ungdomsnettverk bestående av idrettsengasjert ungdom, siden 2015.

Målene for ungdomsutvalget er å

- hindre frafall av ungdom fra idretten
- få flere ungdomstrenere og ungdomsledere
- skape mer idrett for ungdom, av ungdom
- gi ungdommene erfaring og på denne måten mer tillit i eget IL.

Idrettslag i fylket har søkt om midler til integrering gjennom NIF sitt flyktningfond siden 2015. Målet har vært å gi en meningsfull opplevelse gjennom idrett for mennesker med minoritetsbakgrunn.

I 2017 har MRIK hatt hospiteringsavtale med en person med minoritetsbakgrunn. Han jobbet hos oss to dager i uken og var involvert i arbeidet vårt med integrering.

Vi har arrangert Aktivitetslederkurs barneidrett for Flyktningtjenesten i Molde og vi lager nå en informasjonsfilm om idrett.

Dimna IL ble tildelt Møre og Romsdal idrettskrets sin Idrettspris for 2017. Prisen ble mottatt av styreleder Trond Berg, sportslig leder Arve Hatløy og økonomileder Wenche Kleven. Foto: Grete Opheim

Sunnmøre friluftsråd

Innbyggartal: 94.525

Namn: May Britt Haukås

E-post: may@friluftsradet.no

Telefon: 977 09 653

På Stikk UT!-tur. Foto: May Britt Haukås

1 Om Sunnmøre friluftsråd

Alt Sunnmøre friluftsråd jobbar med handlar om folkehelse. Vi legg til rette for at så mange som råd skal kunne drive eit aktivt friluftsliv heile livet.

Vi driftar og skjøttar statleg sikra og andre viktige friluftsområde i 10 medlemskommunar.

Vi har eit stort aktivitetsarbeid for alle målgrupper, spesielt barn og unge. Vi arrangerer friluftsskular og andre aktivitetar for barn. Gjennom skulenettverket (25 skular) kursar vi det pedagogiske personalet i uteundervisning, og hadde 13 slike arr. i 2017 med 340 deltakarar.

Vi låner ut friluftsutstyr gratis til skular, barnehagar, lag og organisasjonar.

I 2017 gjennomførte vi eit stort prosjekt mot marin forsøpling og samla inn 113 tonn. Ca. 400 frivillige deltok.

Gjennom heile året har vi arbeidd for å få etablert Skjergardsteneste i Møre og Romsdal.

2 Stikk UT! og Stikk UT! Bedrift

Sidan 2015 har vi drifta turregistreringskonkurransen Stikk UT! i medlemskommunane på Sunnmøre. I 2017 registrerte 8.270 deltakarar i alle aldrar 178.862 turar. Om kvar tur får ein verdi på kr. 100 skapte Stikk UT! på Sunnmøre samfunns- og folkehelseverdiar for nesten 18 millionar kroner.

Stikk UT! Bedrift vart starta i 2016. I 2017 var over 50 arbeidsplassar med og brukte Stikk UT! som eit helsefremjande trivselstiltak på jobben.

3 Naturlos

Naturlos er eit årleg prosjekt der friluftsrådet to gonger i året gir ut ei avis med oversyn over natur- og kulturvandringar i medlemskommunane. I hovudsak er dette turar i regi av frivillige lag og organisasjonar. I tillegg kjem ei rad eigne annonser i aktuelle lokalaviser og på facebook. Det er gratis for annonsørane å vere med i Naturlos.

I 2017 marknadsførte friluftsrådet 140 natur- og kulturvandringar med ca. 3.500 deltakarar.

4 Turkort

Turkort er informasjon om enkle nærturar også personar med nedsette funksjonsevner kan klare. I 2017 ga friluftsrådet ut 10 nye turkort, som kjem i tillegg til dei 28 vi har gitt ut tidlegare. Kvart kort inneheld detaljert kart, bilde og informasjon om turen.

Turkorta er samla i permar som er distribuert ut til bibliotek, sørviskontor, lege- og tannlegekontor osv. i medlemskommunane til Sunnmøre friluftsråd.

5 Inkludering

«Finn naturglede – vinn helse» var namnet på innvandrarsprosjektet vi gjennomførte i 2017. Gjennom turar og friluftslivsarrangement vart bebuarane på asylmottaket i Ålesund introdusert til norsk friluftslivskultur.

Prosjektet

Naturmøteplassen i Stordal vart vidareført, og to nye naturmøteplassar vart etablerte, i Vestnes og Ålesund. Dette er ein møteplass i friluft ein fast dag i veka midt på dag. Då brenn bålet og kaffien er klar for alle som vil kome.

Friluftsrådet ønskjer å etablere Naturmøteplassar i fleire medlemskommunar.

6 Sikring av område for friluftliv

Etter initiativ frå Sunnmøre friluftsråd fekk Ålesund kommune i 2017 godkjent statleg sikring av fire nye område: Hundsvær og Tyskholmen med «Karuseren» i Borgundfjorden, og Vikholmen med Lauvholmen i Ellingsøyfjorden.

7 Kartlegging og verdsetting av friluftslivsområde

Med midlar frå Miljødirektoratet, fylkeskommunen, Forum for Natur og Friluftsliv (FNF) og friluftsrådet, kunne vi i 2017 tilsette koordinator i 50 % stilling som jobbar med kartlegging og verdsetting av friluftslivsområde i kommunane på Sunnmøre. Målet er at alle kommunar skal ha god oversikt og kunnskap om friluftslivsområda sine, og verdien dei har for friluftslivet. Alt blir kartfesta og digitalisert. Arbeidet har kome svært godt i gang, og nokre kommunar nærmar seg allereie målstreken.

Smittande natur- og meistringsglede. Asylsøkjjarar og flyktningar på tur med friluftsrådet og ÅST til høgste toppen i Ålesund, Vasstrandegga.

Innbyggartal: 3.557

Folkehelsekoordinator i 100 % stilling:

Tove Charlotte Æsøy

E-post:

tove.charlotte.aesoy@aukra.kommune.no

Telefon: 71 17 15 77 / 986 12 740

Foto: Tove Charlotte Æsøy

1 Samfunns- utvikling for ein god start i livet

SFO ved ein av skolane har vedteke ein kvalitetsplan der satsingsområde har vekt på folkehelse og nasjonale anbefalingar;

- 1. Tryggleik, gode relasjonar og sosial kompetanse
- 2. Sunn livsstil og helse
- 3. Barn i bevegelse
- 4. Kunst og handtverk

Med nye manus for MOT programmet er det no ein auka innsats retta mot skolen, der vi møtar alle ungdommane frå 8. til 10. trinn. MOT arbeider for at ingen skal kjenne seg utanfor og annleis, og er i tråd med Aukra sin verdi at «alle skal høyre til».

Aukra har eit aktivt ungdomsråd med 12 ungdommar – der 11 går i vidaregåande skole. Med vekt på å gi grundig orientering i alle saker dei tek opp, bidreg dette til ei kjensle av å bli tatt på alvor og mulegheit for medverknad i utvikling av heimkommunen sin. Leiar er vald inn i Ungdomspanelet i Møre og Romsdal.

2 Helsevennlig arbeidsliv

Kommunen gjennomførte i 2017 ny medarbeiderundersøking, Faktor 10. Ut i frå desse resultatane har einingane arbeidd vidare med val av forbedrings- og bevaringsområde, tiltak, oppfølging og evaluering. Arbeidsmiljø er eit av områda det har blitt arbeidd med.

Kommunen arbeider systematisk med IA plan (inkluderande arbeidsliv) og delplan for einingane. Alle einingane skal sette nye delmål kvart år.

Det vart i 2016/2017 gjennomført ROS-analysar av det psykososiale arbeidsmiljøet i einingane. Tema var «Vi følelsen» og korleis vi kunne styrke denne. Det skal gjennomførast ROS analysar anna kvart år.

I 2017 vart det starta arbeid med ein overordna HMS plan. Denne skal oppfylle alle krav i internkontroll foreskrifta.

Aktivitetsskampanjen Stikk UT! bedrift som går føre seg frå 1. mai til 30. oktober vart kommunen med i for 2. gang. Litt mindre deltaking i år, men mange av dei som var med var svært ivrige.

3 Samfunn som fremmar aktiv, frisk og trygg alderdom

Musikkterapeut frå kulturskolen har kvar veke musikkterapi med busette og brukarar på sjukeheimen og personar med demens på dagsenter.

Føremålet er å gje eldre og pasientar med demens ein betre kvardag; Gjennom bruk av musikkaktivitetar vere med å auke deira identitetskjensle og livskvalitet og stimulere sosial kontakt gjennom musikkreminisens. Tilbodet er eit samarbeid mellom kulturskole, sjukeheim og dagsenter.

I mai 2017 skreiv Aukra under ein avtale med Nasjonalforeninga for folkehelsen om å bli eit meir «Demensvennlig samfunn». Det vart etablert ei arbeidsgruppe. Kampanjen går ut på at tilsette i kommune og nærlingsliv, får tilbod om eit 1-times kurs om demens. Målet er at personar med demens skal involverast og bli møtt med respekt i lokalsamfunnet.

Aukra kommune er også med på eit prosjekt for å utvikle ein modell for systematisk oppfølging etter demensdiagnose med midlar frå Helse- direktoratet.

4 Trygt og helsefremmande fysisk miljø

Det har vore ei stor satsing på friluftsliv i Aukra kommune i mange år. I 2017 fekk Aukra sin første kyststi. Denne ligg i eit naturskjønt område og har vore mykje i bruk sjølv om den enno berre er 1,2 km.

Kommunen har mange turstiar og friluftsområde, mellom anna 3 som er statleg sikra. Desse krev mykje vedlikehald, noko av dette vert gjort av velforeiningar og grendalag.

Falkhytten sentrum var i fjor i fokus når det gjeld trafikktryggleik. Der ferdast det mange skolebarn, det er fleire vegkryss og det er mykje trafikk, også tungtransport. Fartsgrensa vart redusert til 40 km/t og det vart laga fleire overgangsfelt. 3,6 km med nye gatelys var ferdig i 2017. Ein stor del av vegane våre har no gode lysforhold med nye LED lys.

5 Inkludering og deltaking i kultur og frivillige organisasjonar

Aukra har mange lag og organisasjonar. Kulturavdelinga i kommunen har ein tradisjon å invitere desse til ei årleg samling. Det vart arrangert to samlingar dette året. Den første i januar hadde Kulturplan og Kulturminneplan som tema. Den andre samlinga i november var eit samarbeidsprosjekt med skolane og eining for Innvandring og Integrering, der vi hadde besøk av Marco Elsafadi som heldt eit flott foredrag om inkludering og å høyre til. Denne samlinga var også for elevar og føresette.

Aukra har mange flyktningar og innvandrarar. Mange av dei yngste er godt integrert i fritidsaktivitetar.

Eininga for innvandring og integrering, som vart starta i oktober 2016, har svært gode resultat for deltakarar som har gjennomført introduksjonsprogrammet.

Av 11 deltakarar er 9 kvalifisert til vidaregåande utdanning og ein til arbeid.

Flyktningane har fått svært tett oppfølging av gode programrådgjevarar. Aukra har sidan eininga starta tatt i mot 92 flyktningar i alle aldrar, også einslege mindreårige.

6 Organisering og samhandling, eit kunnskapsbasert folkehelsearbeid

Samhandling på tvers av sektorar er eit utfordrande område for dei fleste kommuner og verksemdar. Det har vore stort fokus på dette den siste tida. Leiargruppa har hatt temaet på dagsorden fleire gonger, til dømes samhandling i samband med folkehelse.

Vald i nære relasjonar har vore eit mykje omtala tema. Aukra laga ein ny plan om dette i fjor saman med alle kommunane i Romsdal regionen. I samband med dette er fleire personar i kommunen som med på eit kompetansehevingssprogram. RVTS er arrangør av dei 7 dagane som går over 3 semester.

Med bakgrunn i satsing på tidleg innsats er det starta eit tilbod om musikkgruppe for born frå 1–4 år med familie. Tilbodet skal være med å styrke språkutvikling og integrering gjennom det gode måltid og det musiske samspelet. Det er kulturskolen i samarbeid med eining for innvandring og integrering og Aukra kyrkje som organiserer dette populære tilbodet.

7 Aukra Frivilligsentral

Aukra frivilligsentral er ein viktig møteplass for mange i kommunen. Drifta er stabil og huset er mykje brukt. Frivilligsentralen var i bruk 2243 timar i 2017.

Lag og organisasjonar kan bruke sentralen gratis til møter og arrangement og den vert også ofte leigd ut til private tilstelningar. Døme på bruk av lokala er til språkkafe og leksehjelp i regi av Røde kors. Der er også mange musikktilstelningar som sangtreff og ta mikrofonen. Lokala blir også brukt til småbarnstreff, kafé, sommarutstilling og avslutningar for Aktiv senior/Aktiv på dagtid.

Frivilligsentralen har hatt to arrangement for matombringarane. Ei sommaravslutning i juni og ei juleavslutning i desember. På møta går vi gjennom turnus for neste halvår og avsluttar med ein tallerken mat. Vi har ein flott stab på om lag 25 frivillige som køyrer mat laga på Aukraheimen ut til eldre i kommunen kvar dag året rundt. I 2017 fekk vi 2 nye matombringarar.

*Små og store er samla til småbarnstrall i regi av kulturskolen i samarbeid med eining for innvandring og integrering og Aukra kyrkje. Dette er eit tilbod til barn frå 1–4 år med familie. Tilbodet skal vere med på å styrke språkutvikling og integrering gjennom musisk samspel og gode måltid.
Foto: Ingvar Kristensen*

Innbyggartal: 3 593

Folkehelsekoordinator i 50 % stilling:

Guro Amundsen

E-post:

guro.amundsen@aure.kommune.no

Telefon: 905 76 275

Foto: Andreas Winter

**1 Samfunns-
utvikling for ein
god start i livet**

Barnehageansatte i kommunen har gjennomført del to av Fiskesprellkurs, der det var fokus på tilberedning av mat utendørs. I tillegg er det stort fokus på aktiviteter utendørs og bruk av friluftsområder i barnehagene. Det arrangeres ulike aktivitetsdager både sommer og vinter, samt servering av frukt og grønt hver dag.

Skolene jobber systematisk og målrettet med inkludering, fysisk aktivitet og et trygt og godt skolemiljø. Blant annet har barnetrinnene vært med på aksjonen «Hopp for hjertet», samt den nasjonale satsingen BlimE-dansen. Aure barne- og ungdomsskole er med i Trivselslederprogrammet, der to til fire elever fra 4.-10. trinn får opplæring og ansvar for lekeaktiviteter i friminuttet. Skolene har fokus på aktiviteter i naturen, og arrangerer ulike turer gjennom hele året.

**2 Helsevennlig
arbeidsliv**

Kommunen selv er den største arbeidsplassen. Aure kommune er IA-bedrift. Ansatte i Aure kommune har tilbud om trening med fysioterapeut en gang i uken. Det er også trimkonkurranse med trekning av premie hvert kvartal.

Aure dagsenter er et viktig arbeidsfellesskap for de som trenger et dagtilbud. Der har de snekkerverksted, aktivitetsrom og kjøkken. Treffstedet og Bruktbua er også aktivitetstilbud på dagtid, i regi av Psykisk helse og rus.

Det er startet opp et tilbud om «Fysisk aktivitet på resept» for mennesker som trenger hjelp til å endre levevaner og komme i gang med fysisk aktivitet. I tillegg er det startet opp en treningsgruppe for voksne. Tilbudet er gratis.

**3 Samfunn som
fremmar aktiv,
frisk og trygg
alderdom**

Det er ulike trimgrupper for eldre i kommunen, avhengig av funksjonsnivå. Frivilligsentralen tilbyr skyss til deltakere rundt om i kommunen til fredagstrimmen ved Aure Omsorgsbolig. Helselaget arrangerer torsdagskaffe hver uke. Tustna husflidlag arrangerer strikkekaffe, og Aure Seniordans møtes en gang i uken.

Aure kommune startet opp arbeidet med Aktivitetsvenn i regi av Nasjonalforeningen for folkehelsen. På den første kurskvelden ble det satt rekord i antall fremmøtte, og mange frivillige meldte seg som Aktivitetsvenn etter kurset. Dette er et tiltak som gir god helse og glede for både frivillig og bruker.

Kommunen har nedsatt et forbedringsteam som jobber med «Gode pasientforløp». Hensikten er å bedre brukervedvirkningen for pasientene gjennom fokus på helsefremmende mestring, og redusere antall reinnleggelser til sykehus.

**4 Trygt og
helsefremmande
fysisk miljø**

Aure kommune har god tilgang på turmuligheter i nærmiljøet. 63 % av befolkningen har trygg tilgang til rekreasjonsareal og 85 % har trygg tilgang til nærturterreng.

Kommunen ble i 2017 medlem av Møre og Romsdal friluftsråd. Kommunen blir Stikk UT!-kommune fra og med våren 2018, med ti flotte turer planlagt.

Arbeidet med Aureelva helseløype er i gang. Det vil bli en universelt utformet tursti lokalisert i Aure sentrum, som vil gi mange innbyggere med ulike funksjonsnivå tilgang til et flott turområde.

Foto: Andreas Winter

5 Inkludering og deltaking i kultur og frivillige organisasjonar

Aure frivilligsentral ble etablert i 2016, og bidrar i stor grad til integrering og samfunnsdeltakelse for mange.

Helselagene bidrar til aktivisering og inkludering, gjennom blant annet trimturer, sosiale arrangement, bading i varmtvannbasseng og tilskudd til andre lag i kommunen.

Kulturskolen har et bredt tilbud, og har mer enn 160 elevplasser med en aldersgruppe fra 4-65+ år. I dag er det 32 ulike undervisningstilbud ved Aure kulturskole innen musikk, dans, visuell kunst og drama.

Det er to bibliotek-avdelinger, som begge er åpne to dager i uken.

Det er tre idrettslag i kommunen, alle med et mangfoldig utvalg i tilbud og aktiviteter, som villmarksleir, bueskyting, triatlon, klatring og taekwondo.

6 Organisering og samhandling, eit kunnskapsbasert folkehelsearbeid

Arbeidet med oversiktsdokumentet over folkehelsen i kommunen er i ferd med å ferdigstilles.

UngData-undersøkelsen er gjennomført i 2018. Resultatene vil fremlegges for politikere og innbyggere i løpet av våren.

Aure kommune deltar i et interkommunalt plansamarbeid som skal utarbeide felles sjøarealplan for 11 kommuner på Nordmøre.

Innbyggartal: 3.454

Folkehelsekoordinator i 50 % stilling:

Ellen Marie Krakeli

E-post:

Ellen.marie.krakeli@eide.kommune.no

Telefon: 979 84 232

Foto: Eide kommune

**1 Samfunns-
utvikling for ein
god start i livet**

Eide kommune er med i satsingen: «Inkluderende skole og barnehagemiljø». Det er et kompetanseutviklingsprogram som skal styrke barnehagers og skolars kompetanse til å skape og opprettholde gode barnehage- og skolemiljøer, og forebygge, avdekke og håndtere mobbing og andre krenkelser. Deltakerne jobber også med regelverk, ledelse og organisasjonsutvikling. Ansatte i Eide kommune som møter småbarnsfamilier og gravide har gjennomført opplæringsprogrammet «Tidlig inn» i samarbeid med Korus. «Tidlig inn» er et opplæringstilbud for å gi fagfolk økt kompetanse til å snakke om sårbare temaer som psykisk helse, rus- og voldsproblematikk i møte med gravide og småbarnsforeldre. Eide kommune har også innledet et samarbeid med Korus om «Barnespor» der målsetningen er å innfri kommunens plikter etter helsepersonell lovens §10 a om å ivareta barn som pårørende i de tilfeller omsorgspersonene sliter med rus, psykisk eller alvorlig somatisk sykdom.

**2 Helsevennlig
arbeidsliv**

Kommunen er en IA-virksomhet, og samarbeider med bedriftshelsetjenesten og NAV. Kommunens personalhåndbok ble revidert i 2017 i tett samarbeid med tillitsvalgte. Tillitsvalgte er også godt inkludert i prosessene rundt å danne nye Hustadvika kommune fra 2020.

Eide kommune har en egen seniorpolitikk for ansatte over 55 år. Målet er at medarbeidere skal føle seg sett, respektert og føle arbeidsglede hele yrkeskarrieren. Virkemidler er seniorsamtaler, kompetansebygging for seniorer, fleksibel arbeidstid, tilskudd til utgifter til trening/trim, kurs i forberedelse til pensjonsalderen.

Mestringsenheten har en 100 % prosjektstilling for å ivareta aldersgruppen 15–18 år med tanke på å forebygge frafall fra videregående, forebygge og følge opp utfordringer knyttet til rus og dårlig psykisk helse, samt å bidra til en god start inn i et yrkesaktivt liv.

Frisklivssentralen sine treningsgrupper og kurs er åpne for alle voksne innbyggere.

**3 Samfunn som
fremmar aktiv,
frisk og trygg
alderdom**

«Aktivitetsvenn» ordningen til Nasjonalforeningen for folkehelse er etablert og vi er i gang med å rekruttere og kurse aktivitetsvenner som skal gi mennesker med demens et sosialt tilskudd i hverdagen.

Aktiv på dagtid har utvidet tilbudet sitt med bassenggruppe i samarbeid med Eide helselag og frivillige aktører. Frisklivssentralen har faste gruppetreninger hver uke som er åpne for deltakelse for alle innbyggere. Dette for å imøtekomme behovet for tilrettelagt trening også for eldre. Kommunen samarbeider med Eide seniordans som hver 14. dag har tilbud om sittedans på biblioteket.

10. mai markerte Eide kommune «Verdens aktivitetsdag» og åpningen av «Stikk UT!» sesongen på Halåsetra i samarbeid med pensjonistforeningen, helselaget, Halåsetras venner og N&R Friluftsråd. Det har i 2017 vært jobbet med å tilby flere grønne Stikk UT! turer for å legge til rette for økt Stikk UT! deltakelse for alle nivå. Kommunen tilbyr også eldre arrangementer gjennom midler fra den kulturelle spaserstokken.

**4 Trygt og
helsefremmande
fysisk miljø**

Eide kommune har investert i ny belysning utenfor Eidehallen for å sikre trygg ferdsel for de mange brukerne av Eidehallen.

Eide ungdomsråd har jobbet med innspill til trafikktryggingstiltak og ønsker at gatelysene i kommunen er på til kl. 00.00 på fredag og lørdag. Ungdomsrådet ønsker også fotgjengerovergang mellom Eidehallen og kunstgressbanen, samt bedre asfaltering av enkelte kommunale veier slik at de egner seg bedre for sykler og mopeder.

Bilde fra markering av
"Verdens aktivitetsdag" på
Halåsetra 10. mai 2017

5 Inkludering og deltaking i kultur og frivillige organisasjoner

I folkehelse rapporten ble et godt samarbeid mellom kommune og frivillighet trukket fram som et satsningsområde. I 2017 prioriterte kommunestyret å gjeninnføre et kommunalt tilskudd på 150.000 til lag og organisasjoner som søkte.

Eidehallen, som er kommunalt eid, er gratis å leie for lag og organisasjoner i Eide og bruken av hallen har fortsatt å øke i 2017. I tillegg til å være en viktig arena for idrett, fysisk aktivitet og bevegelsesglede er Eidehallen også en møteplass og en sosial arena for familier og øvrige innbyggere. EOFK har inkludert flyktninger fra både Eide og Fræna i ukentlig fotballtrening i hallen.

Kommunedelplan for idrett, friluftsliv og fysisk aktivitet er revidert og i den forbindelse har det vært arrangert åpne møter mellom kommunen og lag og organisasjoner for å komme fram til innhold og og prioriteringer i ny plan. Kommunen og idrettsrådet har også undertegnet en avtale for å formalisere samarbeidet mellom kommunen og idretten i Eide.

6 Organisering og samhandling, eit kunnskapsbasert folkehelsearbeid

Eide kommune har rullert flere planer i 2017, og utføringer fra folkehelse rapporten fra 2016 er tatt opp og diskutert både i «Boligsosial handlingsplan», «Helse- og omsorgsplan» «Ruspolitisk handlingsplan» og «Kommunedelplan for idrett, fysisk aktivitet og friluftsliv». Enkelte tiltak har vært prioritert høyt og flere tjenester er styrket gjennom eksterne prosjektmidler. Fritidstilbudet er styrket og det har vært gjennomført kompetansehevende tiltak som «Tidlig inn» og «Barnespor». Eide kommunes rusforebyggende arbeid har blitt lagt merke til ut over kommunes grenser og representanter for kommunen lagt fram arbeidet på nasjonale konferanser. Det har vært en styrke å ha gjort et grundig kartleggingsarbeid gjennom «Oversikt over helsetilstanden». Dette har skapt en felles forståelse for styrker og utfordringer slik at vi på lang sikt kanskje kan enes om og prioritere folkehelsearbeidet til tross for dårlig økonomi.

Innbyggartal: 9.775

Folkehelsekoordinator i 100 % stilling:

Ragnhild Elin Aas

E-post:

ragnhild.elin.aas@frana.kommun.no

Telefon: 90 77 19 12

Foto: Ragnhild Elin Aas

**1 Samfunns-
utvikling for ein
god start i livet**

HOPP-prosjektet!

I 2017 har Fræna satt igang HOPP-prosjektet, som står for Helsefremmende oppvekst for barn og unge. Her vil det bli en samkjøring av tiltak inn mot barn og unge.

Helsestasjon, Fysio/ Friskliv, skoler og barnehager skal samkjøre forebyggende tiltak innen kosthold og arbeidet mot overvekt. Det ble i 2017 ansatt klinisk ernæringsfysiolog i prosjektet som bl.a. skal jobbe med felles innkjøpslister for barnehagene og SFO/skole.

Flyktningehelsesøster i kommunen, med oppstart i 2017.

Skolesektoren har gått inn med MOT i alle ungdomsskolene. MOT skal nå også føres videre med kommunen som samfunnsbygger. Fra før har vi ART-programmet på barneskolene. De markerer også Verdensdagen for psykisk helse.

I tillegg jobber frivillige lag og organisasjoner med mange aktiviteter for barn og unge. Vi har bl.a. Barnas Turlag, friluftscamper, idretts- og friluftslivsaktiviteter.

**2 Helsevennlig
arbeidsliv**

I 2017 meldte vi også på Fræna kommune som Stikk UT!-Bedrift, og vi hadde ca 20 avdelinger med. Det ble gått turer og konkurrert internt gjennom hele sesongen. Det ble en suksess hos oss og skapte stor inspirasjon og aktivitet. Med månedlige premieringer og konkurranse om å vinne Blåtur for avdelingene, ble det mye aktivitet blant de ansatte.

Kommunen er IA-bedrift og har godt samarbeid med Frisklivssentralen i forhold til sine ansatte, og tilbyr kurs, trening og påfyll.

**3 Samfunn som
fremmar aktiv,
frisk og trygg
alderdom**

Fræna Frisklivssentral har mange deltakere og går godt. Den ble startet i 2012, og har vært et godt supplement til helsefremming og hjelp til livsstilsendring i vår kommune.

Aktivitetene i Aktiv på Dagtid er veldig populære og varierte. Vi har her ulike aktivitetstilbud hver dag - 35 uker i året, og med en turgruppe opp mot 70 personer hver uke.

Hverdagsrehabilitering har fått fokus de siste årene, og vi er i gang med et team som skal oppsøke og legge til rette for gode tiltak for hjemmeboende eldre.

Aktivitetsvenn for demente er et godt tiltak som skal fremme hverdagsaktiviteter og gi mer innhold.

«Sterk og stødig» er etablert i fysio/friskliv. Tilbudet skal fremme aktivitet blant eldre og bidra til å bedre helse og god balanse.

Vi har også etablert Stikk UT! KulTur-løyper som er et nærturkonsept, som skaper stor entusiasme i ulike lokalmiljø. Vi ønsker å få til enda flere slike!

**4 Trygt og
helsefremmende
fysisk miljø**

Folkehelse og Kultur har stort fokus på utforming og tilrettelegging for helsefremmende aktiviteter og utvikling av gode tilrettelagte miljø. Vi har stort fokus på lavterskeltilbud som Stikk UT! og KulTur.

Kultur/folkehelse har nå satt opp treningspark og treningsløype ved sykehjem/omsorgssenter i Elnesvågen sentrum. Her er også 3 sandvolleyball-anlegg plassert ved badeplass og småbåthavn.

Folkehelse er representert i kommunens Planforum og Helseforum. Her sitter også ledende helsesøster/barnas representant.

Ellers er folkehelse plassert i Trafikktryggingsutvalget som skal jobbe med å få kommunen sertifisert som «Trafikksikker kommune».

Samfunnsplanlegger og Teknisk planlegger har i tillegg gått på Masterstudiet Helse og Omsorg i Plan, ved Høgskulen i Volda, sammen med 2 andre ansatte. Dette er med på å sikre fokus på folkehelse på flere nivåer i planlegging.

5 Inkludering og deltaking i kultur og frivillige organisasjoner

Kulturavdelingen har et åpent dialogmøte for alle lag/foreninger, der vi kan sette fokus på ulike tema og oppdrag. Dette er en god møteplass mellom det frivillige og det offentlige, og det kommer ofte frem gode ideer og nye behov. Det å snakke sammen på tvers av interesser er svært nyttig, og det kommer opp flere nye ting vi kan gjøre sammen.

Fræna Frivilligsentral har i 2017 endelig fått sitt eget lokale i Elnesvågen sentrum.

Fræna Frivilligsentral og kulturavdelingen jobber tett med lag og foreninger i Fræna. Her er det åpne sosiale arenaer for folk i ulike aldersgrupper, også med fokus på innvandrere/flyktninger som kommer hit. Vi samarbeider mye med Voksenopplæringen og Flyktningetjenesten om ulike inkluderende tiltak for disse gruppene.

Vi legger til rette for sosiale møtesteder på biblioteket og andre institusjoner i kommunen, som pensjonistkafe, fredagskafe, språkcafe, osv.

6 Organisering og samhandling, eit kunnskapsbasert folkehelsearbeid

Kommunen har ulike tverrfaglige beslutningsforum, der folkehelsekoordinator sitter sammen med ulike enhetsledere.

- Planforum
- Helseforum
- Skoleforum

I tillegg har vi en tverrfaglig gruppe som jobber med oversiktsarbeid over helsetilstanden i befolkningen.

Deltakere: folkehelsekoordinator, kommuneoverlege, leder for institusjons- og hjemmetjenestene, samfunnsplanlegger og teknisk arealplanlegger. (Vi håper også å få med ledende helsesøster og representant fra skole/barnehage.)

Denne gruppa er blitt en naturlig forankring som setter seg i organisasjonen. Vi har jobbet med Folkehelseoversikt gjennom hele 2017, som ble vedtatt av kommunestyret i 2018.

7 Integrering og inkludering gjennom NIF sitt flyktningefond!

Gjennom integreringsmidler fra NIF sitt flyktningefond, kunne Fræna Padleklubb tilby kursdager og egne kajakkdager til Voksenopplæringen og Flyktningetjenesten i kommunen. (I samarbeid med folkehelsekoordinator i kommunen, FJFF og Barnas Turlag i regionen.)

Dagene ble stor suksess og ble satt stor pris på. Dette tilsvarer ÅR med vanlig integreringsarbeid, utbrøt leder for Flyktningetjenesten i Fræna, Kari Småge. Særlig etter arrangementet KOM DEG UT-dagen på Langvatnet.

I slike settinger bruker vi alt av språk – norsk og engelsk så klart, men og masse kroppsspråk og ikke minst spennende tegnspråk! Latteren lå løst og stemningen steg etterhvert som kulturforskjellene og turmatkulturer fikk møtes. Dette var god inkludering!

Padleklubben arrangerte også helt egne dager for målgruppen. Vi fortsetter nok med disse arrangementene i årene som kommer.

KOM DEG UT-dagen bød på mange gode øyeblikk for både store og små. Mange barrierer blir brutt på en slik dag. Det blir også mye enklere å snakke sammen etterpå, om artige opplevelser man har delt på en slik dag.

Kontakten videre med Padleklubben ble etablert, og flere ønsker å fortsette med kajakk på egenhånd.

Foto: Ragnhild Elin Aas

Innbyggartal: 8.292

Folkehelsekoordinator i 50 % stilling:

Torill Valderhaug

E-post:

tval@giske.kommune.no

Telefon: 70 18 81 15

Foto: Børge Sandnes

**1 Samfunns-
utvikling for ein
god start i livet**

Kommunen starta i 2017 opp kurs for førstegongsfødande. Kurset er eit samarbeid mellom jordmor, helsesøster, fysioterapeut, kommunepsykolog og folkehelsekoordinator (klinisk ernæringsfysiolog). Det er tre kurssamlingar før fødsel og ei etter fødsel. Blant tema er informasjon om fødsel, tilknytning til barnet, trening under svangerskap og etter fødsel, kosthold ved amming og introduksjon av fast føde og parforhold.

Psykisk helseteam for barn og unge er etablert som tilbod uten tilvising. Psykologane arbeider individretta, systemretta og med rettleiing av personell.

Alle skulane har hatt undervisning om psykisk helse på 4. og 9. trinn. Opplegget er eit samarbeid mellom psykisk helseteam og helsesøster.

Helsestasjonen har i 2017 gitt individuell ICDP-vegleiing til føresette og MI (Motiverande intervju) inn mot familiar med tanke på livsstilsending.

**2 Helsevennlig
arbeidsliv**

**3 Samfunn som
fremmar aktiv,
frisk og trygg
alderdom**

Giske kommune er gjennom medlemskap i Sunnmøre Friluftsråd med på Stikk UT!. Kommunen hadde i 2017 sju turar med. Det vart gjort 17 185 registrerignar på desse turmåla. Nokre av turane er blant dei mest besøkte Stikk UT! turane på Sunnmøre.

Kommunen har Frisklivssentral, med 20 % ressurs i fysio-/ergotenesta og folkehelsekoordinator som leiar. I 2017 har det vore gitt frisklivsreseptar til vaksne.

Tilbodet Aktiv på dagtid, fungerer fortsatt godt, og fungerer i praksis som del av Frisklivssentralen. Tur ein dag i veka og trening på treningssenter ein dag.

Giske kommune satsar på kvardagsrehabilitering og velferdsteknologi. Kvardagsrehabiliteringsteamet fungerer godt, og nye velferdsteknologiske løysingar i heimetenesta er under utprøving.

**4 Trygt og
helsefremmande
fysisk miljø**

Arbeid med ny trafikktryggingssplan starta opp i 2017. Det er her innhenta innspel fra alle skular og barnehagar for å fange opp strekingar eller punkter med behov for auka trafikktrygging.

Kommunen starta opp eit arbeid for å utarbeide temakart som syner eksisterande leikeareal og kva område som manglar leikeareal, med særleg fokus på kvartalsleikeplass. Kartet vil og innehalde oversikt over ferdsselsårer for mjuke trafikantar. Arbeidet fortsett i 2018, og er samarbeid mellom planleggar, folkehelsekoordinator og barn og unge sin representant.

Synleggjer kvalitetane ved gode møteplassar i kommunen

Giske kommune har gjort seg kjende for å ha gode møteplassar. Dette er ein del av kommunen sin strategi for å styrke samarbeidet med borgarane. Kommunen har etablert ei rekkje ulike møteplassar, som både er tilgjengelege og komfortable. Dette inkluderer både fysiske og digitale plattformer. Kommunen har også etablert ei rekkje ulike møteplassar, som både er tilgjengelege og komfortable. Dette inkluderer både fysiske og digitale plattformer.

Det er viktig at kommunen har gode møteplassar. Dette er ein del av kommunen sin strategi for å styrke samarbeidet med borgarane. Kommunen har etablert ei rekkje ulike møteplassar, som både er tilgjengelege og komfortable. Dette inkluderer både fysiske og digitale plattformer. Kommunen har også etablert ei rekkje ulike møteplassar, som både er tilgjengelege og komfortable. Dette inkluderer både fysiske og digitale plattformer.

Det er viktig at kommunen har gode møteplassar. Dette er ein del av kommunen sin strategi for å styrke samarbeidet med borgarane. Kommunen har etablert ei rekkje ulike møteplassar, som både er tilgjengelege og komfortable. Dette inkluderer både fysiske og digitale plattformer. Kommunen har også etablert ei rekkje ulike møteplassar, som både er tilgjengelege og komfortable. Dette inkluderer både fysiske og digitale plattformer.

Det er viktig at kommunen har gode møteplassar. Dette er ein del av kommunen sin strategi for å styrke samarbeidet med borgarane. Kommunen har etablert ei rekkje ulike møteplassar, som både er tilgjengelege og komfortable. Dette inkluderer både fysiske og digitale plattformer. Kommunen har også etablert ei rekkje ulike møteplassar, som både er tilgjengelege og komfortable. Dette inkluderer både fysiske og digitale plattformer.

Det er viktig at kommunen har gode møteplassar. Dette er ein del av kommunen sin strategi for å styrke samarbeidet med borgarane. Kommunen har etablert ei rekkje ulike møteplassar, som både er tilgjengelege og komfortable. Dette inkluderer både fysiske og digitale plattformer. Kommunen har også etablert ei rekkje ulike møteplassar, som både er tilgjengelege og komfortable. Dette inkluderer både fysiske og digitale plattformer.

Kan bli bygging av nye Skulevegen i år

Det er viktig at kommunen har gode møteplassar. Dette er ein del av kommunen sin strategi for å styrke samarbeidet med borgarane. Kommunen har etablert ei rekkje ulike møteplassar, som både er tilgjengelege og komfortable. Dette inkluderer både fysiske og digitale plattformer. Kommunen har også etablert ei rekkje ulike møteplassar, som både er tilgjengelege og komfortable. Dette inkluderer både fysiske og digitale plattformer.

Det er viktig at kommunen har gode møteplassar. Dette er ein del av kommunen sin strategi for å styrke samarbeidet med borgarane. Kommunen har etablert ei rekkje ulike møteplassar, som både er tilgjengelege og komfortable. Dette inkluderer både fysiske og digitale plattformer. Kommunen har også etablert ei rekkje ulike møteplassar, som både er tilgjengelege og komfortable. Dette inkluderer både fysiske og digitale plattformer.

Reportasje i lokalavisa Øyeblikk i samband med samarbeid og besøk av landskapsarkitektstudentar frå Norges miljø og biovitenskapelige universitet (NMBU). I samarbeid med NMBU gjennomførte vi fleire medverknadsaktivitetar for å kartlegge og identifisere kvalitetar ved gode møteplassar.

Tekst og foto: Øyvind Snorre Magelsen Godø.

5 Inkludering og deltaking i kultur og frivillige organisasjonar

Det vart i 2017 gjennomført båsamtalar på alle fire øyane der tema var friluftsliv – identifisering av utfordringar og drøfting av mogleg organisering og innsats for å løyse dei som samspel mellom kommune og innbyggjarar. Båsamtalane vart gjennomført som samarbeid mellom kulturkontoret, frivilligsentral og folkehelsekoordinator.

6 Organisering og samhandling, eit kunnskapsbasert folkehelsearbeid

Kommunen oppretta dette året Barn og unges kommunestyre, BUKS. BUKS har medlemmar frå 7. til 10. klasse frå alle fire øyane. I 2017 vart det gjennomført ny Ungdata-undersøking. Folkehelsekoordinator samarbeider med kultursjef, kommunepsykolog og medlemmar i BUKS om ein prosess der målet er å få ungdommar til å tolke og forklare resultatane frå undersøkinga. Arbeidet starta i 2017 og fortsetter i 2018.

Folkehelsekoordinator er medlem i administrativt planforum med oppgåva å fremje folkehelseperspektivet i alle saker.

Folkehelsekoordinator skriv uttale til detalj- og reguleringsplanar, og har kome med innspel til Kvalitetsplan for oppvekst og til Bustadsosial handlingsplan.

7 Prosjekt Nærmiljø og lokalsamfunn som fremmer folkehelse

Giske kommune deltek i prosjektet «Nærmiljø og lokalsamfunn som fremmer folkehelse». Dei sentrale aktivitetane i prosjektet i 2017 har vore å følge opp arbeidet med Destinasjon Roald frå 2016, med presentasjon av arbeidet, lagt rapporten inn som innspel til arealplan og gjennomført nytt Bygdepulsarrangement. Dette var eit folkemøte der innbyggjarane på Roald fekk drøfte arealplan på høyring med ordførar. Kommunen inngjekk nytt samarbeid med NMBU og arbeidde med kartlegging og identifisering av kvalitetar ved smarte og venlege møteplassar i kommunen. Dette innebar blant anna utarbeiding av planforslag for utforming av arealet rundt biblioteket og rådhuset.

Arbeidet med å tolke og forstå resultatane frå Ungdata starta i 2017. I prosessen knyter ein kvalitative data til dei kvalitative dataene frå undersøking, gjennom arbeid med BUKS og skuleklasser.

Innbyggartal: 2.611

Folkehelsekoordinator i 50 % stilling:

Elisabeth Ihle Edvardsen

E-post:

elisabeth.edvardsen@gjemnes.kommune.no

Telefon: 907 11 095

Gjemnessundbrua Foto: Lars Brubæk

**1 Samfunns-
utvikling for ein
god start i livet**

Gjemnes kommune har gått inn i et samarbeid med Eide og Fræna kommune for å få opplæring i opplæringsprogrammet Tidlig inn. Her vil i hovedsak helsesstasjonen og jordmor delta, men også fysioterapi og psykisk helse skal få være med på deler av undervisningen. Vi får opplæring i spesifikke kartleggingsverktøy og samtalemetodikk i møte med gravide og småbarnsforeldre. Det er også veiledningsgrupper for helsesøstre og jordmødre i kommunen som skal lage nye rutiner og bli trygge i sin rolle for tidlig identifikasjon og intervensjon når barn ikke har det bra. Det er spesielt fokus på psykisk helse, rusmidler og vold i nære relasjoner.

**2 Helsevennlig
arbeidsliv**

Det er vedtatt at Gjemnes kommune skal bygge nytt sykehjem/helsehus. Det er satt sammen en arbeidsgruppe og en utvidet arbeidsgruppe for å sikre medvirkning og en best mulig plan for både ansatte, beboere og besøkende. Universell utforming og gode løsninger for ansatte og beboere er i fokus under planleggingsprosessen.

I oktober vedtok kommunestyret at det skulle opprettes en 100 % fast stilling som ansvarlig for hjelpemidler og velferdsteknologi i kommunen. Stillingen skal også ha ansvar for at nødvendig og systematisk opplæring blir gitt til brukere og ansatte gjennom utarbeiding av kompetanseplaner. Den velferdsteknologiske utviklingen kan bidra til å lette arbeidet for ansatte ved nytt sykehjem.

**3 Samfunn som
fremmar aktiv,
frisk og trygg
alderdom**

Gjemnes kommune deltar i læringsnettverk for gode pasientforløp, hvor det er satt igang en prosess for å lage pasientforløp for den eldre multisyke pasienten.

I denne sammenheng har Gjemnes kommune satt sammen et forbedrings-team bestående av representanter fra sykehjemmet, hjemmetjenesten og fysioterapeut. Hensikten med teamet er å gjennomgå rutiner og oppgaver og se på hvordan disse kan forbedres for å bedre kvaliteten på våre tjenester.

Hverdagsrehabilitering er et område som har hatt mye fokus de siste årene. Det å starte opp et systematisk arbeid innenfor dette feltet har lenge vært et mål for kommunen. I 2017 ble det vedtatt at Gjemnes kommune skulle øke fysioterapiressursen med 0,5 årsverk. Hovedoppgaven for den nye stillingen er å starte opp hverdagsrehabilitering i samarbeid med hjemmetjenesten.

**4 Trygt og
helsefremmande
fysisk miljø**

Angvik skole ble i 2016 ferdigstilt med nytt ventilasjonsanlegg og oppussing av skolekjøkken m.m. I 2017 fortsatte utbedringen av Angvik skole i form av utearealet. Området for lek og aktivitet har blitt oppgradert med blandt annet nye klatrestativ, husker og underlag. Her har kommunen investert omkring kr. 250.000,-

5 Inkludering og deltaking i kultur og frivillige organisasjoner

Idrettsrådet i samarbeid med kommunen arrangerte i november en idretts- og aktivitetsdag i Gjemneshallen. Alle aktuelle frivillige lag og foreninger ble invitert til å delta og presentere seg via stand og/eller aktiviteter. Hallen var åpen for alle med mye besøkende, og det ble arrangert zumba, skismørerkurs, fotball og små aktiviteter på forskjellig stands rundt i hallen.

Ungdomsklubben er en møteplass for ungdom hver fredagskveld som er avhengig av frivillige. Ungdommen viser gang på gang at klubben er en viktig arena som de ønsker å beholde. Vi har fått biljardbord og nye møbler, og det legges til rette for at det er aktiviteter for alle og enhver.

6 Organisering og samhandling, eit kunnskapsbasert folkehelsearbeid

Kommuneplan med samfunnsdel og arealdel ble arbeidet med i 2017 og lagt ut på høring i desember. I arealdelen har konsekvensutredning vært en viktig del av arbeidet, med fokus på innvirkning på bl.a. folkehelse, natur og friluftsliv, barn og unge osv. I samfunnsdelen er folkehelse, universell utforming og barn og unge temaer som er spesielt vektlagt.

7 Oversikt over folkehelse - UNGdata

Gjemnes kommune gjennomførte UNGdata undersøkelsen våren 2017. Resultatene av undersøkelsene viste at ungdommene i Gjemnes kommune i all hovedsak trives i kommunen. Ungdommene oppgir at de er svært mye på nett og forann skjerm, men også at mange trener mer enn landsgjennomsnittet. I etterkant av undersøkelsen hadde vi presentasjon av utvalgte resultater for både elever i skoletiden og til foreldre på frivillig foreldremøte. I denne forbindelse inviterte vi også politiet til å holde innlegg om nettvett og bildebruk.

Høsten 2017 inviterte KS til deltagelse i kommunenettverk i tett samarbeid med fylkeskommunen. Hovedfokus for nettverksamlingene er å lage en god skriftlig oversikt over folkehelse i kommunen. Rådmannen tok raskt initiativ og Gjemnes kommune skal delta på disse samlingene i 2018 med plankonsulent og folkehelsekoordinator. Arbeidet med helseoversikt blir sterkt prioritert i 2018.

*Aktiv på dagtid
bassenggruppe. Foto:
Elisabeth Ihle Edvardsen*

Innbyggartal: 1.600

Folkehelsekoordinator i 50 % stilling:

Trine Kristiansen Glåmen

E-post:

trine.glamen@halsa.kommune.no

Telefon: 905 74 443 / 904 07 367

Saksa. Foto: Trine Kristiansen Glåmen

**1 Samfunns-
utvikling for ein
god start i livet**

Arbeidsgruppa Delta koordinerer arbeidet etter UNGdata- undersøkelsen. Samarbeider med blant annet ungdomsrådet, MOT, foreldre, elever og lærere om foredrag om psykisk helse blant ungdom.

Frivilligsentralen har i lag med ungdomsrådet pusset opp et ungdomsrom på Villa Viungen. Det er kjøpt inn TV, spill og møbler.

Liabø barnehage og Halsa barne- og ungdomsskole har blitt en Livsglede- barnehage/skole. De besøker jevnlig sykehjemmet og har aktiviteter sammen med beboerne.

Barnehagene i Halsa ble med Møre og Romsdal Jeger og Fisk og lokallaget i Halsa på hjortejakt. Det ble ingen hjort, men mange gode opplevelser for alle som deltok.

Sommerungdommer mellom 15–17 år fikk prøve seg som «gledesspredere» rundt om på arbeidsplassene. Et nytt tiltak med utgangspunkt i Frivilligsentralen.

**2 Helsevennlig
arbeidsliv**

Halsa kommune har samarbeid med et privat treningssenter, der ansatte har en gunstig avtale.

Kommunen deltar på StikkUT!- bedrift som er en populær turkassetrim, som får folk ut på tur.

Flere private bedrifter i Halsa har laget treningsrom for sine ansatte.

Sommerungdom og gledessprederne bidro sist sommer med trivsel og glede rundt om på arbeidsplassene i Halsa.

Det samarbeides tett med NAV og bedriftshelsetjenesten med å få sykemeldte arbeidstakere raskt tilbake i jobb.

Kompetanseheving gjennom kommunikasjonskurs for ansatte i helse og omsorg er gjennomført.

**3 Samfunn som
fremmar aktiv,
frisk og trygg
alderdom**

Frivilligsentralen har sin ukentlige vaffeltirsdag, der mange møtes for en prat.

Vi har gågrupper, mosjonstilbud, dans og trimgrupper og seniordans for eldre ukentlig via samarbeid med frivillige og Halsa kommune.

Aktivitetsvenn-kurs ble gjennomført våren 2017 i regi av Nasjonalforeninga for folkehelsen/ Demensforeninga og Halsa kommune. Mange demente har nå sin egen aktivitetsvenn.

Halsa sykehjem ble i desember 2017 sertifisert som et Livsgledehjem. Flere kriterier sikrer at beboere på sykehjemmet får en glad alderdom.

Mye arbeid er lagt ned for å endre arbeidsmetoder blant de ansatte.

Den kulturelle spaserstokken har mange tilbud innen musikk, drama, foredrag, operaturer og festivaler gjennom hele året for den eldre garde.

**4 Trygt og
helsefremmande
fysisk miljø**

Helseløypa gjennom Liabø fikk spillemidler og skal stå ferdig i 2018.

En kolonihage i sentrum er anlagt med muligheter for å dyrke sine egne grønnsaker, for alle som ønsker det.

I parken på Liabø fikk Frivilligsentralen og ungdomsrådet satt ut lekekasse med utstyr og kjøp inn volleyballnett og andre ballspill til bruk for alle.

Det jobbes årlig med turstier, merking og skilting i de forskjellige delene av kommunen. En egen Stikk UT!- turfadergruppe har ansvar for Stikk UT!-turene. Halsa ble med på ordningen Stikk UT! ski og samarbeider med Betna IL, Friluftsrådet og skikretsen.

Parkenområdet på Liabø er under utvikling og man har som mål og lande planene i 2018. Et sterkt sentrum der det foregår masse aktiviteter er målet.

Halsa Ungdomsråd fikk prisen for årets ungdomskommune 2017 i Møre og Romsdal. Foto: ???

5 Inkludering og deltaking i kultur og frivillige organisasjoner

Utstyrssentralen fungerer nå godt og mange benytter seg av tilbudet om å låne ski, skøyter, redningsvester m.m.

Integreringsprosjektet Kvinnehelsegruppa har fokus på kosthold og fysisk aktivitet for invandrerkvinner. Mange kvinner benytter seg av gratis tilgang på spinningssykler.

Integreringsprosjektet VirVelVinn jobber med flyktningene som deltar i arbeidsgruppe, hvor det er 6 mål, som skal nås i forhold til jobb, fritid, kartlegging, organisasjonsarbeid m.m.

Frivilligforum arrangeres to ganger i året i regi av Frivilligsentralen.

6 Organisering og samhandling, eit kunnskapsbasert folkehelsearbeid

Halsa kommune meldte seg på et kursprogram via KS for å styrke kompetansen med oversiktsarbeidet over helsetilstanden i befolkninga.

Kommuneoverlegen skal inn i arbeidsgruppa i 2018.

Folkehelsekoordinator bruker årlig blant annet Frivilligforum for å legge planer med frivillige lag og foreninger. Det legges ned et betydelig arbeid av de frivillige for folkehelsa i bygda.

Det jobbes med å forankre folkehelse i hele kommunen. Etatene må bli flinkere til å ta utfordringer og bidra til en positiv samfunnsutvikling.

Her har vi fortsatt en jobb å gjøre.

7 Folkehelse og livsglede

Halsa ungdomsråd vant den gjeve prisen som Årets ungdomskommune 2017. Medvirkning i planer og styrer, intergreringsarbeid, arrangement for andre unge, nettbrett-kurs for eldre og politisk engasjement for blant annet kommunereformen og kollektivtilbudet er noen av oppgavene de har gjennomført.

Ungdommene har laget film om økt fokus på et bærekraftig miljø og klima. De deltar flittig som hjelpere på kulturelle arrangement som Villa Viungens hageselskap, Frivilligfesten, bygdedagen og 8. mars arrangementet De er med på julegaveaksjonen og bidrar med hjelp i frivillig arbeid etter etterspørsel og behov.

Innbyggartal: 9.312

Folkehelsekoordinator i 50 % stilling:

Marit Elisabeth Tande

E-post:

marit.tande@haram.kommune.no

Telefon: 70 20 74 60 /903 64 251

Publisert med løyve frå NRK MR. Foto:Ragnhild Vartdal

**1 Samfunns-
utvikling for ein
god start i livet**

Haram kommune har i lang tid jobba systematisk med å utvikle ei arbeidsform som sikra at barn og unge får tidleg, rett og koordinert hjelp. Overordna mål for denne satsinga er å sikre ein god oppvekst samt for at dei som 18-åringar kan vere under utdanning eller i arbeid.

Dei aller fleste borna går i barnehage, og dette er ein god arena for helsefremmande og førebyggjande arbeid. I barnehagetenesta har ein i 2017/18 eit spesielt fokus på kompetanseheving på psykososialt arbeid. Barn si trygghet er dei vaksne sitt ansvar, og tema som voksenrolle, relasjon, språk, leik, observasjon, fleirkulturell forståing er nokre tema som vert fokusert på i arbeidet i barnehagane i Haram kommune.

Tilsette i tiltakstenesta for born og unge har heva kompetansen i psykologisk førstehjelp, og det er planlagt å gjennomføre eit gratis kurs til foreldre med born i barne- og ungdomsskule.

**2 Helsevennlig
arbeidsliv**

Haram kommune har som arbeidsplass i 2017 satt igang ein prosess for jobbe med nærvær til eigen arbeidsplass samt få ned sjukefråvere. Kommunen vil jobbe med «10-faktor» som både er er medarbeidar- og leingsorientert.

Skuleprogrammet VIP er eit tiltak retta mot elevane som går i Vg1 i vidaregåande skule. Hovudmålet med programmet er å gjere elevane betre rusta til å ta vare på si eiga psykiske helse og bli oppmerksame på kvar ein sjølv kan søke hjelp. Haram kommune samarbeider med VIP via leiinga ved Haram vidaregåande skule og dei aktuelle kontaktlærarane til Vg1. Haram kommune starta med VIP 2006 og tilbodet har eksistert sidan den gong. Det er eit godt helsefremmande og førebyggjande tiltak for våre ungdommar.

**3 Samfunn som
fremmar aktiv,
frisk og trygg
alderdom**

Kommunen er i ferd med å starte opp tilbod om kvardagsrehabilitering for brukarar som bor i eigen bustad og er motiverte til å trene på ferdigheter som gjer at dei kan vere mest mogleg sjølvhjelpen i sitt liv. Forarbeidet med prosjektpplan vart avslutta i 2017 og ein har fått på plass ei tverrfagleg gruppe som skal jobbe vidare med tilbodet.

Det å ha ein plass å treffe andre, vere sosial og få delta på ulike aktivitetar er viktig for både trivsel, mestring og å oppleve fellesskap. Dagsenteret på Eidet omsorgssenter (Kulturen) har samarbeid med barnehage og ungdomsskule der dei eldre får vere i aktivitet saman med barn og ungdom. Dette er noko som både yngre og eldre har stor glede av.

Alle dagsenter har tilbod til heimebuande personar som har demens og kommunen har eit eige demensteam. Slike tilbod kan bidra til at mange personer med demens blir buande heime lengre.

**4 Trygt og
helsefremmande
fysisk miljø**

Arbeidet med å sikre gang- og sykkelveg til Tennfjord skule er i gong. Dette er eit ledd i trafikktryggingsplanen til Haram kommune 2015-2018/22. For å sikre at vegane er egna for eldre og menneske med funksjonshemming vil ein jobbe for asfaltdekke på alle gang- og sykkelveg.

På Lepsøy har det blitt laga til ein flott eventyrskog. Den blei opna juni 2016, og har vore eit populært område å besøke både av lokale og tilreisande. Eventyrskogen er laget på duggnad av folk på Lepsøy. Skogen er i utvikling, og det kommer stadig nye ting å oppleve. Dette er ei flott oppleving og ein godt folkehelsearbeid som har vore initiert av lokale eldsjeler.

5 Inkludering og deltaking i kultur og frivillige organisasjonar

Haram kommune har eit allsidig utval av frivillige lag og organisasjonar. IL Ravn si trimgruppe inviterte med seg ein flott gjeng med flykningar til å bygge bruer på turstiar. Friluftsliv er ein av fleire gode arenaer for inkludering i lokalt dugnadsarbeid.

Stikk UT! har også i 2017 vore ein stor suksess. Frivillige har stått for merking av turmål og det har vore ei auke i antal registrerte turar i Haram kommune.

Haram kommune gjev årleg ut kulturpris og ungdommens kulturpris. Føremålet med prisane er å hjelpe fram kulturarbeidet i Haram kommune. Prisane kan bli delt ut innan heile kulturområdet. Vinnaren av årets kulturpris var Borgny Helland for enorm innsats for kulturen og kulturminne, herunder historieformidling og arikkeforfattar. Vinnaren av ungdommens kulturpris var Ane Flem som er eit engasjert talent i teater og song. Ho er ein sentral person i barnegruppa og juniorgruppa til UL Fram.

6 Organisering og samhandling, eit kunnskapsbasert folkehelsearbeid

Det å skulle systematisk forankre folkehelsearbeid på ulike nivå i kommunen, krev eit godt samarbeid. Arbeidet med revidering av arealdel i kommuneplan er i gong, og dette har vore ein prosess med medverknad frå innbyggjarar og ulike lag og foreningar.

Det blei arrangert idédugnad med tema utvikling av eksisterande nærings- og industriområder der målet er at Haram kommune skal kunne tilby attraktive og funksjonelle næringsområde, med effektiv infrastruktur.

På oppdrag frå Miljødirektoratet er det etablert ei arbeidsgruppe saman med Friluftsrådet og frivillige ressurspersonar der ein kartlegg og verdsett friluftssareal i kommunen. Dette er eit viktig virkemiddel for å identifisere, utvikle og ivareta areal for friluftsliv.

Kommunen jobba saman med innbyggjarane om framtidig oppvekststruktur der kommunen i forkant av politisk behandling inviterte til ope temamøte til alle interesserte.

7 Velferdsteknologi – Roboten pepper

Kommunen har fått ein tilleggsressurs i roboten Pepper. Som første omsorgssenter på Sunnmøre har Eidet omsorgssenter testa ein sosial robot i eldreomsorga. Pepper kan mellom anna dra i gong trim og underhalde bebuarar.

Det å ta i bruk velferdsteknologi i helse og omsorg er både utfordrande, spennande og nytt. Kommunen jobbar på fleire arenaer for å møte dei komande utfordringar med fleire eldre i befolkninga, samtidig som ein er open for andre måtar å jobbe på enn det ein gjer i dag. Kommunen er i gong med ein opplæringsmodul i velferdsteknologi med målsetting om kompetanseheving hos tilsette.

Bildet er frå då flykningar var med IL Ravn på utbetring av turstiar.

Foto: Frank-Morten Dalmo Jørgensen

Hareid

kommune

Innbyggartal: 5.153

Folkehelsekoordinator i 50 % stilling:

Monica Torvik

E-post:

monica.torvik@hareid.kommune.no

Telefon: 911 97760

Foto: Monica Torvik

1 Samfunns- utvikling for ein god start i livet

Det er utarbeida ein eigen kvalitetsplan for god oppvekst i Hareid kommune, ein plan som skal ligge til grunn for å vidareutvikle gode tenester i Hareid kommune. Den skal vere eit styringsdokument for helsestasjon, barnehage, skule, PPT og barnevern, Læringsmiljø, tidleg innsats og tverrfagleg samarbeid er prioriterte område i planen. Dei kommunale tenestene skal støtte opp om foreldre/føresette og hjelpe dei med barn og unge si meistring av eigne liv.

Konkret eksempel på eksisterande tiltak er veiledningstilbodet TIBIR ("tidlig innsats for barn i risiko"), som er eit samarbeid mellom PPT, helsestasjon og barnevern.

Ein skule har starta opp med Leikepatruljen «Glede i bevegelse», og ein ynskjer å utvide dette til å gjelde alle barneskulane i kommunen.

2 Helsevennlig arbeidsliv

Hareid kommune er sjølv den største arbeidsgivaren i kommunen. Deltaking i arbeidslivet er ein viktig enkeltfaktor som fremjar god helse, god arbeidsgivarpolitikk er sentralt for å ta vare på arbeidstakarane. Hareid kommune er IA-bedrift, som eit initiativ for å holde arbeidstakarane i jobb samt å få dei tilbake i jobb etter sjukdom.

Eit anna viktig tiltak er utdeling av arbeidsmiljøprisen, som bidreg til synliggjing av gode eksempel på tiltak for gode arbeidsmiljø.

3 Samfunn som fremmar aktiv, frisk og trygg alderdom

Fleire gode tilbod for eldre blir organisert gjennom Frivilligsentralen. Det frivillig arbeidet har ein viktig funksjon for å forebygge einsemd.

Av tiltak kan det nemnast Eldretreff, kulturelle arrangement finansiert gjennom «Den kulturelle spaserstokk», besøksteneste på sjukeheimen og Seniornett.

Rotarystien er ei mykje brukt turløype, som er tilrettelagt og passar alle eldre og funksjonsnivå.

4 Trygt og helsefremmande fysisk miljø

Det er ei pågåande miljøsatsing for å betre det fysiske miljøet i Hareid sentrum. Som ein del av satsinga planlegg ein ei oppgradering av parken i sentrum, ei oppgradering ein vurderer som viktig for å skape attraktivitet og gjere området tilgjengeleg for alle alder- og brukargrupper.

Rullering av kommunen sin trafikktryggingssplan er vedteke, med oppstarta i 2018.

Foto: Monica Torvik

5 Inkludering og deltaking i kultur og frivillige organisasjonar

Hareid har allsidig utval av frivillige lag og organisasjonar innan musikk, idrett, kunst, kultur og velforeiningar som bidreg stort til aktivisering og inkludering.

Kommunale lokaler blir stilt til gratis disposisjon for lokalt idretts- og kulturliv.

Frivilligssentralen er viktig for å samordne den frivillige innsatsen som både privatpersonar og organisasjonar i Hareid utfører, og dermed styrke det frivillige arbeidet.

Av lågterskeltilbud pr 2017 kan ein nemne radiobingo, strikkekafe, seniornett og eldretreff.

6 Organisering og samhandling, eit kunnskapsbasert folkehelsearbeid

Gjennom folkehelseoversikta, Ungdataundersøking og Betre oppvekst kartlegging har kommunen eit godt grunnlag for å sette kunnskapsbaserte mål for folkehelsearbeidet. Eit viktig mål blir å gjere det systematiske og tverrsektorielle folkehelsearbeidet enda betre.

Som ein del av omorganisering i kommunen har ein valt å legge folkehelsekoordinatorstillinga til sektor for samfunnsutvikling.

Folkehelsekonsekvensar inngår som vurdering i all saksutgreing til politisk nivå.

7 Innsatsteam mot mobbing

For å styrke skulens evne til å forebygge, avdekke og stoppe mobbing vil ein opprette eit innsatsteam mot mobbing. Kommunen som skuleeigar har inngått eit samarbeid med Nasjonalt senter for læringsmiljø og atferdsforskning for å etablere og kvalifisere slike team. Alle lærarar bør kunne avdekke og stoppe mobbing, men ved utfordrande saker kan eit innsatsteam bistå i arbeidet. Gjennom auka kompetanse er målet at ingen mobbesaker får utvikle seg over tid. Arbeidet med å opprette innsatsteam mot mobbing vil halde fram i 2018.

Innbyggartal: 8.965

Folkehelsekoordinator i 50 % stilling:

Tanja Rafteseth

E-post:

tanja.rafteseth@heroy.kommune.no

Telefon: 941 60 135

Testing av nye
trimapparat som er
sett opp i 2017 langs
turløypa på Heid på
Bergsøya.

Foto: Tanja Rafteseth

**1 Samfunns-
utvikling for ein
god start i livet**

Kommunen har jordmor i 50 % stilling og tilbod om svangerskapsomsorg og foreldreførebuande kurs. Helsestasjonen har tilbod til alle i aldersgruppa 0–20 år som bur og oppheld seg i Herøy kommune.

Barnas turlag Herøy tek mange barnefamiliar med på tur i fjell og fjøre, overnatting og skiturar. Facebooksida gir god oversikt over årets turar.

I 2017 kom fritidsklubben på kulturhuset i gang att. Klubben er open fredagar, har matsal og aktivitetar for ungdom. Ein populær samlingsplass for ungdom frå heile kommunen. Ungdomane ynskjer tiltaket utvida. Eiga facebookside «Fritidsklubben».

Frivilligsentralen har natteravngruppe og har samarbeid med MOT, FAU og ungdomskulane.

Sunnmørsbadet har babysymjing og kommunen leiger badet til symjeopplæring for skuleelevar og barnehagebarn.

Tannhelsetenesten er ute i skular og barnehagar og lærer barn godt tannstell.

**2 Helsevennlig
arbeidsliv**

Leiar Ada F. Kleppe i kommunen sin reinhaldsseksjon mottok arbeidsmiljøprisen 2017. Grunngevinga var

«Ada har med sitt engasjement omorganisert avdelinga og fått alle reinhaldarar med seg i eit felles løft for å rydde opp i utfordringar knytt til sjukefråver, samarbeid og intern samhandling. Frå å vere ein seksjon/avdeling der kvar enkelt hadde sitt bygg og sine oppgåver, har alle tilsette i avdelinga no fokus på oss og vi, der alle jobbar for felles mål og felles arbeidsmiljø. Resultatet av arbeidet syner no igjen i form av redusert sjukefråver, innsparte utgifter, ei effektiv utnytting av ressursar som kan vere eit døme til etterfylgning for alle avdelingar i Herøy kommune.»

Herøy 10 på topp har eiga klasse for bedrifter/ arbeidsplassar med eiga premiering.

Bedrifter kan kjøpe årskort på Sunnmørsbadet for sine tilsette og familien. Dette er eit populært helsetiltak.

**3 Samfunn som
fremmar aktiv,
frisk og trygg
alderdom**

Herøy kommune har kreftkoordinator i 100 % stilling som arbeider med rehabiliteringstilbod til folk som har eller har hatt kreft.

Dei to omsorgsentra i kommunen fekk sponsa kvar sin rickshawsykel (sykkel med vogn) i 2017. Dei eldre kosar seg på tur rundt i bygda, med medbrakt kaffi på termos. Tiltaket betegnast som ein suksess.

Frivilligsentralen organiserer utkøyring av middag til eldre som bur heime, tilbyr hørselshjelp ved at hørselshjelpa kjem til frivilligsentralen iblant.

For tredje år på rad arrangerte Amcarklubben og sanitetsforeininga i Herøy «Eldrecruising». Dei eldre melder seg på i hopetal og set stor pris på cruisinga med masse tøffe amerikanske bilar! Samling på kulturhuset med mat og kultur sørgar Saniteten for. Eit veldig positivt samarbeidsprosjekt i frivillig ånd.

**4 Trygt og
helsefremmande
fysisk miljø**

I 2017 vart reguleringsplan for deponi i Indre hamn vedtatt. Planen skal sikre forsvarleg lagring av ureina masser som skal reinskast opp av Vågen som er svært forureina etter mange år med verksindustri mm. Målet er eit reinare vassmiljø og tilrettelegging for auka aktivitet langs hamna.

I byutviklingsprosjektet/tettstadprogrammet held kommunen på med tilrettelegging av to park-/leikeområde i Fosnavåg sentrum. Fosnavågaren Velforening fekk 712.793 kroner frå Gjensidigestiftelsen til klatrepark i Fosnavågparken! Klatreparken skal stå ferdig i september 2018. Folkehelseperspektivet er heilt sentralt i stadutviklingsarbeidet.

Kommunen driftar «Herøy 10 på topp» som vart gjennomført for 16. året. 770 deltok og 442 barn og vaksne fullførte i 2017.

Det vart sett opp fleire trimapparat langs turløypa på Heid. Her er det duka for ei eller fleire aktivitetssøker under spaser-/eller joggeturen.

5 Inkludering og deltaking i kultur og frivillige organisasjonar

Frivilligsentralen driv lavterskel møteplassar med fokus på inkludering. I 2017 har her vore vekentleg strikkekafe, radiobingo, babytreff, seniorsurf og språkkafe, og i tillegg fleire arrangement aleine eller i samarbeid med andre frivillige aktørar.

HerøyLAN har fleire årlege arrangement over helgar og i feriar. Dei samarbeider med UlsteinLAN om kvar sine arrangement. Eit svært positivt tiltak for datainteressert ungdom. God sponsing frå næringsliv, veldrifta facebookside og allsidige aktivitetar i samband med arrangementa.

Tjørvgå IL, trimgruppa har gjennom prosjektet «det skal merkes over hele landet» merka 42 km med sti, rydda 39 km rås og sett opp 90 skilt i turterreng i indre Herøy. På 12 turkasser kan du registrere deg og bli med på årleg trekking av premiar. Tiltaket aukar muligheita for inkludering/deltaking også for dei som ikkje kjenner terrenget så godt. God facebookside.

6 Organisering og samhandling, eit kunnskapsbasert folkehelsearbeid

I mars 2017 vart det gjennomført Ungdataundersøking for andre gang (førre 2014). Kommunestyret vedtok å følge opp saka på fleire punkt og samarbeider med ungdomsrådet og andre aktørar om ulike tiltak for å betre oppvekstmiljøet for barn og unge i kommunen. Tiltaka omfattar både psykisk og fysisk helse.

Herøy kulturskule er mangfaldig og har mange engasjerte barn og ungdomar. Då kong Harald vitja Herøy i samband med opninga av bølgekraftverket på Runde opptrådte fleire kulturskuleelevar med program ute for opa scene. Elevar frå kulturskulen er hyppige deltakarar i UKM. Det er signalisert ynskje om enda fleire typer aktivitetstilbod i kulturskulen, spesielt for ungdomane.

Biblioteket ligg sentralt i kulturhuset blant skulane og er mykje nytta også som møtestad. Ope 6 dagar i veka og også utleige av tennissrackertar.

7 Folkehelse i strategisk planlegging

I kommuneplanen har vi seks gjennomgåande perspektiv:

Universell utforming

- Folkehelse
- Barn og unge
- Likestilling
- Verdiskaping
- Miljø og klima

Folkehelse skal stå sentralt i all kommunal planlegging.

Glade reinhaldarar mottok arbeidsmiljøprisen 2017.

Kristiansund kommune

Innbyggartal: 24.442

Folkehelsekoordinator i 100 % stilling:

Bente Elshaug

E-post:

Bente.elshaug@kristiansund.kommune.no

Telefon: 71 57 41 00 / 957 05 451

Illustratør: Sofie Ingebrigtsen

1 Samfunns- utvikling for ein god start i livet

Arbeidet med å realisere ny skolestruktur er godt i gang. Det arbeides med behovsutredninger knyttet til elevtallsprognoser, arealbehov og kapasitetsvurderinger. Det er fokus på dialog med kommuner som Trondheim og Oslo som er større utbyggere av skoler for å få innspill til prosessen, og innblikk i erfaringer de har gjort seg som vi kan ta med oss i videre arbeid. Det er opprettet en prosjektgruppe med interne ressurser fra eiendomsdrift, plan og byggesak, økonomi, kommunalteknikk, samfunnsutvikling, samt stab og støtte. Gruppen rapporterer til kommunalsjef for oppvekst.

Representanter fra prosjektgruppa har også vært i Trondheim og sett på skoleanlegg der.

Prosjektgruppa har startet arbeidet med å utrede alternativer for lokalisering av to nye barneskoler. Skolene som sammenslås er utslitte skolebygg med dårlige uteområder. Det skal satses mye på gode uteområder tilknyttet de nye skolene. Her vil både det fysiske miljøet og trivsel ha stor betydning.

2 Helsevennlig arbeidsliv

Høsten 2017 ble kommunens AKANs arbeid systematisert og prioritert. Det var på tide å «pusse støv av» og oppdatere AKAN arbeidet i kommunen. Personalseksjonen og kommunepsykologen er en del av AKAN utvalget. De var usikre på hvor godt og kjent arbeidet er ute i enhetene, og utvalget ønsker derfor å sette alle ansatte i Kristiansund kommune i stand til å forebygge og håndtere rus og avhengighet. Kristiansund kommune ønsker en felles og uttrykt praksis – Slik gjør vi det i Kristiansund kommune. Det skal settes av to hele dager i 2018 til samlingen: Hvordan forebygge og håndtere rus- og spillproblematikk med fokus og utgangspunkt i egen arbeidsplass.

Fra januar startet Friskliv og mestring en bevegelsesgruppe for personer med muskel- og skjelettplager og/eller personer som opplever langvarig utmattelse, stress og belastninger i hverdagen. Bevegelsesgruppen varer i 10 uker og er rettet mot de som er sykemeldt eller som står i fare for å bli sykemeldt fra jobb.

3 Samfunn som fremmar aktiv, frisk og trygg alderdom

Gjennom hele året starter et nytt kurs for pårørende til personer med demens og hukommelsesproblemer. Kurset er gratis, har 6 kveldssamlinger, Kommunen er arrangør i samarbeid med den lokale demensforeningen.

Tilbudet er til de som har et familiemedlem eller nær venn med demenssykdom/hukommelsesproblemer. Gjennom forelesninger, plenum og gruppesamtaler får deltakerne kunnskap om demens samt møter andre i samme situasjon og fagpersoner med kompetanse på området.

Ny etablert avdeling «Forebygging og rehabilitering» tilbyr tjenester mot hjemmet og institusjon. Målgruppen er mellom 18–100 år. Vi jobber med helsesamtaler, funksjonsvurderinger, aktivitet i hverdagen, individuell behandling, behandling i grupper og forebyggende grupper innendørs og utendørs og hjelpemiddelformidling/velferdsteknologi og råd og veiledning. Det er større fokus på at innbyggeren skal leve lengst mulig i egen bolig og ta hånd om sin egen livssituasjon.

4 Trygt og helsefremmande fysisk miljø

Gjennom prosjektet «Byen som regional motor» har kommunen fått økonomisk tilskudd til utvikling av sentrum, sykkel i sentrum og skilting. Et sentrum hvor barn og ung, voksne og eldre kan leke, møtes og trives stimulere til mer bruk og opphold i sentrum. Fra våren 2017 har det vært oppgradering av Rådhusplassen med ny trapp, lysbelagte benker og bord. Carolines plass som er barna og ungdommens plass, har fått et bilfritt område med mulighet for klatring, lek og gratis Wi-Fi. Sykkelskilt fra sentrum og ut mot Løkkemyra ble montert og sykkelparkering i sentrum ble satt opp. Ved alle sundbåtkaier ble det satt opp overbygd sykkelparkering og i 2018 skal sykkelparkering ved kommunale bygg prioriteres.

Arbeidet med gjennomgang av kommunale lekeplasser er startet. Målet er at vi skal få flere gode og trygge lekeplasser.

5 Inkludering og deltaking i kultur og frivillige organisasjoner

«Syver og Beatrice» kulturløype ble åpnet onsdag 10. mai med mange aktive og glade barnehagebarn tilstede.

«Undine» har laget alt materialet og ønsker at dette skal være en del av sentrumsutviklingen. Under lanseringen sørget Sparebank 1 Nordvest og Neas for at det ble gratis sundbåt og gaver til barna.

Kulturløypa har fire stopp: Mellomværftet i Vågen, Piren midt i sentrum, Bautaen på Innlandet og Stormvarslet på Bjørnehaugen på Nordlandet. Du kan velge om du vil besøke bare ett stopp eller om du velger å ta hele turen og besøke alle. For å komme fra Piren til stoppene på Innlandet og Nordlandet, er det fint å ta Sundbåten. Stoppestedene, Sundbåten Syver og klokka på Piren binder naturopplevelser, fysisk aktivitet, sundbåt, sjø og vind sammen med kulturopplevelser. KULTUR løypene er Friluftsrådets nærtursatsing i samarbeid med medlemskommuner, frivillige og næringsliv.

6 Organisering og samhandling, eit kunnskapsbasert folkehelsearbeid

Spørreundersøkelsen Ungdata ble for andre gang gjennomført blant elever i ungdomsskolene og i videregående opplæring i Kristiansund våren 2017. Resultatene ble presentert i alle politiske hovedutvalg og i ulike tjenesteområder internt i kommunen. Ungdata resultatene ble også lagt til grunn i arbeidet med kommuneplanens samfunnsdel, og i arbeidet med ny felles oppvekstplan for barnehage og skole.

Det arbeides med samhandling om folkehelse og integrering gjennom en gjensidig partnerskapsavtale mellom frivillig, privat og offentlig sektor. Avtalen skal fungere og brukes som et aktivt arbeidsverktøy slik at vi kan rekruttere, tilrettelegge og inkludere flere utsatte barn og unge i organisert fritidstilbud. I samarbeid med frivilligheten er informasjon, økonomi og transport viktige satsinger som det skal arbeides videre med. Lag og foreninger vil få stimuleringsmidler for å være med å rette innsatsen mot utsatte barn og unge. I 2018 vil det bli inngått partnerskapsavtaler.

7 Opplevelseskortet videreføres

Ordningen med Opplevelseskortet har vært et tilbud i 6 år i Kristiansund og videreføres i 2017.

Med opplevelseskortet får utsatte barn, unge og deres familier gratis adgang til en rekke aktiviteter i Kristiansund, enten alene eller sammen med en venn, et familie-medlem eller andre. Hvert sted tilbyr fem besøk pr. år. Evalueringen av ordningen er positiv. Dette er derfor noe kommunen vil ha som satsningsområde videre. Ordningen driftes av Kulturenheten, NAV Kristiansund, Barn, familie og helse i samarbeid med tilbydere av opplevelser. Opplevelseskortet er en av mange gode tiltak som bidrar til utjevning av sosial ulikhet blant barn, unge og deres familier.

Offisiell åpning av KULTUR løypa Syver & Beatrice mai 2017. Kulturløypa har fire stopp: Mellomværftet i Vågen, Piren midt i sentrum, Bautaen på Innlandet og Stormvarslet på Bjørnehaugen på Nordlandet. Du kan velge om du vil besøke bare ett stopp eller om du velger å ta hele turen og besøke alle. Foto: Petter Ingeberg

Midsund kommune

Innbyggartal: 2.088

Folkehelsekoordinator i 50 % stilling:

Malvin Bjørnerem

E-post:

malvin.bjornerem@midsund.kommune.no

Telefon: 71 27 05 33

Parti frå Rørsethornet Foto: Odd Fremstedal

1 Samfunns- utvikling for ein god start i livet

I kommuneplanen sin samfunnsdel er ei av målsetjingane at det skal vere høgt nivå på helse og levekår. Dette er eit viktig punkt som gir sterke føringar til arealdelen og alle andre planar.

Midsund kommune har blitt ein språkkommune og språkstrategien skal gje barn og elevar i Midsund kommune ein likeverdig og god start på eit liv med læring, gjennom å møte kompetente vaksne i barnehage og skule som vil gje dei ein god språkforståing og kompetanse i lesing og skriving.

Midsund kommune deltek i Ungdata undersøkingar.

Midsund skule deltek i det internasjonale skuleutvekslingsprogrammet Erasmus+.

I Midsund er helse-søstertenesta styrka med 50 % stilling i skolehelsetenesta, der er jordmortilbod i 25% stilling og amnehjelp.

Psykiatrisk sjukepleiar som m.a. administrerar Møteplassen og Småjobbsentralen

Midsund er med eit samarbeid med fleire kommunar om barnevernstenester, er også med i Barnevernsvakta som er eit 24-7 tilbod.

2 Helsevennlig arbeidsliv

Det er inngått samarbeidsavtale om eit meir inkluderande arbeidsliv mellom Midsund kommune og Arbeids- og velferdsetaten ved NAV Arbeidslivssenter.

IA-avtalen stiller krav til verksemda om å sette seg mål for nærvær- og inkluderingsarbeidet, og bygger på ei felles erkjenning av at aktivitet gjennom arbeid fremmar helse, og at tidlig iverksetjing av tiltak vil kunne førebygge fråfall frå arbeid.

Midsund kommune har vedtatt ein mål- og handlingsplan som er knytt til måla i IA-avtalen. Disse er:

- Redusere sjukefråværet.
- Hindre fråfall, og auke sysselsetting av personar med nedsett funksjonsevne.
- Yrkesaktivitet etter fylte 50 år forlengast med 12 mnd.

Ansatte i kommunen deltek i eigen konkurranse om å gå på flest mulig toppar i kommunen på over 200 meter.

3 Samfunn som fremmar aktiv, frisk og trygg alderdom

Midsund kommune har Demenskoordinator og Inn på tunet-tilbod 5 dagar i veka. Det har også vert arrangert kurs for Aktivitetsvenn for demens.

«Frem frå glemselen» blir arrangert av Midsund kulturskule som er ei songstund for bebuarane på omsorgssenteret og andre kvar 14. dag. Dette er også eit av satsingsområda etter at kommunen vart ein Syngjande kommune. Det er også tilbod om Seniorans, eige Pensjonistlag og Aktivitetssenter som er ope to dagar i veka.

Der er kantine på sjukeheimen kor eldre kan kjøpe mat og dei som treng kan få den bringa heim.

Midsund har god legedekning, ø-hjelp tilbod og legevaktsamarbeid med Aukra og Sandøy. Det er tilbod om både kommunal og privat fysioterapeutstenester.

4 Trygt og helsefremmande fysisk miljø

Midsund kommune er med i Nordmøre og Romsdal Friluftsråd, og er også med på turkassetrimmen Stikk UT!. Der er bygd mange turstiar dei siste åra der fleire er trillevennlege stiar. Det har også vert bygd parkeringsplassar i tilknytning til turstiane veddhjelp av statleg sikra midlar.

Kommunen har fullført arbeidet med registrering og verdisetjing av friluftsområde. Det har vore eit samarbeid med skulane og barnehagane når det gjeld dei grøne korridorane og snarvegar. Dette for å ta vare det under reguleringsarbeid og for å sikre befolkninga tilgang til tenester, aktivitetar og friluftsområde utan å måtte bruke bil eller trafikkert veg.

Kommunen har blitt tydeligare med å krevje leikeplassar i nye bustadområde samt ha rekkjefølgjekrav som sikrar at leikeplassane blir ferdigstilla før ein byrjar å bygge bustadar.

Det planleggjast bygging av fleire gangvegar i kommunen. Dette vert sett i samanheng med andre bygge-/vegprosjekt.

5 Inkludering og deltaking i kultur og frivillige organisasjonar

Det er eit rikt og variert kulturliv i Midsund kommune og der er mange frivillige lag og organisasjonar. Det er ein kultur for deltaking i frivillig arbeid blant befolkninga i kommunen.

Midsund Kulturskule er ein liten men svært synleg aktør i lokalsamfunnet som deltek på større og mindre arrangement og som bl.a. var med på å arrangere Fylkes UKM i 2017.

Frivilligsentralen fungerer som eit samlingspunkt mellom den private frivilligheita og det offentlege og står for arrangement som Småbarnstreff, språkkafe og bokkafe. Den har også etablert ein Utstyrssentral med gratisutlån av utstyr.

Biblioteket har eit samarbeid med Bjørnsonfestivalen og GassROR gjennom prosjektet SamLes, som går over 2 år. Der det har vert arrangement med forfatterbesøk og aktivitetar for barnehage/ 1. trinn.

Midsundfestivalen har er eit årleg arrangement som samlar midsundingar frå alle kantar av landet.

6 Organisering og samhandling, eit kunnskapsbasert folkehelsearbeid

Folkehelsearbeidet i Midsund er eit samarbeid mellom ulike sektorar for sikre at ein får til eit heilskapleg folkehelsearbeid. Gjennom «Grunnlagsdokument for kommunal planstrategi 2016–2020» har Midsund kommune eit godt grunnlag for tydelege mål og strategiar for folkehelsearbeidet.

Dette omfattar planar som:

- Ny Helse- og omsorgsplan (under arbeid)
- Plan mot vold i nære relasjonar (Interkommunal prosjektgruppe)
- Demensplan
- Pandemi
- Rusmiddelpolitisk handlingsplan
- Alkoholpolitisk handlingsplan
- God Helse – Idrett og fysisk aktivitet, Handlingsplan
- Trafikktryggingssplan
- Kulturminneplan

Oppvekstområde har eigne planar i sitt arbeid. Midsund kommune er ein språkkommune og har utarbeidd ein språkstrategi som skal tas i bruk i skulane og barnehagane.

Det vert også jobba med eit velferdsteknologiprojekt i samarbeid med andre kommunar.

7 Midsundtrappene

I 2016 tok Midsund Idrettslag initiativ til å utbetre turstiar i kommunen. Det vart leigd inn Sherpaer i frå Nepal til å gjere dette arbeidet og det vart bygd flotte steintrapper opp Midsundura til Digergubben og Midsundhornet. Året etter kom dei og bygde ei trapp opp mot Rørstehornet. Langs med trappene har dei også bygd flotte rasteplassar.

Det er ikkje nødvendigvis at det er toppen som er målet, da det er mange rasteplassar og utkikkspunkt undervegs. Dette gjer at det er eit lågterskeltilbod og alle kan ta del i dette etter form og evne.

Midsundsamfunnet ønska i vise takksemd og har engasjerte seg og samla inn midlar til Sherpaene som vart råka av jordskjelv i Nepal i 2015. Av desse midlane har det m.a. blitt utbygd vassystem slik at dei vart sikra vatn gjennom vinteren. Filosofien er at når Midsund fekk så god hjelp i frå Sherpaene så ønska dei å gje noko tilbake. Det er knytt tette band mellom Kunde og Midsund.

Utsikt fra Kumlokket i Midsundura, som er første del av Midsundtrappene. Foto: Jiri Paur

Midsundtrappene har blitt ein stor attraksjon i Midsund og spesielt om helgar og ferier har ferjene vert fulle av folk som vil ut på øya for å oppleve desse trappene. Midsund kommune har blitt ein attraktiv stad å gå på tur uavhengig av trappene.

Molde

kommune

Innbyggartal: 26.901

Folkehelsekoordinator i 100 % stilling:

Ingvil Grytli

E-post:

ingvil.grytli@molde.kommune.no

Telefon: 71 11 12 54 / 916 65 980

Molde feiret 275 år med folkefest sommeren 2018. Foto: Einar Engdal

1 Samfunns- utvikling for en god start i livet

Implementering av barne- og ungdomsplanen

I 2017 startet arbeidet med implementering av Barne- og ungdomsplanen som ble vedtatt desember 2016. Planen har to hovedprinsipper:

1. Gode arenaer, tjenester og tilbud til alle barn og unge.
2. Tidlig innsats til barn og unge som trenger ekstra støtte.

Mye utviklingsarbeid og nye tiltak er satt i gang, blant annet:

- Til topps med kunnskap og kompetanse – implementering av ny rammeplan i barnehagene
- for samtlige kommunale og private barnehager.
- Kvalitetsplan for grunnskoleopplæringen i Molde kommune.
- Handlingsplan mot mobbing i alle skoler.
- Samarbeid mellom helsestasjonen og barnehage om foreldre-veiledningsprogrammet COS (Circle of security).
- Etablert team for samordning av lokale kriminalitetsforebyggende tiltak (SLT).

2 Helsevennlig arbeidsliv

Jobbspesialister

I 2017 startet prosjektet IPS (Individual Placement and Support) ved NAV Molde. IPS innebærer individuell støtte for å delta i det ordinære arbeidslivet for mennesker som har psykiske helseplager med eller uten samtidige rusproblemer. Internasjonal forskning har vist at individuell jobbstøtte gir gode resultater.

Samarbeid rundt ungdom og unge opp til 30 år

NAV Molde, Flyktningetjenesten, Barneverntjenesten, Ressurstjenesten og Helsetjenesten inngikk i 2017 en samarbeidsavtale for å styrke samhandling og koordinering mellom Molde kommune og NAV Molde. Målsetting er at det skal utvikles en kunnskapsbasert, helhetlig og samordnet tjeneste på tvers av sektorer og etater som kan bidra til at unge, samt flyktninger under 30 år skal få styrket sine muligheter til å kunne komme seg i arbeid, være i aktivitet og tilbys oppfølgingstjenester i bolig.

3 Samfunn som fremmer aktiv, frisk og trygg alderdom

Oppstart helse og omsorgsplan 2018–2025

Høsten 2017 ble planprogram for ny Helse og omsorgsplan vedtatt, og et omfattende arbeid med deltakelse fra mange fagmiljø i kommunen, og representasjon fra Eldrerådet, Rådet for mennesker med funksjonsnedsettelse og Molde ungdomsråd ble satt i gang. I mandatet for planarbeidet heter det at planen skal vektlegge: – folkehelse og helsefremmende løsninger – god samhandling mellom tjenesteområdene – ferdigheter og ressurser til den enkelte bruker – god brukermidvirkning – digitale og nye teknologiske løsninger.

Sterk og stødig

Sterk og stødig treningsgrupper for seniorer er et konsept for helsefremmende og fallforebyggende trening for eldre hjemmeboende. I 2017 ble arbeid for å sette i gang grupper i Molde startet, med sertifiseringskurs for frivillige instruktører og ansatte fysioterapeuter som skal være ansvarlig for gruppetilbudet.

4 Trygt og helsefremmende fysisk miljø

Fysisk utfoldelse og sikkerhet i barnehagene

Helsetjenesten gjennomførte i 2017 et dokumentbasert tilsyn i form av en questbackundersøkelse blant barnehagene, med tema «Fysisk utfoldelse og sikkerhet i barnehagene» Konklusjonen etter tilsynet var at barnehagene jevnt over meldte om tilfredsstillende uteareal med gode muligheter til variert fysisk utfoldelse. I tillegg har de fleste god tilgang til alternative areal og turmuligheter i nærmiljøet, Moldemarka eller andre friområder.

Handlingsplan mot vold i nære relasjoner

Kommunestyret godkjente Handlingsplan mot vold i nære relasjoner 2017–2020 i september 2017. Handlingsplanen er et samarbeid mellom Krisesenteret og 10 kommuner, deriblant Molde. Planens overordnede mål er å styrke handlingskompetansen for å kunne forebygge, avdekke og stoppe vold i nære relasjoner mot personer i alle aldre.

5 Inkludering og deltaking i kultur og frivillige organisasjoner

Samarbeid med frivilligheten

Flyktningetjenesten har mange ulike samarbeidsprosjekt: Redd Barna, Frelsesarmeen med mor/barnegrupper, Røde Kors med leksehjelp, Kulturskolen – Kultur på tvers. Avdeling for enslige mindreårige har hatt tettere samarbeid med SMISO i 2017, både i enkeltsaker, men også forebyggende i ungdomsmiljøet. Røde Kors opprettet ei ungdomsgruppe i 2017 som møter de enslige mindreårige fast. Dette har vært positivt, og ført til at det er flere av de enslige mindreårige flyktingene som for første gang har følt at de har fått norske venner.

Flyktningetjenesten opplever en stor vilje til samarbeid i de ulike organisasjonene. Redd Barna har også vært behjelpelig til å finne støttefamilier, noe som for eksempel har ført til at enslige mindreårige har fått seg «bestemor og bestefar».

6 Organisering og samhandling, et kunnskapsbasert folkehelsearbeid

Folkehelse som mål i plan

Helsefremmende og forebyggende arbeid har fått en stadig sterkere stilling i kommunens planarbeid. Eksempler er Barne- og ungdomsplanen, Handlingsplan mot vold i nære relasjoner, og Helse- og omsorgsplanen. Et stadig større kunnskapstilfang har medført økt fokus på oppvekst, utdanning og arbeid som svært viktige områder for befolkningens helse.

Et kunnskapsbasert folkehelsearbeid innebærer at kommunens ulike fagmiljø til enhver tid er oppdatert og tilegner seg ny kunnskap om hvordan deres fag- og ansvarsområder har innvirkning på befolkningens helse og sosial ulikhet i helse, og hvordan de kan bidra til et systematisk og langsiktig folkehelsearbeid.

7 Folkehelse = Bærekraft

Folkehelse som bærekraftsmål

Flere av FNs bærekraftsmål faller sammen med mål i folkehelsearbeidet. I videre strategisk planlegging av folkehelsearbeidet kan målene gjerne ses i sammenheng.

FNs bærekraftsmål:

Mål 1: Utryddet fattigdom

Mål 2: Utryddet sult

Mål 3: God helse

Mål 4: God utdannelse

Mål 5: Likestilling mellom kjønnene

Mål 6: Rent vann og gode sanitærforhold

Mål 7: Ren energi for alle

Mål 8: Anstendig arbeid og økonomisk vekst

Mål 9: Innovasjon og infrastruktur

Mål 10: Mindre ulikhet

Mål 11: Bærekraftige byer og lokalsamfunn

Mål 12: Ansvarlig forbruk og produksjon

Mål 13: Stoppe klimaendringene

Mål 14: Liv under vann

Mål 15: Liv på land

Mål 16: Fred og rettferdighet

Mål 17: Samarbeid for å nå målene

Venner i Hjelset barnehage.
Foto: Anita Grønland

Neset kommune

Innbyggartal: 2.946 (SSB)

Folkehelsekoordinator i 50 % stilling:

Mari Husan

E-post:

mari.husan@nesset.kommune.no

Telefon: 71 23 11 54 / 918 89 954

HMKG ved Mardalsfossen i juni 2017. Foto: Nesset kommune

1 Samfunns- utvikling for en god start i livet

Lav terskel for å kontakte helsestasjonen og løpende inntak til alle barnehager.

Pilotprosjekt «Fysak» er gjennomført for elever på 5. trinn ved en av skolene i samarbeid med helsestasjon og fysioterapijenesten.

Kurs i Leikepatruljen er gjennomført.

Tilbud om aktivitet i hall /sal i langfriminuttet 4 dager i uka på ungdomstrinnet.

Førstehjelpskurs til småbarnsforeldre og nye bosatte er gjennomført i samarbeid med frivilligsentralen.

Molde tannhelsedistrikt har sammen med lokale fagpersoner satset på forebyggende arbeid og informasjonsarbeid gjennom prosjektene «Tenner for livet» og «Vann er tingen, rett fra springen».

Ungdataundersøkelsen er gjennomført. Resultat er lagt fram og drøftet i Ungdommens kommunestyre (UKS) i et samarbeid med Korus Midt-Norge.

2 Helsevennlig arbeidsliv

Å utvikle lokalt næringsliv, få flere arbeidsplasser og økt tilflytting er en utfordring.

NAV Nesset har fokus på å få personer med nedsatt arbeidsevne ut i ordinært arbeid.

Prosjektet «Helse i alt vi gjør» videreføres i kommunal sektor. Det er mulighet for å benytte fysioterapilokalene til trening utenom arbeidstid for kommunalt ansatte.

«Aktiv på Dagtid» tilbys personer som for kortere eller lengre tid ikke er i ordinært arbeid.

Deler av befolkningen er opptatt av planer om etablering av deponi for farlig avfall på Raudsand. Mange er kritiske til disse planene og til driften av etablert gjenvinningsbedrift i samme område. Skepsisen er knyttet til utslipp som gir helseutfordringer og forringelse av bo- og nærmiljø.

3 Samfunn som fremmer aktiv, frisk og trygg alderdom

Fysioterapeuter og frivillige instruktører har gjennomført kurs og er godkjente instruktører i det nasjonale konseptet «Sterk og Stødig». Det er etablert to treningsgrupper for seniorer.

Prosjektet «Trygg hjemme» har som mål å forebygge brann for utsatte grupper. Ansatte innen helse- og omsorg har fått opplæring av Molde brann- og redningstjeneste og det er påbegynt et omfattende kartleggingsarbeid overfor eldre og sårbare grupper for å forebygge brann i deres hjem.

Ombygging ved Nesset omsorgssenter for flere institusjonsplasser for demente og dagtilbud til hjemmeboende personer med demens er igangsatt.

I regi av den «kulturelle spaserstokk» har eldre fått konserter og musikkterapeut besøker kommunens institusjoner jevnlig.

Plan for «Vold i nære relasjoner» er vedtatt.

4 Trygt og helsefremmende fysisk miljø

Nessethallen gir muligheter for aktiviteter som fremmer helse og trivsel for alle. Den er gratis å bruke for lag og organisasjoner, og ligger sentralt ved kunstgressbane, skole og barnehage.

Det er utarbeidet situasjonsplan for utbygging av nye omsorgsboliger tilknyttet botjenesten på Holtan.

Sjøplan for Langfjorden og Romsdalsfjorden er vedtatt, og sjøplan for Sunndalsfjorden er under arbeid.

Kartlegging av friluftsområder er under arbeid.

Det legges ned et stort arbeid av ildsjeler, bygdelag og idrettslag for at Stikk UT! turmål i Nesset skal være attraktive og godt merket. Merkede stier og oppkjørte skispor sikrer trygg ferdsel og bidrar til at mange benytter nærmiljø og vår fantastiske natur til rekreasjon og fysisk aktivitet som fremmer helse gjennom hele året.

Nesset kommune deler ut stolper og skilt til alle som vil merke nye turmål.

5 Inkludering og deltaking i kultur og frivillige organisasjoner

Ulike former for møte-plasser er avgjørende for å sikre inkludering og hindre sosiale ulikheter i helse. Tiltak i nærmiljøet er slik sett den viktigste arena for folkehelsearbeid.

Nessetbanken støtter opp om frivillighet og allmenntilgode formål og ved å arrangere skirenn og ved å gi økonomisk støtte.

Biblioteket som arena for kultur og formidling har vært aktivt benyttet som arena for debatter, kulturkvelder, markering av verdensdagen for psykisk helse, forfatterbesøk, og til lesetunder for barnehagene.

Høsten 2017 vedtok fellesnemda for nye Molde kommune å være med i satsinga «krafttak for sang», og bli en «syngende kommune». Målet er å gjøre det lettere å utvikle lokal sangkultur og ta i bruk sang som et helsefremmende virkemiddel på ulike arenaer.

6 Forankring, organisering og samhandling i folkehelsearbeidet

Betydning folkehelse vurderes i alle saksutredninger, og sikrer bevisstgjøring rundt folkehelse i saker som legges fram til politisk behandling.

Folkevalgte har vært involvert i utarbeiding av oversiktsarbeidet knyttet til folkehelse, når dette har vært tema i hovedutvalg og i ungdommens kommunestyre (UKS).

Etablerte samarbeidsfora mellom fagansvarlige for friluftsliv, folkehelse og kultur (FFK) er en arena hvor plansaker drøftes ut fra folkehelse – og barn og unges perspektiv.

I arbeidet med etablering av nye Molde kommune har plan/miljøvernleder og folkehelsekoordinator deltatt i arbeidsgruppa for plan, utvikling og folkehelse.

Folkehelse er av rådmannen pekt ut som fokusområde for alle enheter, og samhandling om tiltak som fremmer helse i et livsløpesperspektiv tilstrebes.

7 Viktige hendelser som bidrag til økt aktivitet i 2017

Nessethallen, vår nye "storstue" ble åpnet.

«Grotta ungdomsklubb» har med hjelp av prosjektmidler fra BUF-direktoratet økt aktiviteten og er nå etablert som en arena med stor og variert aktivitet.

Planlegging av sentrumsnære omsorgsboliger og samlokalisering av hjemmetjenesten og lege/helsesenter har hatt fokus, men planer er ikke ferdigstilt.

Eidsvåg idrettslag la til rette for kommunenes første turpost for Stikk UT!-Ski.

Planarbeid for gang/sykkelveg til Rød er ferdig og det er gjennomført grunnundersøkelser langs planlagt trase.

Utmerkelsen «Årets gapahuk» ble tildelt Nauste vel for deres innsats ved Svahølen i Eresfjord hvor de på dugnad har laget et område for nærfriluftsliv på helårsbasis.

Norsk Folkehjelp, Nesset ble utnevnt som «Årets turvenn».

Nessethallen, kommunens storstue ble åpnet i mars. Etter åpningen har en her kommet igang med nye aktiviteter både for barn og voksne. Det er blitt arrangert dansegalla, debattkvelder og Hans Majestet Kongens Garde (HMKG) har hatt konsert her. Klatreveggen ble innviet høsten 2017, og er blitt en arena hvor både store og små trives. Nessethallen har gitt mulighet for at aktivitetsnivået i Nesset kan nå nye høyder, – bokstavelig talt.

Foto: Nesset kommune

Norddal

kommune

Innbyggartal: 1.663

Folkehelsekoordinator i 50 % stilling:

Kristi Linge Stakkestad

E-post:

kristi.stakkestad@norddal.kommune.no

Telefon: 70 25 88 00

Turskilt. Foto: Kristi Linge Stakkestad

1 Samfunns- utvikling for en god start i livet

Norddal helsestasjon har fokus på ei førebyggjande og helsefremjande teneste for barnebefolkninga, for å fremje fysisk, psykisk og sosial utvikling hos barnet og godt samspel mellom foreldre og barn.

Helsesøster har trefftid ein dag i veka på begge skulane i kommunen.

Hausten 2017 deltok 20 elevar i 4.-7. klasse på leikepatruljekurs. Desse elevane skal hjelpe til med å skape fysisk aktivitet for alle elevane i friminutta.

Etter initiativ frå FAU er skulane i gang med arbeid for å bli ein MOT skule/kommune.

1. klassane har ein fast utedag i veka.

Valldal skule deltok i hoppetaukonkurransen Hopp for hjartet og har hatt samarbeid med politiet om digitale medier og nettvett.

Eidsdal skule nyttar lokale krefter inn i skulen gjennom satsingane «Skulen ut til folket, folket inn i skulen» og «Verdsarvskulen».

2 Helsevennlig arbeidsliv

Norddal kommune er den største arbeidsplassen i kommunen og er ei IA-bedrift. Det har vore stabilt sjukefråvær dei siste åra, men det er noko høgare enn målsetjinga; nedgang frå 8,7 til 8,0 % i 2017.

Det vert gjennomført tilsyn frå Arbeidstilsynet og andre instansar og avvik vert følgt opp. I 2017 reviderte kommunen store delar av Personalhandboka (Internkontroll) med fokus på HMS. I tillegg har fleire av kommunens tilsette gjennomført og utarbeida ein leiarhåndbok for kommunen.

Det vart gjennomført 40-timars kurs i arbeidsmiljø for fleire verneombod, AMU-representantar og leiarar. Det vil kommunen halde fram med i 2018 for å gje dei tilsette god kunnskap og erfaring til å utøve funksjonen sin på best muleg måte.

I 2017 gjennomførte om lag 20 leiarar utdanninga Operativt leiarskap (30 studiepoeng).

Frisklivssentralen var i drift frå 2014 og fram til første del av 2017.

3 Samfunn som fremmer aktiv, frisk og trygg alderdom

Kvar onsdag er det frukosttreff i regi av frivilligsentralen.

Stoltrim og stavgang – eit samarbeid mellom ergoterapeuten og frivillige.

Tiltak Sansehage. Frivillige stilte på tre dugnadar i hagen ved sjukeheimen i 2017, med mål om eit triveleg uteområde.

Seniornett har fast møtetid for å gjere dei eldre rusta i møte med den digitale kvardagen.

Frivilligsentralen legg til rette for ulike tiltak på institusjonane, som lesestund, hyggestund, «Syng med oss», fredagskaffe og aktivitetsvenn.

I høve Lions Club si hundreårsmarkering vart alle eldre frå kommunen til invitert til jubileumsfest med underhaldning, servering og skyss.

Den kulturelle spaserstokken gir ulike tilbod til eldre.

4 Trygt og helsefremmende fysisk miljø

Norddal har i fleire år hatt fokus på skilting og merking av turstiar i samarbeid med Verdsarvstiftinga Geiranger.

Kommunen er medlem i Sunnmøre friluftsråd og har kvart år 15 Stikk UT!-turnål. I tillegg har idrettslag, helselag og ungdomslag tilsaman mange trimpostar, både til fjells og i nærmiljøet der folk bur.

Norddal kommune har også stått i spissen for godkjenning og merking av ei pilegrimslei frå fjord til fjell i Heilag Olav sine fotefar. Leia startar på hamna i Valldal, og går vidare til høgfjellet på grensa mot Rauma og vidare til Dovrefjell.

5 Inkludering og deltaking i kultur og frivillige organisasjonar

Det blir arrangert språkkafé på biblioteket. Der møtest folk frå fleire land til samtale og hygge.

Helselaga har invitert til Hjartemarsj i Fjørå og i Eidsdal, og til seterdag i Valldal.

NFU Norddal inviterte til interkommunal aktivitetsdag i samarbeid med frivilligsentralen og lokale lag.

Kommunen har skrive under samarbeidsavtale med Nasjonalforeningen om Aktivitetsvenn.

Norddal kommune har mange aktive lag og organisasjonar innan kultur og idrett. Tilsaman blir det lagt ned om lag 45 årsverk i frivillig arbeid. Eldsjelpen vert delt ut annakvart år til ein engsjert frivillig medarbeidar.

6 Forankring, organisering og samhandling i folkehelsearbeidet

Norddal kommune har tilsett folkehelsekoordinator, og har vore med i God Helse – partnarskapen sidan 2005. Oversikt over helsetilstanden skal utarbeidast i 2018. Ungdata-undersøkinga vart gjennomført i 2016.

Kommunane Norddal og Stordal skal gå saman til Fjord kommune i 2020.

Seterdag med rømmegraut og dans på Nedstestølen i Valldal. Arrangør er Valldal Helselag.

Foto: Bjørg S. Kleppe

Rauma kommune

Innbyggartal: 7.500

Rådgiver Folkehelse i 50 % stilling:

Lillian Bjerkeli Grøvdal

E-post:

lillian.grovdal@rauma.kommune.no

Telefon: 916 11 043

Rauma helsehus. Foto: Jens Lyngstad.

1 Samfunns- utvikling for ein god start i livet

Skolehelsetjenesten / helsestasjon har fått prosjektmidler til å øke gjengeligheiten for elevene i den videregående skolen, og til familieveileder i 80 % stilling. Fortsatt tilbud fødselsforberedene kurs, DUÅ, BAPP og Marte Meo. Ansatte tatt settifisering NBO/COS. Helsesøstrene har tilbudt oppfølging av foreldre og barn etter vektkontroll, og Friskliv har tilbudt matkurs til foreldre.

NAV har fått ei stilling knyttet til Barnefattigdom.

SFO i Rauma har fokus på friluftsliv og fysisk aktivitet. Noen SFOer tilbyr mat og en skole har startet opp med Leike patruljen "Glede i bevegelse".

Rauma Frivilligsentral har en utstyrssentral med friluftsutstyr til bruk hele året. I 2017 var det 537 utlån. Sentralen drifter også Opplevelseskortet som er et tilbud til barn i lavinntektsfamilier, kortet gir fri adgang med ledsager til kultur- og fritidsaktivitet. Sentralen har «Åpen barnehage» en dag i uka.

2 Helsevennlig arbeidsliv

Det jobbes tett opp mot NAV. Etter ny omorganisering er NAV i tjenesteområde Helse og velferd og det ligger godt tilrette for samarbeid tjenestene mellom. Friskliv og Mestring får mange henvist fra NAV der målet er å komme raskt tilbake til arbeid. NAV har også videreført ordningen med jobbsentral til unge i alderen 18-30 år der målet er å få de unge til å gå videre på skole eller komme i arbeid.

Høsten 2017 ble det opprettet ei arbeidsgruppe i forbindelse med oppstart av et bedriftsidrettslag- Rauma kommune.

Oppfølgingen av 10-faktorundersøkelsen pågår i alle tjenesteområdene fortsatt.

Det jobbes for at flere av de private virksomhetene i Rauma skal bli engasjert i turningskonkurransen for bedrifter. Stamina Helse har tilbud og oppfølging i Rauma kommune og flere private bedrifter.

3 Samfunn som fremmar aktiv, frisk og trygg alderdom

Frivilligsentralen samarbeider med pensjonistforeningene, Livsglede for eldre og institusjonene om gode kulturelle tilbud gjennom «Den kulturelle spaserstokken», og administrerer Aktivitetsvenn, som er et tilbud til personer med demens. Sentralen har et «formiddagstreff» to ganger i uken, her serveres enkel mat, og det er sang og musikk.

Tilbudene gjennom «Aktiv på dagtid» er også åpen for alderspensjonister. Se punkt 4.

Dagsenter for demente ble etablert i 2016. Her deltar ca. 10 personer 3 dager i uka.

I 2017- startet tilbudet; «Sterk og stødig». Dette er et tilbud til unge eldre (over 65 år) med begynnende funksjonssvikt. Det er nå opprettet 2 grupper i Måndalen, to på Åndalsnes og en i Isfjorden. Her deltar mellom 80-100. Det er utdannet frivillige instruktører som leder gruppene under veiledning av kommunens fysioterapeuter.

4 Trygt og helsefremmande fysisk miljø

Det jobbes fortsatt med å få tryggere skolevei i Åndalsnes område, og flere gang- og sykkelveier. Det jobbes med få statlig sikring av noen friluftsområder.

Det jobbes med å slutføre helseløypa «Rundt bruene».

I 2017 ble ansvaret for turmålene overført fra Nordveggen til kommunen. Dette innebærer at vi nå er en Stikk UT! kommune på lik linje med andre kommuner. Vi har fortsatt samme antall turmål og har fokus på å legge flere kortere turer i nærmiljøet. Noen av turene er også tilrettelagt for funksjonshemmede. Ved oppstart av turmålssesongen, har skolene i alle bygder deltatt på et nærklippmål.

Utfordringen er å få beboerne i Rauma til å registrer seg på nettsiden til «Stikk UT!».

Ordningen med «Aktiv på dagtid» er videreført og her deltar ca 20 på bassenggruppa og 20 på gågruppa.

*Fra åpningen av Sterk og stødig ved Isfjorden skole.
Foto: Siv Krogseth*

5 Inkludering og deltaking i kultur og frivillige organisasjoner

Kommunen, fjellfestivalen, frivillige lag- og organisasjoner er sterkt involvert i planleggingen og gjennomføringen av turmål. Et stort antall dugnadsfolk i alle bygder sørger for at dette lar seg gjøre.

Nasjonalforeningen for Folkehelsen har i samarbeid med kommunen og andre frivillige lag og foreninger opprettet tilbudet «Aktivitetsvenn» for personer med demens.

«Sterk og stødig» prosjektet baserer seg på frivillige instruktører og er et samarbeid mellom Friskliv og Mestring, hjemmetjenesten og pensjonistforeningene.

Frivillighetssentralen har i samarbeid med Norske Kvinners Sanitetsforening tilbud om «språksprell». Dette er et møte mellom mennesker fra forskjellige nasjoner.

Kommunen har opprettet «brukerråd», og brukerrepresentanter trekkes mer inn i tjenestetilbudene.

6 Organisering og samhandling, eit kunnskapsbasert folkehelsearbeid

Vi hadde en ajourføring og gjennomgang av – «Oversiktsdokumentet» også i 2017. I 2016 ble det vedtatt at det skulle arbeides med en egen strategiplan for folkehelse. I arbeidet med denne ble det gjennomført et åpent folkemøte i september hvor en fikk input på satsingsområde og forslag på tiltak. Det ble også gjennomført foreldremøte ved den videregående skolen som en oppfølging etter ungdata undersøkelsen, der foreldre og elever bidro med forslag på tiltak. Alt dette har vi i folkehelsegruppa tatt med inn i arbeidet med strategiplanen som skal politisk behandles i mai 2018.

Folkehelsegruppa består av tjeneste- og områdesjefene i tillegg til kommuneoverlege og rådgiver folkehelse. Folkehelsegruppa har månedlige møter.

Rådgiver folkehelse er organisert i tjenestoområde Helse og velferd.

7 Friskliv og mestring (FM)

Friskliv og Mestring har fortsatt videreutvikling av tjenesten. Det er startet opp et arbeid med tverrfaglig styringsgruppe i forbindelse med etablering av et lærings- og mestringssenter inn i nytt helsehus. Det har vært jobbet med å øke stillingsressursen i tjenesten, og fra 1. januar 2018 har tjenesten fått tilført nye 50 %. Det har vært gjennomført to kurs i belastningsmestring (KIB), to Bra mat kurs, to Bra mat kurs for flyktninger og to Startkurs for diabetikere. I tillegg er det gjennomført en temakveld med fokus på «Mat og betennelse». Tjenesten har tilegnet seg økt kompetanse innen helsepedagogikk og har fått sertifisert godkjente veiledere innenfor «søvn». FM har også hatt ansvar for all organisering og opplæring i forbindelse med Sterk og Stødig (se punkt 3).

Tjenesten har hatt 40 personer på frisklivsresept og 68 personer som har deltatt på kurstilbudene. I alt ca. 90 individuelle konsultasjoner.

Innbyggartal: 2.039

Folkehelsekoordinator i 50 % stilling:

Elen Sandvik

E-post:

elen.sandvik@rindal.kommune.no

Telefon: 901 60 864

Rindal

-tid til å leve

Rindal kommunes visjon – Tid til å leve

1 Samfunns- utvikling for ein god start i livet

Barnehagene i Rindal har stort fokus på at barna skal ha en god fysisk og psykisk helse ved å gi rom for utvikling av sosial kompetanse og motorisk utvikling i et fellesskap, der de føler tilhørighet, trygghet og mestring i barnehagehverdagen. Rindal skole og barnehagene har fortsatt sitt arbeide med å skape gode læringsmiljø- uten mobbing i prosjektet «Inkluderende barnehage- og skolemiljø» i regi av UDIR. Skolen har også fadderordning for en tryggere overgang fra barnehage til 1. klasse. Rindal skole har «spekterdager» i samarbeid med PP-tjenesten for å avdekke mobbing.

Skolen jobber aktivt med rusforebygging, de har samarbeid med MOT, «Heldig er den som har teite foreldre» og natteravnene.

Verdensdagen for psykisk helse ble markert på skolen ved «tilbake til livet»- foredrag og krisesenteret i Orkdal har hatt foredrag om vold i nære relasjoner.

Ungdata undersøkelsen ble gjennomført for 2.gang med mer positive resultater enn i 2014.

2 Helsevennlig arbeidsliv

Rindal kommune, enhet helse og omsorg er med i «jobbvinner» som er et utviklingsverksted i regi av KS som skal fremme kommuners arbeid med rekruttering av helsefagarbeidere og sykepleiere. De har også språk og arbeidspraksis for fremmedspråklige innbyggere.

NAV i Rindal jobber intensivt for at det skal være mulig å få ha praksis i arbeidslivet for de som har behov for det. Rindal kommune har en seniorpolitikk som har fokus på tiltak som gjør at de ansatte ønsker å fortsette i arbeidet lengst mulig. Kommunen har investert mye i nytt ventilasjonsanlegg i kommunale bygninger for å bedre innemiljøet.

Rindalshuset har et samarbeid med Fagforbundet, utdanningsforbundet og Rindal brannvesen om tilbud i styrketreningsrom og svømmebasseng for deres medlemmer/ansatte. Dette er et rabattert tilbud fra Rindalshuset hvor forbund/ arbeidsgiver betaler egendandelen til ansatte/ medlemmer.

3 Samfunn som fremmar aktiv, frisk og trygg alderdom

Rindal helsetun er med i ORKide samarbeidet og jobber aktivt med å implementere velferdsteknologiske løsninger i hjemmebaserte tjenester. Digitale trygghetsalarmer er iverksatt og flere velferdsteknologiske løsninger er på trappene. Helse og omsorgsenheten er bevisst på kompetanseheving hos de ansatte, Velferdsteknologiens ABC, Demensomsorgens ABC og Mitt livs ABC er vi godt i gang med.

Det er fastsatt et brukerutvalg ved Rindal helsetun, for å sikre en god brukermedvirkning. Kommunens kreftkoordinator har opprettet samtalegruppe for innbyggere med kreftdiagnose og det har blitt godt tatt imot. Det er stor dugnadsånd i kommunen, og mange pensjonister deltar på forskjellige prosjekter. Vi kan nevne oppgradering av kulturstien med elvepromenade, og bygging av ny skiarena.

4 Trygt og helsefremmande fysisk miljø

Rindal kommune er med i et interkommunalt samarbeid der det blir ført tilsyn etter forskrift om miljøretta helsevern med barnehager, skole, basseng, badeplasser og liknende for å ta vare på helsen til de som bruker tilbudene. Skole og barnehager er i tillegg godkjent etter forskrift om miljørettet helsevern i barnehager og skoler m.v.

Rindal kommune jobber aktivt for at innbyggerne skal ha god kvalitet på vann, avløp og renovasjon.

Svømmehallen og garderobene er nylig blitt oppgradert.

Det er også laget en cross sykkeløype ved tjønna i kort avstand fra skole/barnehage.

Kulturstien som binder bygda sammen har vært veldig suksessfull og det er lagt planer om videreutvikling av den. Kommunens trafiksikkerhetsplan er blitt revidert og det er stort fokus på holdningsskapende og fysiske tiltak som skal gi tryggere rammer for å kunne bevege seg fritt i trafikken.

5 Inkludering og deltaking i kultur og frivillige organisasjoner

I Rindal står frivilligheten gjennom lag/foreninger, forsamlingshus o.a. for et bredt tilbud av aktiviteter og kulturtilbud. Rindal kommune bidrar til dette gjennom både økonomiske tilskudd til drift og ulike prosjekt, og gjennom samarbeid. Denne aktiviteten favner mange, og bl.a. er hele 72 % av innbyggerne tilsluttet et idrettslag/skytterlag.

Rindal frivilligsentral er ansvarlig for flere lavterskel møteplasser som; kjøkkenpraten (for personer med noe høy terskel for å delta i det sosiale livet), kaffekroken (i samarbeid med demensforeningen og sanitetsforeningen), babykafe og data-gruppe (treffpunkt for seniorer som ønsker mer kunnskap om databruk). Frivilligsentralen er også veldig sentral i integreringsarbeidet av flyktninger og drifter ukentlig språk-kafe og er ansvarlig for fadderordningen som gjør en betydelig innsats på mange områder for flyktningene i kommunen.

6 Organisering og samhandling, eit kunnskapsbasert folkehelsearbeid

Ny folkehelsekoordinator ansatt i 2017. Det er lagt vekt på å «friske opp» folkehelsefokus i kommunens enheter. Rindal kommune har implementert folkehelsen i planverk fra tidligere og arbeidet med et oversiktsdokument er i gang da vi deltar i et nettverksarbeid i regi av KS i 2018. Resultatene fra oversiktsdokumentet blir implementert i kommunalt planverk.

7 Rindal kommune - Tid til å leve

Rindal kommunes visjon er TID TIL Å LEVE. Å fremheve bygda som har, som vi sier, «5 minutter til alt»! Det er kort vei til jobb, skole, barnehage, butikken og legen, alt uten store køer eller tidstyver. TID TIL Å LEVE- fremhever fokuset på det å ha livskvalitet i hverdagen, det å ha tid til alt du har lyst til i tillegg til det en må. Visjonen samler hele Rindal, både kommunen, innbyggerne, hyttebeboerne, idrettslag, frivilligheten og næringslivet. Idrettslaget har lenge vært tydelige ambassadører for det å ha TID TIL Å LEVE.

Grunnskolen har bl.a. TID TIL Å LEVE elever som er med på å øke trygghet, trivsel og aktivitet på skolen. De har også TID TIL Å LEVE timer, der barn og unge kan få muligheten til å prøve ut ting de har lyst til enten det er innen næringslivet, fritidsaktiviteter el. annet. Samtidig blir de bedre kjent med det Rindal har å by på av muligheter for fremtiden.

Helhetlig sett handler TID TIL Å LEVE om det å ha det bra og trives i Rindal og å ha et ønske om å bli boende eller flytte til Rindal.

Kulturstien i Rindal: Den offisielle åpningen av brua over Sunna som binder bygda sammen. Foto: Tormod Ellingsen

Innbyggartal: 1.249

Folkehelsekoordinator i alt 50 % stilling:

Anett Husøy Hersel, Ann Kristin Røyset

E-post:

ann.kristin.royset@sandoy.kommune.no

Telefon: 71 27 75 00 / 922 67 952

Foto: Ann Kristin Røyset

**1 Samfunns-
utvikling for ein
god start i livet**

Kommunen har utviklingsarbeid med fokus på relasjonskompetanse. Tilsette har fokus på samspel og kommunikasjon mellom barn og voksne i alle tenester.

«Kva er viktig for oss» er ei tverrsektoriell satsing i lag med lokalsamfunn som arbeider med barn og unges levkår, med fokus også på foreldrerolla. Det er planlagt kurs i Psykologisk førstehjelp for elevar i skulen og føresette i 2018. Tiltaka skal førebygge, avdekke og hjelpe barn og unge som har det vanskeleg.

Skulekantine

Tilbod ved Harøy skule om skulekantine med sunn mat tre dagar i veka, vart hausten 2017 utvida til 5 dagar i veka. Skulen og helse- og omsorgstenester (HOT) samarbeider om drifta.

**2 Helsevennlig
arbeidsliv**

2017 er det arrangert kurs for ungdom mellom 16-20 år. Dette er eit kompetanseheevande tiltak som kan kvalifisere til å søkje om sommarjobb i Sandøy kommune. 21 unge deltok i kurset vinterferien 2017.

**3 Samfunn som
fremmar aktiv,
frisk og trygg
alderdom**

Stikk UT!

Sandøy kommune har hatt Stikk UT! postar på alle øyane i kommunen frå 2015.

Oppgradering av turstien frå Vonheims plass har starta i 2017.

**4 Trygt og
helsefremmande
fysisk miljø**

Aktivitetsveka er ei veke med sommaraktivitet; eit samarbeid mellom kommunen og lag og organisasjonar for å gje barn og unge eit tilbod om friluftaktivitetar, sunne måltid og gode opplevingar. Ålesund var turstad siste dag i 2017, med besøk på Atlanterhavsparken, 80 barn og voksne deltok på turen.

MAKS maritimt aktivitetssenter er eit sjøsportssenter og sjøaktivitetsnaust på Røsok for ungdom, driven av frivillige ungdom og voksne, og støtta av Ungdommens kommunestyre.

Natursti knytt til Vonheims plass er oppgradert og gjort meir brukarvennleg med omsyn til helling i stien og gatelys i delar av stien.

Foto: Ann Kristin Røyset

5 Inkludering og deltaking i kultur og frivillige organisasjonar

Folkebibliotek kombinert med skulebibliotek arbeider for å gje eit relevant og attraktivt tilbod.

Det er frå 2017 initiert kulturforum, ein samabeidsarena der kommunen og frivilligheit møtes for koordinering av tiltak og planlegge felllessatsingar.

6 Organisering og samhandling, eit kunnskapsbasert folkehelsearbeid

MOT i skulen og MOT i lokalsamfunnet.

Kommunen tilsette kommunefysioterapeut i 2017.

Fokus på fysisk aktivitet hjå barn og unge og eldre. For eldre er balansetrening i grupper i fokus.

Det er lagt plan for start i 2018 med «Solid start» i Harøy barnehage. Her er målet mellom anna at borna skal utvikle grunnleggjande ferdigheiter før skulestart.

7

Kvalen ungdomsklubb Ungdomstiltak i eige ungdomslokale sentralt på Steinshamn med mange ulike aktivitetar.

Kommunen har pr. i dag folkehelseressursar plassert i helse- og omsorgstenester. Folkehelsekoordinator, leiande helsesøster, koord. Kokk storkjøkken, psykisk helsearbeidar, einingsleiar, fagleiar og kommunefysioterapeut har del ansvar innan satsingane. I tillegg bidreg alle andre sektorar kontinuerlege.

Det har over tid vore mykje skifte av tilsette både i leiande stillingar og i utøvande tenester i kommunen, likevel opplever ein at det er stigande fokus og interesse for folkehelsearbeidet og det felles ansvar vi har. Med fokus på at Sandøy kommune skal være:

- God plass å bu
- God plass å arbeide
- God plass å besøke

Innbyggartal: 4.700

Folkehelsekoordinator i 50 % stilling:

Magne Per Fylling

E-post:

magne.fylling@skodje.kommune.no

Telefon: 70 24 41 90 / 48 30 05 59

Grand Prix sørger for full kultursal.

1 Samfunns- utvikling for ein god start i livet

Ungdata

Ungdata-undersøkjing gjennomført i mars. Klare signal om at det må arbeidast meir med etablering av møteplassar og psykisk helse.

Ungdomsklubb

Det blei starta kommunal ungdomsklubb i sept 2017.

Nærmiljøanlegg

Stettevik sportsklubb har bygt ballbinge på Stette. Valde IL har rehabilitert ballbingen på Valle. Brusdal IL skal saman med Møre barne- og ungdomsskule bygge ballbinge i Brusdal. Det er under etablering sykkelbane på Skodje stadion.

IBSM

Skular og barnehagar har arbeidd med prosjekt: Inkluderande barnehage- og skulemiljø.

Ringar i vatn

Prosjekt i b.hagane med m.a. fokus på psykisk helse.

Ungdomskontakt

Viser seg å vere ein viktig funksjon.

Helsesøster

Vedtak om auka ressurs i 2018 pga behov i skulen.

2 Helsevennlig arbeidsliv

Leiarfilosofi

Leiarplattforma i skodje kommune tek utgangspunkt i eit positivt menneskesyn.

1. Vi har ei grunnleggande tru på at medarbeidarar har eit ønske om å gjere ein god jobb.
2. Vi har tru på at sjølvleiarande medarbeidarar er avgjerande for å nå måla vi har sett oss.

Friskare saman

Kommunalt prosjekt som har auka nærveret.

Arbeidsmiljøpris

Prisen vert delt ut til den eininga eller avdelinga som i løpet av det siste året har utmerka seg på ein særleg måte gjennom sitt engasjement for eit positivt arbeidsmiljø med vekt på verdiane trivsel, identitet, trygghet og entusiasme.

Trimrom

Kommunalt tilsette har gratis tilgang til treningsrom på gomerhuset.

Praksis

Språk- og arbeidspraksis i samarbeid med NAV og flyktningetjenesta.

3 Samfunn som fremmar aktiv, frisk og trygg alderdom

Stikk UT!

Skodje er ei av kommunane som samarbeider med Sunnmøre friluftsråd om Stikk UT! på sunnmøre. Tiltaket har motivert mange eldre ut på tur.

Velferdsteknologi

Helseeininga installerer ny Plattform og nytt alarmanlegg som legg grunnlaget for å ta i bruk velferdsteknologi som sikrar tryggare kvardag.

Hjertestartarar

Det er kome på plass mange hjertestartarar i kommunen.

Trimpark. Det er planar for etablering av utandørs trimpark i tusenårsparken. Den ligg berre 2-300 m frå Skodje omsorgssenter. Det vil bli laga uu gangsti ned til trimparken.

Demensvennleg

Skodje kommune har i 2017 inngått partnarskapsavtale med Nasjonalforeininga om å bli eit demensvennleg samfunn og for å starte opp ordninga med aktivitetsvenn. Vedtak om oppretting av dagsenter for heimebuande personar med demens.

Trivselsgruppe er oppretta på SOMS.

Pensjonistlaget har kulturkalender med ulike kulturtiltak kvar månad.

4 Trygt og helsefremmande fysisk miljø

Turstiar

Tilrettelegging av turstiar med skilting og informasjon er realisert Som samarbeid mellom kommunen og frivillige lag.

Turvegar

Fjellvegen mellom Brusdal og Utvika blei sett i stand våren 2017. Turvegprosjekt på gang: Valle – Glomset og Mørkeset – Juvågen

Avlastningsveg i Ådalen

blei bygt i 2017. Det er i dette området tilrettelagde omsorgsbustader er og blir lokaliserte, med kort veg til butikk og Tusenårsparken.

Div nærmiljøtiltak

Badeplass på fylling og i murvika og flytebrygge på dampskipskaia. Investeringsmidlar i 2018 til utvikling av uteområde ved skular og barnehagar.

Trafikktryggings- plan

Midlar avsett for 2018.

5 Inkludering og deltaking i kultur og frivillige organisasjonar

Ungdomsråd

Ungdomsrådet er veldrive og fremjar og frontar mange saker for ungdommen.

Oppgåveutval for frivilligheit

Det er nedsett eit oppgåveutval for frivilligheit som gjennomførte folkemøte i mars 2017. Mange forslag til samarbeid for gode lokalsamfunn kom opp. Saman med ei referansegruppe sette utvalet fram fleire tiltak som blei gjennomførte i 2017, m.a:

Informasjon og dialog.

Det er oppretta ei facebookside som heiter "det skjer i skodje". Å få oversikt over kva som skjer i kommunen.

Frivilligsentral

Blei oppretta i 2017. Det har kommunen ikkje hatt tidlegare.

Internasjonal kafe

På Gomerhuset annakvar månad har skapt ein fin uformell møteplass. Kulturarrangement i regi av skulane er populære, m.a. Grand prix og gomersamling.

6 Organisering og samhandling, eit kunnskapsbasert folkehelsearbeid

I Skodje har vi kommunestyrevald Styringsgruppe for folkehelse, samansett av sentrale politikarar, einingsleiarar og repr. for frivillige. Folkehelseiltak sett fram av denne gruppa er teke inn i kommunen sitt årlege handlingsprogram. Tiltaka er konkretisert i einingane sine handlingsplanar.

Foreldrenettverk

Faste møte med foreldre med utvalde tema.

7 Frivilligheit gir folkehelsegevinst

Mange frivillige lag og enkeltpersonar legg ned mykje folkehelsearbeid gjennom heile året.

Oppkjørte skiløyper i Svarteløkområdet gir stor helsegevinst.

Skøye ungdomsklubb opna 12. september.

Innbyggartal: 2.178

Folkehelsekoordinator i 50 % stilling:

Lillian Langset

E-post:

lillian.langset@smola.kommune.no

Telefon: 71 54 46 77 / 97 76 94 61

Fra Fru Guri av Edøy 2017: Foto: Wigdis Wollan

**1 Samfunns-
utvikling for ein
god start i livet**

Høsten 2017 kunne barn, ungdom og lærere ta i bruk den nye barne- og ungdomsskolen på Hopen. Skolebygget ligger nærme idrettsanlegg, hall, og nærområder. På skolen finner man også folkebiblioteket og kulturskolen. Et stort, moderne og funksjonelt bygg, som både elever og ansatte setter stor pris på.

28 september åpnet «Stormen» ungdomssklubb. Klubben ligger rett ved skole, senter, idrettsanlegg og det kollektive knutepunktet. Ansvarlig for klubben er en ungdomsarbeider og ungdomsrådet. Ungdommene har selv pusset opp og satt i stand lokalet. Ungdomssklubben er åpen 1 gang i uken, og annenhver fredag til stor begeistring for ungdommen. Det ble avholdt et arbeidsseminar, hvor KoRus Midt-Norge besøkte Smøla. Her samlet næringsliv, politikere, helsepersonell, ungdomsråd, NAV, frivillige lag og organisasjoner, for å utarbeide konkrete tiltak som skal skape et godt oppvekstmiljø for ungdom.

**2 Helsevennlig
arbeidsliv**

Ansatte i Smøla kommune gjennomførte medarbeiderundersøkelsen 10 faktor. Målet med undersøkelsen er å gi enda bedre tjenester i kommunen og utvikle arbeidsmiljøet positivt.

I 2017 satt Smøla kommune av 200.000 kr til en sosial samling, som skal avholdes i mars 2018 for ansatte i kommunen. Temaet for dagen/kvelden er «Samhold og vi-følelse i Smøla kommune». Programmet vil bestå av flere forskjellige aktiviteter på dagtid, hvor felleskap og arbeidsmiljø står sentralt.

**3 Samfunn som
fremmar aktiv,
frisk og trygg
alderdom**

På senhøsten fikk vi på Smøla besøk av Surnadalen kommune, og deres rehabiliteringsteam. Møtet bestod av å skaffe erfaringer, tips og råd fra noen som virkelig har lyktes med denne tilgangen. Ansatte fra hjemmetjenesten, sykehjem, fysioterapien, ergoterapien, helsesenter, hjemmehjelpen og kommunalsjef var tilstede. Dette var et møte som vi på Smøla fikk mye ut av, og det skapte en god motivasjon for videre arbeid med hverdagsrehabilitering.

Hverdagsrehabilitering er nå for fullt i gang. Flere eldre får tilbud om hverdagsrehabilitering. Det er dannet et team, hvor det også er en koordinator innenfor hjemmetjenesten, sykehjemmet og fysioterapien.

Pensjonistforeningen har fått et hyggelig lokale å møtes i. Her treffes de eldre hver onsdag, for en kopp kaffe, vafler og en god prat! Et fint møtepunkt for sosialisering, samtale og hygge. Lokalet ligger også vegg til vegg med ungdomssklubben. Positivt for både den eldre og den unge!

**4 Trygt og
helsefremmande
fysisk miljø**

Stikk UT! er en suksess! Aldri har det vært så mange på tur på Smøla. Det var totalt 7 Stikk UT! turer på Smøla, plassert rundt hele øya. Tilsammen er det gått 5900 Stikk UT! turer. Det har også vært en enorm pågang av ivrige turgåere utenfra kommunen, dette merkes både på næringslivet, overnattingssteder, butikker og fergekapasiteten. Ved siden av Stikk UT!, har også Smøla et velorganisert Tur og Merkeutvalg, som tilsammen har 21 turer rundt om på Smøla. Her er det også blitt registrert rekordmange turer. Dette er en utrolig flott, og positiv fremgang for folkehelsen på Smøla.

Turåret ble avsluttet med et fellesarrangement for store og små på Hopen. Smøla fikk besøk av Marte og Ann-Mari fra Stikk UT! Her ble det utdeling av krus, servering av pølse og brød og aktivitet for barn. Tur og Merkeutvalget arrangerte sammen med Stikk UT!, og delte sine diplomer ut. 40 stk møtte opp for en hyggelig avslutning.

5 Inkludering og deltaking i kultur og frivillige organisasjoner

Etter en økende pågang av turgåere og mosjonister, har frivillige deltatt i jobben med å tilrettelegg turstier på Smøla. Storvatnet, en lengre Stikk UT! tur, har fått nye plank og stien er nå utbedret. I høsten 2017 ble en ny tursti utbedret, Årvågsberget. Med bro og plank ordnet av frivillige ildsjeler. Dette blir en av Smølas nye Stikk UT! poster i 2018.

Aktivitetstilbudet for barn og unge har økt på Smøla. Tilbudet gjelder for barn 3–6 år og 7–10 klasse. Her får barn og unge utfolde seg i flere forskjellige aktiviteter, som foresatte og frivillige organiserer i Smølahallen, gjennom Smøla IL.

I det nye skolebygget, finner man kulturskolen. Lokalene, utstyret og omgivelsene har blitt forbedret. Dans, vokal, instrumenter, samspill og aspirantundervisning er noen av tilbudene ved kulturskolen.

6 Organisering og samhandling, eit kunnskapsbasert folkehelsearbeid

Smøla kommune er i gang med å utarbeide en helseoversikt. Oversiktsrapporten fra 2015 har i flere anledninger blitt brukt for å opprette, vedlikeholde og bygge videre på tiltak. For at rapporten skal bli enda mer tverrsektoriell og dekke alle områder i kommunene, har man i Smøla dannet en arbeidsgruppe, bestående av kommunalsjef, rådmann, enhetsleder og koordinator. Videre har alle enhetsledere og fagledere ansvar for sitt område, og innrapportering av statistikk til oversikten. Alle får et eierskap til oversikten, og man får et helhetlig bilde av både de positive og negative faktorene og utfordringene i kommunen.

Smøla Ungdomsskole gjennomførte i 2015 UngData undersøkelsen. Det er planlagt ny undersøkelse våren 2018. Utvelgelsen av spørsmål og formål med undersøkelsen er drøftet og gjennomgått i arbeidsgruppen, bestående av enhetsleder skole, koordinator, fysioterapeut, politi, ungdomsråd, helsesøster og lege.

7 Frisklivssentral og aktivitetsvenn på Smøla

Smøla kommune får sin egen Frisklivssentral! Etter 3 år med planlegging, drøfting og politiske behandlinger, er det endelig klart at Smøla starter sin egen frisklivssentral. Det er også opprettet en 50 % frisklivs koordinatorstilling I 2017 har en arbeidsgruppe bestående av fysioterapeut, koordinator, helsesøster, ergoterapeut og NAV samlet seg 1 til 2 ganger i måneden for å planlegge etablering og oppstart av frisklivssentralen. Forarbeidet og etableringsfasen preges av et godt og solid samarbeid på tvers av enhetene og sektorene i kommunen. Planlagt åpning er 19 februar 2018.

Nå kan man bli aktivitetsvenn på Smøla! Aud Jorunn Holmen, som er aktivitetsleder på sykehjemmet står som leder for dette tiltak, sammen med ansatte fra sykehjemmet og koordinator. Her vil det tilrettelegges for kurs, opplæring og samvær med den eldre. Håper mange vil benytte sjansen til å være en aktivitetsvenn!

På bildet ovenfor ser man ivrige deltakere fra Smølas padlemaraton, som ble avholdt sensommeren 2017. Padlerne tar seg igjennom Smølas skjærgård, og kan velge mellom hel eller halvmaraton. Alle som padler følges tett av vaktbåter, GPS tracking og heiajenger! Foto: Wigdis Wollan

Stordal kommune

Innbyggartal: 978

Folkehelsekoordinator i 50%

Palma Flåen Øvrebust

E-post:

palma.ovrebust@stordal.kommune.no

Telefon: 70 27 91 00 / 996 04 600

Dyrkorn i kveldssol. Foto: Anna Stemland

1 Samfunns- utvikling for ein god start i livet

Frivilligsentralane i Stordal og Norddal samarbeider om månadlege temabaserte småbarn/foreldretreff. Barnehagen har full dekning og fortløpande inntak. Høg dekning av pedagogisk personale. Ny barnehage under bygging med planlagt opning vår 2019.

Stordal skule har frå januar -16 arbeida med Utdanningsdirektoratet sitt prosjekt «Ungdomssteget i utvikling», der fokus-område er grunnleggjande ferdigheiter i alle fag. Ordninga med snus, røyk- og rusfri kontrakt på ungdomsskulen, administrert av helsesøster, held fram. Måloppnåinga er særdeles høg. Helsesøster er tilgjengeleg for elevane ein time i veka, med møterom på skulen. Det var utført Ungdata-undersøking i mars -17. Gjennom vidareføring av «Barnas kommune» samarbeidar kultur-avdelinga og frivillige lag og organisasjonar om aktivitetar. Dei fleste av desse er gratis.

Frivilligsentralen har opna utstyrsbase for aktivitet og friluft. Utlåna er gratis.

2 Helsevennlig arbeidsliv

Stordal kommune starta i 2017 eit omstillings- og utviklingsprosjekt med fokus på leiaropplæring og sjukefråver.

Stordal kommune er IA-bedrift.

Stordal kommune har god seniorpolitikk med start frå fylte 58 år.

Etter ein enorm nedgang i møbelarbeidsplassar vart det i 2013 starta eit 4-årig prosjekt «Vekst i Stordal». Målet var 75 nye arbeidsplassar, såkalla vekstvenner. Prosjektet er ein suksess med god måloppnåing. Det er vidareført til 2018, og optimismen med tanke på vidare arbeidsplassar er stor.

3 Samfunn som fremmar aktiv, frisk og trygg alderdom

Dagsenter ferdig utbygt, men ikkje starta drift. God dekning på institusjonsplassar og heimeteneste. Kulturkafe ein gong i månaden på Stordalstunet. Midlar frå «Den kulturelle spaserstokken» gjer at ein får varierte kulturinnslag med god kvalitet. Biblioteket har vekentleg lesestund på Stordalstunet. Naturmøteplassen med bål og kaffi er open to timar onsdagar. Frivilligsentral med herreklubb to gongar i veka og vekentlege temabaserte treff for alle. Stordal har fleire frivillige organisasjonar som gjer ein stor innsats, av desse kan nevast: Stordal helselag har aktivitetsdag for bebuarar på Stordalstunet ein ettermiddag annakvar veke. Laget har og starta og kursa frivillige som aktivitetsvenn for personar med demens. Stordal helselag og Kyrkja arrangerer andakt annakvar veke, annakvar gong med torsdagskaffe på Stordalstunet. Mental helse Stordal har fleire vekentlege aktivitetstilbod for medlemmane og andre. Aktivt pensjonistlag med faste møter og turar.

4 Trygt og helsefremmande fysisk miljø

Det er gang og sykkelveg langs delar av Fv 650, men ynskje om vidareføring frå Øvrebust til Moe. Det er lite gang og sykkelvegare elles. Dei fleste trafikantane, både skuleborn og andre må bruke eller krysse bilveg til og frå skule, arbeidsplass eller aktivitet. Stordal har flott natur både til fjells, i skogen og ved sjøen. Dei fleste innbyggjarane kan lett nå ein fin tur eller rås frå stovetrappa. Dei fleste turvegane og råsene har vore lite og dårleg skilta og merka.

I regi av Friluftsrådet sitt Stikk UT! prosjekt har det betra seg, Stikk UT!-turane er bra merka. Det er planar om meir satsing på skilting og merking.

Idrettshallen har klatrevegg. Det er fotballstadion med kunstgras og løpebane, skatepark og to ballbingar, hoppanlegg, alpananlegg og lysløyper.

5 Inkludering og deltaking i kultur og frivillige organisasjonar

Ein stor del av innbyggjarane er aktive og/eller medlemmar av frivillige organisasjonar. Det er mange ulike aktivitetar å ta del i, både innan idrett og kultur. Ein kan nemne kulturskule, korps, kor, fotball, langrenn, hopp, alpint, folkedans, skyting og andre tiltak i regi av lag og organisasjonar. Dugnadsanda er stor blant dei fleste, som viser at det å yte kan gi like mykje som det å berre nyte. I regi av «Barnas kommune» prøver ein å tilby lavterskla og sesongprega aktivitet og underhaldning der ein også prøver å nå nye grupper. Frivilligsentralen har oppe hus tre dagar i veka, og faste treff for ulike grupper. Frivilligsentralen har «Åpent hus» ein gong i månaden, der målgruppa er menneske med nedsett funksjonsevne. Her blir deltakarar frå kommunane på heile Nordre Sunnmøre inviterte.

6 Organisering og samhandling, eit kunnskapsbasert folkehelsearbeid

Stordal kommune har i sin samfunnsplan gode mål for folkehelsearbeidet. Lite ressursar, både administrative, faglege og økonomiske, gjer at arbeid med organisering og samhandling har blitt nedprioritert. Stordal kommune har ikkje ferdigstilt oversiktsplan over folkehelsearbeidet. Stordal kommune ynskjer å vidareføre aktuelle tiltak, og organisasjonen bør vere medviten om forankring, planarbeid, synleggjering og integrering av folkehelse i alle tenestoområda. Det gode samarbeidet som er oppretta med frivillige lag, organisasjonar og private er av stor verdi for Stordal kommune. Det er viktig at det blir vidareført.

7 Frivilligheita

Sjølv om Stordal har det lågaste innbyggartalet av kommunane i Møre og Romsdal, er aktivitetsnivå og aktivitetstilbod høgt. Det er særdeles god dugnadsånd og godt samarbeid organisasjonar imellom, og mellom organisasjonar og kommuneadministrasjon. Det skapar trivsel blant innbyggjarane. Det er eit oversiktleg samfunn, der dei fleste kjenner kvarandre, og det gir for mange ein trygghetsfaktor i seg sjølv. Fleire frivillige lag og organisasjonar i Stordal driv aktivitetar og samkome med stor grad av- og nytte for folkehelsa generelt og livskvalitet for den einskilde. Ved å yte til fellesskapet og gjere noko for ein annan gir også glede og folkehelse tilbake. Det er imponerende å sjå arbeidet til nokre av desse lokale laga, og Stordal kommune er svært takksame for innsatsen deira.

"Prinsessa og Askeladden", sekvens frå eventyrleg vandring i Grigås natursti. Foto: Anna Stemland

Innbyggartal: 9.131

Folkehelsekoordinator i 50 % stilling:

Renate Mia Love

E-post:

renate.love@sula.kommune.no

Telefon: 957 51 510

Foto: Karoline Slinning

**1 Samfunns-
utvikling for ein
god start i livet**

Helsestasjonen arrangerte to kursdager for ansatte i kommunen i psyko-logisk førstehjelp og skilsmissegruppe for barn. Planlagt oppstart av disse gruppene i 2018.

ICDP-arbeidet i kommunen videreførast.

Utekontakten driv førebyggjende arbeid blant unge i Sula. Utekontakten skal ha god kontakt med ungdommane, og vere synleg i ungdomsmiljø.

Barnehagane er ein del av utdanningssystemet i Norge, og med ny nasjonal rammeplan (frå aug-17) som ivaretar samfunnsutviklinga på fleire plan (livsmeistring, god helse, nulltoleranse krenking og mobbing, kulturelt mangfald, osb) Elles har kommunen fokus på «Tidleg innsats».

**2 Helsevennlig
arbeidsliv**

Nærværprosjektet Helse/ sosial som ble starta opp i 2015 ble videreført også i 2017. Fokus er på å unngå sjukmelding med å endre på arbeidsoppgåver eller auke nærvær på anna måte.

Dei kommunalt ansatte får regelmessig tilbod om helsesjekk.

Ein barnehage melder at dei har fokus på nærværskatorar og tilrettelegging av arbeid så langt det lar seg gjere.

**3 Samfunn som
fremmar aktiv,
frisk og trygg
alderdom**

«Handlevogna» er nytt for året. Dette er eit tilbod til eldre i Sula kommune som har vanskar med å gjere seg nytte av ordinær transport til ærend dei har i kommunen; handling på butikkane i Sula, kome seg i banken, på biblioteket og liknande. Tilbodet om gratis skyss ein dag i veka er eit samarbeid mellom Eldrerådet, Olafmindes venner og Frivilligsentralen. Kommunen og Eldrerådet arrangerte ein temakveld om korleis ein ønsker alderdommen her i Sula. Alle innbyggjarane var inviterte til denne samlinga der det var ulike innlegg først, og så organiserte ein grupper som var innom ulike tema der einingsleiara noterte forslaga. Rehabiliteringstenesta og tiltakskontoret er i gang med å forbedre førebyggjande og helsefremjande heimebesøk for 80 åringar i 2018. I samband med dette er det utarbeidd ein informasjonshefte der ein finn oversikt over kommunale tenester og ein god del aktiviteter og tilbod frå frivillige lag og organisasjonar for denne aldersgruppa.

**4 Trygt og
helsefremmande
fysisk miljø**

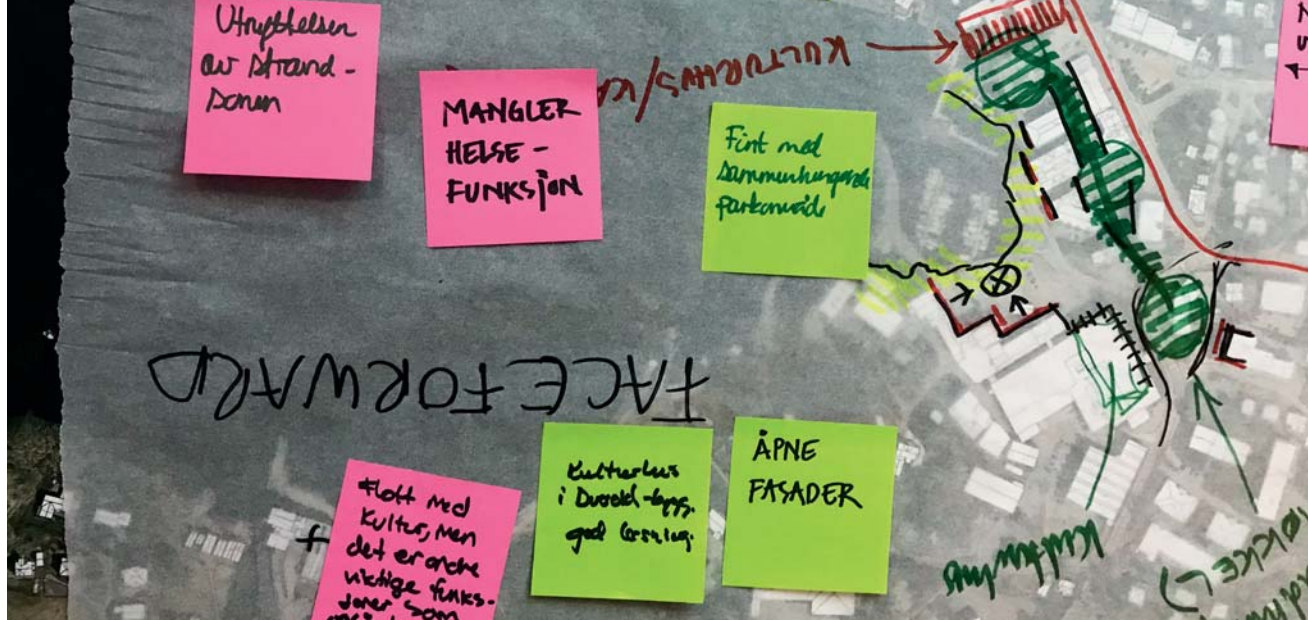
Turstiar- og løyper blir skilta og rehabilitert. Lysløypa på Vasset har fått nytt lysanlegg. Det er stor aktivitet i hallar og gymsalar, og barn og unge under 18 år trenar gratis her.

I april åpna Molvær senter der vaksenopplæringa no er samlokalisert med ulike avdelinger som gir tilbod om arbeid, aktivisering og opplæring til nær 25 personar med ulik grad av bistandsbehov og yrkesvalshemming. Dette har betra samarbeidet mellom arbeid og skule.

Molværvegen 17 er eit helt nytt bygg der ein har fått samlokalisert demenstenesta i Sula. Her fins 10 nye plasser for personar med demens, dagtilbodet Erindringssenter, kontora til demensteam, og 4 leiligheter drifta som omsorgsboliger.

Drift av barnehagar utifrå forskrift om «Miljøretta helsvern» - som også barnehagane blir godkjent utifrå (fysisk og psykisk miljø).

5 Inkludering og deltaking i kultur og frivillige organisasjonar

Sulakonferansen på hausten og Suladagane på våren vidareførast og ser no ut til å bli årlege aktivitetar. Gjennom disse tiltaka samlast mellom anna innbyggere i ulike aldrar, frivillige fra lag og organisasjonar, næringsliv og kommune kring forskjellige aktivitetar.

Bygdekinoen viser, annakvar veke filmar for ulike aldersgrupper, og er ei samarbeid mellom kommune og Langevåg musikkorps, som eig lokala.

Sunnmøre Friluftsråd si stasing Stikk UT! held fram i Sula også i 2017 og vi nådde igjen nye rekordar med over 29.000 registreringar frå over 3.400 personar. Sula Turlag er ein viktig samarbeidspartner for å få på plass skilt, postkasser og bøker. Frivilligheita spiller ein stor rolle og gjer ein fantastisk jobb.

6 Organisering og samhandling, eit kunnskapsbasert folkehelsearbeid

Som ein del av sentrumsplanlegginga i Langevåg ble det i desember gjennomført ein ideverkstad der mellom anna kommune, næringsliv, politikere, frivillige og andre innbyggere deltok. Norconsult står for gjennomføring og utarbeiding av planen.

På grunnlag av presentasjon av «Oversikt over helsetilstand og påverknadsfaktorar i Sula kommune» gjorde fagutvalget for Kultur og folkehelse vedtak om å jobbe vidare med å styrke folkehelsearbeidet gjennom ei arbeidsgruppe.

Idèdugnad er ein del av sentrumsplanlegginga i Langevåg.
Foto: Norconsult

Sunndal kommune

Innbyggartal: 7.119

Folkehelsekoordinator i 50 % stilling:

Peggy Ranheim

E-post:

peggy.ranheim@sunndal.kommune.no

Telefon: 41 26 39 77

Foto: Gjermund Svinsås

1 Samfunns- utvikling for ein god start i livet

Tverrfaglig prosjekt «fellesskap og språk». Språk og integreringstiltak for innvandrerkvinner i barsel. Prosjektmidler gitt av Rebeccalosjen.

Gjennomført prosjekt TippTopp, etter tilskudd fra Helsedirektoratet til oppfølging av barn og unge med overvekt.

«Heldig er den ungdommen som har teite foreldre», arbeidsseminar i samarbeid med KoRus Midt-Norge, med formål å videreutvikle det forebyggende arbeidet med foreldre, ungdom og alkohol. Ledere i idrettslag, amatørteater, lærere, prester, ansatte fra NAV, politiet, svømmehall, ungdomssenter, helsestasjon, psykisk helse, ungdommer fra elevrådet ved Sunndal ungdomsskole og politikere var tilstede. Arbeidet videreføres gjennom årlige foreldremøter i 8. trinn.

Ungdataundersøkelsen gjennomført for 2. gang.

MOT-arbeid:
Mye aktivitet på alle trinn i ungdomsskolen.

2 Helsevennlig arbeidsliv

Sunndal kommune tegnet abonnement i Sykle til jobben-aksjonen 2017 for alle innbyggere i Sunndal.

Sunndal kommune deltok i Stikk UT! bedrift i 2017. Rådmannen arrangerte kick-off med tur til Seljebøvatnet i mai for alle ansatte (bilde). NRK P1 Friluftsmagasinet ved Tove Fugelsnes var også med oss på turen. Reportasje fra turen var sendt på radio lørdag 20.mai. Flere tjenester arrangerte fellesturer for alle ansatte gjennom Stikk UT!-sesongen.

Aktivitet for ungdom: ungdom er prioritert ift arbeid og aktivitet. NAV har arrangert kurs for å hjelpe ungdom til å komme ut i arbeid og aktivitet.

3 Samfunn som fremmar aktiv, frisk og trygg alderdom

Kultursatsing på helsetunet Aktivitet i samarbeid med kulturskolen.

Vedtatt aktivitetsplan for beboere ved Sunndal helsetun.

Morgendagens aktivitetssenter:

Velferdsteknologi:
Alle trygghetsalarmer er utskiftet til digitale trygghetspakker – 160 alarmer. Alle alarmene har automatisk brannvarslings til 110-sentral.

Hverdagsrehabilitering:
10 personer har deltatt i hverdagsrehabilitering i 2017. Resultatet viser at bistandsbehovet halveres etter gjennomført opptrening på 6 uker. Tjenesten har avsatt omprioritert 50 % hjemmehjelpsressurs til oppfølgingen. I 2017 var etterspørselen på dette større enn det tjenesten kunne tilby. Det er ønskelig å omprioritere mere ressurser til hverdagsrehabilitering.

4 Trygt og helsefremmande fysisk miljø

Trygg hjemme – økt brannsikkerhet
Samarbeid mellom PLO, kommunalteknisk, NAV, eiendomstjenesten og innvandrer-tjenesten om «Trygg hjemme» med støtte fra Gjensidigestiftelsen. Målet er økt brannsikkerhet for risikoutsatte grupper.

Norges første heisløse skianlegg med 2 traseer på Brandstad med sikrere ferdsl til blant annet Fløttind og Litlskjorta.

Kommunen har fått tilsagn om 2 millioner fra Miljødirektoratet til statlig sikring og igangsetting av parkeringsplassene på Brandstad, Trolltind og Nerdalen.

Ny og tryggere kryssing av riksvei 70 ved Holten for myke trafikanter.

Nytt nærmiljøanlegg ved Sande skole.

Renovering av svømmehall med nye ventilasjonsanlegg, sandfilter, ny handicap inngang og vedlikehold.

5 Inkludering og deltaking i kultur og frivillige organisasjonar

Samarbeid med Visit Waterfalls om å etablere ny konsertarena på Jenstad i øvre Sunndal.

Musikalprosjekt «Ringenes herre» med 130 deltakere.

Gjennomføring av Ørafest med konserter, utstilling og barneforestilling.

Utviklingsarbeid for å styrke/samlokalisere bibliotek og kulturhus som kulturarenaer.

Kulturprogram på helsetunet. Konserter hver onsdag.

Barnas verdensdager med over 1000 besøkende på kulturhuset, Øratorget og biblioteket.

Verden som var vår – en 70-tallsfestival med fokus på kultur, historie og samfunnsbygging.

Rekordår for Stikk UT!-turene. En folkevandring med stor helsegevinst.

6 Organisering og samhandling, eit kunnskapsbasert folkehelsearbeid

Folkehelsekoordinator og informasjonsleder har i samarbeid med planavdelingen gjennomført en bred medvirkningsprosess i forbindelse med revidering av arealplan. Det har vært holdt gjestebud og bygdemøter der kommunen har fått kartlagt positive og negative påvirkningsfaktorer i innbyggernes nærmiljø og lokalsamfunn. Funnene tas inn i flere ulike planverk og skal også utgjøre en del av kommunens oversikt over folkehelse. Medvirkningsprosessene har vært en del av kommunens deltakelse i det 3-årige prosjektet «Nærmiljø og lokalsamfunn som fremmer folkehelse».

Pleie- og omsorg har i samarbeid med NAV arrangert Kick-off Recovery for brukere og ansatte i Sunndal kommune. Målsettingen er å få til et felles faglig forståelse med fokus på brukermedvirkning og mestring til personer med psykisk lidelse og rus problematikk.

7 Folkeaksjonen "Gje meg handa di ven"

UDI avgjorde i 2017 å legge ned asylsøker mottaket i Sunndal. Dette får store konsekvenser både for ansatte og Sunndalssamfunnet som helhet. 30 år med Sunndalsmodellen: Lær norsk fra dag en, få fullverdig utdanning, fullverdige papirer og få trygghet og sikkerhet i arbeidslivet som er varig, blir med dette historisk.

Sunndalssamfunnet sto sterkt samlet gjennom 2017 for å hindre nedleggelse. Folkeaksjonen «Gje meg handa di ven», med apeller, pengeinnsamling og fakkeltog ble arrangert etter initiativ fra privatpersoner. 1500 deltok i arrangementet som fikk oppmerksomhet både i regionale og nasjonale medier. Pengeinnsamlinga resulterte i overrekkelse av mellom 50–60 kofferter, varme klær og sko til mottaket som beboerene fikk med seg dit de skulle. Det ble satt en ny slags varmere rekord i Sunndal.

Les mer om folkeaksjonen på facebooksidene «Gje meg handa di, ven».

*Kick off, StikkUT Bedrift.
Ansatte i Sunndal
kommune på tur til
Seljebøvatnet
Foto: Randi Borghild Dyrnes*

Sykkylven kommune

Innbyggartal: 7.800

Folkehelsekoordinator i 50% stilling:

Lars Petter Vemøy

E-post:

Lars.Petter.Vemoy@Sykkylven.kommune.no

Telefon: 480 71 747

Frå Tufjellet mot sentrum. Foto: Folkehelsekoordinator

1 Samfunns- utvikling for ein god start i livet

Solid start

Barnehagane i bygda er no i gong med eit felles løft som vert kalla SOLID START SYKKYLVEN. Dette er eit omfattande prosjekt der målet er at barna skal utvikle grunnleggjande motoriske ferdigheiter som fundament for læring.

Leikepatruljen

3 barneskular har leikepatrulje for elevane. Dette er i samarbeid med Lions Sykkylven som kostar årleg kurs.

Fagteam

Fagteam i skule og barnehage er tverrfaglege samarbeidsmøter. Målsetting er å sikre tidleg intervensjon og hjelp, og gi skule/barnehage og foreldre høve til tverrfagleg drøfting.

Helsestasjon for ungdom

Det er eit gratis helsetilbod til ungdom opp til 25 år. Tilbodet fylgjer skuleruta, og har ope ein ettermiddag kvar veke. Lege og helsesøster er til stades og kan dermed gi eit fullverdig tilbod. MOT kommune sidan 2002.

2 Helsevennlig arbeidsliv

Arbeidsmiljø undersøkelsen 10-faktor er gjennomført, og alle einingar jobbar vidare med dette i plenum, og kvar for seg.

«MOT- til å glede» dagen vart arrangert 23.nov. «MOT elevane» møter opp på 2 fabrikkar tidleg om morgonen og ynskjer alle ein god dag, deler ut klemmar, gløgg og pepparkaker.

3 Samfunn som fremmar aktiv, frisk og trygg alderdom

Mange idrettstilbod

Kommunen har oppunder 30 ulike fysiske aktivitetar for born, unge, vaksne og eldre, som ein kan vere med på i fritida. Dette spanner ifrå airtrack/turn til seniordans.

Dans for eldre

Sykkylven seniordans og Sykkylven frilynde ungdomslag driv aktivt med dans og førebyggjande aktivitet for eldre.

LHL Sykkylven

Arrangerer faste turar med turleiar 1 gong i veka. Arrangerer også transport for dei som vil delta. Lavterskel – enkle turar. Arrangerer òg faste trimkveldar for menn og for kvinner i gymsal måndagar.

Turkonkurransen «frå Fjøre til Fjells»

Opplegget har ført til auke i antall brukarar av turnettet. Fleire går på tur og interessa aukar. 850 deltakarar i 2017.

4 Trygt og helsefremmande fysisk miljø

Planar

I vedteken planstrategi står utarbeiding av gang- og sykkelvegstrategi på programmet. Kommunen har behov for fleire gang- og sykkelstiar både på kommunale vegar og langs fylkesvegar.

Skular og barnehagar har god tilgang på uteareal og friluftsliv, og er flinke til å nytte seg dette.

Nytt varme- og ventilasjonsanlegg ved Sykkylven storhall monterert hausten 2017. Resulterte i betre innklima, betre og meir behageleg LED-lys for brukarane, samt lavare straumforbruk.

5 Inkludering og deltaking i kultur og frivillige organisasjonar

Fønixhuset

(frivilligsentralen) samordnar mykje av den frivillige innsatsen i kommunen. Her blir det lagt til rette for fleire organiserte aktivitetstilbod for personar i alle aldrar og ulike kulturar.

Fønixhuset er og ein naturleg møteplass for fleire organisasjonar i lokalsamfunnet.

Open Storhall

Ein rusfri ungdomsklubb i idrettshallen kvar fredag kveld frå 2000-2400. Dette er veldig populært og inntil 100-150 ungdommar samlast kvar gong. Målgruppe: Ungdomsskuleelevar. Natteravnordning organisert av frivilligsentralen. Foreldre til 8 klasser går turnus. Ungdommane brukar hallen til idrett og dans og forskjellige typar spel. Kiosksal og sosialt samvær.

6 Organisering og samhandling, eit kunnskapsbasert folkehelsearbeid

Samhandling om UngData. Planlegging/gjennomføring av undersøking nr. 2, gjennomført våren 2017 på ungdomsskulen og vidaregåande skule. (Undersøking nr.1 2015).

Det heilskaplege og tverrsektorielle arbeidet på folkehelse er no bra. Likeeins kompetansen og kunnskapen om førebyggjande folkehelsearbeid. Oversiktsarbeid folkehelse for Sykkylven starta hausten 2017. Brei samansett arbeidsgruppe inkl.kommuneoverlege.

7 Meir informasjon

Medlemskap i Sunnmøre friluftsråd

Kommunestyret handsama sak om medlemskap i Sunnmøre friluftsråd. Saka fekk ikkje fleirtal. Sykkylven kommune held fram med turprogrammet «Frå fjøre til fjells».

Litt meir om Solid Start for barnehagane:

Barnehagane skal følgje eit årshjul i motorisk aktivitet, der alle barna i alderen 3-6 år skal delta i 30 minutt systematisk trening tre dagar per veke. Årshjulet styrer kva ein skal fokusere på i perioden og gir forslag til ulike type aktivitetar. Barna merkar ikkje at dette er trening, då det skal vere ein naturleg del av dagleg leik og aktivitet, og vert tilpassa føresetnadane til kvart enkelt barn. Når dette vert innarbeidd vil det bli ein integrert del av barnehagekvardagen. Det er også oppretta ein felles digital plattform for Solid Start Sykkylven. Denne skal m.a. innehalde ein idèbank.

Korps i friluft på Heiane og Fagrefjellet. Biletet tatt ved parkeringsplass. Mykje fjellfolk kom på Fagrefjellet litt seinare på dag, og dei fekk fin friluftskonsert levert av begge korpsa. Nydeleg fjelldag i haustsola – dette gjer vi oppatt :)

Foto: Folkehelsekoordinator

Innbyggartal: 3.102

Folkehelsekoordinator i 50 % stilling:

Mattis Himo

E-post:

mattis.himo@tingvoll.kommune.no

Telefon: 948 57 954

Foto: Torstein Gjetvik

**1 Samfunns-
utvikling for ein
god start i livet**

Ansatt familieveileder i 50 % stilling.

Ansatt frivilligkoordinator i 50 % stilling og opprettelse av frivilligsentral.

Ungdata-undersøkelsen ble gjennomført, og ifbm verdensdagen i psykisk helse ble det gjennomført foredrag og workshops for ungdomsskolene og videregående skole.

Kommunesamarbeid med Zippys venner.

MOT har gjennom sitt program i skolene og har hatt jevnlig foreldremøter.

Gjennomført to felles foreldremøter: «Sammen mot nettmobbing». Et samarbeidsprosjekt mellom skolene, politi, familieveileder og folkehelsekoordinator.

Folkehelsedagen 2017, med flere arrangement innen fokuset barn og unge. Workshop zippys venner, skolebesøk Mia Börjesson, foredrag foreldre og lærere på kveld med flere, inkludert Jan Spurkeland.

**2 Helsevennlig
arbeidsliv**

Det ble i 2017 gjennomført velferdsdag for kommunens ansatte, med flere forskjellige aktiviteter på dagtid og festaften på kvelden.

Det ble arrangert ordførerens tur.

Medarbeiderundersøkelse ble gjennomført i hele kommunen, og medvirkningsprosesser ble gjennomført ved opprettelsen av handlingsplaner.

Stor medvirkningsprosess med utarbeidelsen av etiske retningslinjer for ansatte i Tingvoll kommune. Landet på slagordet «EIKR» – Engasjement- Inkludering – Kompetanse – Respekt.

**3 Samfunn som
fremmar aktiv,
frisk og trygg
alderdom**

Tingvoll aktivitetsenter tilbyr dagtilbud til alle aldersgrupper. Fokus på gode måltid og fysisk aktivitet.

Kommunen har demenskoordinator i 20 % stilling.

Tingvoll kommune har i samarbeid med Nasjonalforeningen for folkehelsestartet opp Aktivetsvenn. Et besøkstilbud for demente.

Tingvoll kommune har et aktivt elderråd som har gjennomført flere arrangement for å fremme aktiv, frisk og trygg alderdom. De har også gjennomført flere arrangement i regi av den kulturelle spaserstokken. Blant annet har de gjennomført en tur til operaen, flere arrangement på institusjonene.

Kommunen støtter pensjonistlagene med arrangementet «den internasjonale eldredagen».

Kommunen har arrangert BraMat kurs.

Ansatt frivilligkoordinator og opprettelse av frivilligsentral.

**4 Trygt og
helsefremmande
fysisk miljø**

Nytt kryss på Rimstad, skal gi bedre trafiksikkerhet.

Utbygging av ny R70.

Iversetting av tettstedsutviklingsprogram for Tingvollvågen.

Samlokalisering av kulturskole og bibliotek.

Trafiksikkerhetsdag i samarbeid med politi, videregående skole og frivilligsentralen.

Gjennomført Vivat-kurs i førstehjelp ved selvmordsfare.

Stikk Ut! videreført. God aktivitet, og økt antall registreringer.

5 Inkludering og deltaking i kultur og frivillige organisasjoner

UKM ble i 2017 gjennomført i Tingvoll kommune.

Bittelitteraturhuset er en bibliotekssatsning på formidling og debatt. Har hatt to foredragsrekker 2016–2017 og 2017–2018. Tema for første rekke var språk og identitet, og gjestet blant annet Amal Aden, Julianne Bourelle, og Safia Abdi Haase. Andre foredragsrekke med tema: «Grønn foredragsrekke- Atferd og klima» – gjestet Jan Ole Hesselberg, og Stein Storlie Bergsmark fra Klimarealistene. Fortsetter våren 2018 med flere gode navn.

Fortsatt samarbeid med eldrerådet om bruk av kulturelle spaserstokkmidler, og arrangement på institusjonene. Flere veldig vellykkede arrangement.

Gratis Pizza og Kino-aften for ungdom i Tingvoll i løpet av kulturvekkå (regi ungdomsrådet). Mange deltakere, og positive tilbakemeldinger.

Første gjennomføring av gratis Høstferie-camp for barn og ungdom i Tingvoll.

6 Organisering og samhandling, eit kunnskapsbasert folkehelsearbeid

Ble søkt om forprosjekt for flytting av bibliotek og kulturskole til Aulaen i Tingvoll videregående skole.

Vedtatt oppstart av tettstedsutviklingsprogram for Tingvollvågen.

Tingvoll fikk 500.000; og jobber med modell-kommune-prosjekt for å avdekke og hjelpe barn av psykisk syke foreldre.

7 Diverse

Tingvoll kommune har Zippys venner, og gir barn i 1–4. klasse et veiledningsprogram som kan vise til dokumenterte resultater. Programmet har fokus på å styrking av motstandskraft og mestring hos barna.

Det er avsatt 60 % stillingsressurs i kommunen til psykiatrisk sykepleie til barn og unge.

*Senioropplæring digitale hjelpemiddel.
Foto: Vidar Karlsen*

Innbyggartal: 8.542

Folkehelsekoordinator i 50 % stilling:

Kristine Dale

E-post:

kristine.dale@ulstein.kommune.no

Telefon: 700 17 500 / 476 69 373

Foto: Svein Arne Orvik

**1 Samfunns-
utvikling for ein
god start i livet**

Hausten 2017 vart Verdensdagen for psykisk helse markert over fleire dagar, og på fleire arenaer i Ulstein kommune. Vi hadde eige arrangement både på ungdomsskulen og vidaregåande skule, med eksterne føredragshaldarar, ordførar, helsesøstre m.fl. På UVS hadde vi stand med quiz. I tillegg markerte vi dagen på sjukeheimen, hadde foredrag på Sjøborg, og gratis dagkino.

Gjennom prosjektet «Skulen som møtestad» vart det i 2017 jobba med å oppgradere uteområda ved skulane i Ulstein. For dei tre krinsskulane held lokale arbeidsgrupper i samarbeid med prosjektleiar på å søke om midlar til mellom anna ballbingar og buldrevegg. På sentrumsskulane er vi i gang med ein prosess der landskapsarkitektar skal sjå på korleis uteområdet kan oppgraderast for å fungere betre som skuleområde, og samtidig som sentrumspark utanom skuletida. Det er fokus på stor brukarmedverknad på fleire nivå i prosjektet. Prosjektet er ein del av satsinga Nærmiljø og lokalsamfunn som fremjar folkehelse.

**2 Helsevennleg
arbeidsliv**

Før sommaren i 2017 hadde Ulstein kommune gratis trening i Tufteparken Ulstein for sine tilsette. Ca. 20 personar nytta seg av dette tilbodet, som varte i 6 veker.

Det vart også arrangert klatrekurs gjennom BUK, bedriftsidrettslaget til kommunen.

**3 Samfunn som
fremmar aktiv,
frisk og trygg
alderdom**

Ulstein kommune signerte i juni 2017 samarbeidsavtale med Nasjonalforeningen for folkehelsen om å etablere Aktivitetsvenn. Det vart arrangert eit kurs for Aktivitetsvenner på hausten, og vi planlegg neste kurs. Nokre få aktivitetsvenner rakk å kome i gang i 2017 – og vi håpar på fleire.

Treningstilbodet Sterk og Stødig, treningstilbod for eldre, heldt på heile året. Det er innetreningar med to grupper med ulik vanskegrad, og ei utetrening i samarbeid med frisklivssentralen. Etter at prosjektmidlane tok slutt til sommaren, vart tilbodet teke inn som ein del av stillinga til kommunal fysioterapeut.

Frivilligsentralen heldt fram også i 2017 med å dele ut gratis strøsand, og strøsandbokser til eldre. Det vart lagt ut annonse om at alle eldre over 75 år kan hente seg ei boks og ein sandsekk gratis på frivilligsentralen. Første året køyrde vi ut ved hjelp av frivillige, men siste åra har det vore henting, som fungerer bra. Heimetenesta og pårørande har då vore behjelpelig med å levere ut til sine brukarar.

**4 Trygt og
helsefremmande
fysisk miljø**

Vi søkte og fekk midlar til ei ny runde med Turskiltprosjektet. Denne gongen vart turstiar i Eiksund/Haddal-området prioritert, og vi har nært samarbeid med frivillige. Vi har fått på plass avtalar med alle grunneigarar, og fått produsert alle skilt, men dei blir først sett opp til våren.

Sørøyane Røde Kors, Rotary, flyktningkontoret og frivilligsentralen har hatt eit felles Gapahuk-prosjektet. Den første Gapahuken sto ferdig i desember, ved Bugardsmyrane. Den neste skal vere ved Lisjevatnet, vidare innover turvegane i fjellet frå Bugardsmyrane. Busette flyktningar har delteke i arbeidet med å setje opp desse, som praktisk opplæring innanfor frivillig arbeid, på introduksjonsprogrammet. Gapahuken er eit flott tilskot til dei viktige friluftsområde vi har fått i Bugardsmyrane, som er utvikla med benkar, bålpanner, lyssetting og nye turvegar siste åra.

Her er dugnadsgjengen i full gang med å sette opp den flotte gapahuken i nydelege omgjevnader ved Bugardsmyrane.

Foto: Inger Anne Dimmen

5 Inkludering og deltaking i kultur og frivillige organisasjonar

I juli 2017 starta vi opp prosjektet «Frivillig arbeid som arena for integrering og språktrening», som er eit samarbeid mellom folkehelsekoordinator, avdeling for inkludering og mangfald og IL Hødd Fotball. Prosjektet har som overordna målsetting å inkludere fleire busette flyktningar og andre innvandrarar i det frivillige arbeidet. I samband med prosjektet oppretta vi mellom anna Kafé 1919, som er eit middagstilbod drive av deltakarar frå introduksjonsprogrammet. Deltakarane driv kaféen som sin språkpraksis. Kaféen har blitt ein fantastisk møtestad, og ein stor suksess på fleire måtar. Deltakarane er svært fornøgde, får praktisere mykje norsk, og kan fortelje at dei har fått nye venner gjennom tilbodet. Kaféen er populær i lokalsamfunnet, og fleire og fleire tek i bruk tilbodet som måltid og møtestad. Kaféen har også blitt ein ettertrakta praksisplass som fleire ynskjer å bli ein del av. Elles i prosjektet vert det jobba med informasjon, haldingsarbeid, og foreldreinvolvering.

6 Organisering og samhandling, eit kunnskapsbasert folkehelsearbeid

I samband med arbeidet med arealdelen av kommuneplanen starta vi opp arbeidet med å kartlegge og verdsette friluftsområda våre, etter veileder med same namn, frå Miljødirektoratet. Ei arbeidsgruppe med både kommunale og frivillige representantar utarbeidde eit forslag til kartlegging og verdsetting, og det blir no jobba med å hente inn innspel og lokalkunnskap frå innbyggjarane for å styrke dette arbeidet.

Vi har elles dei same faste samarbeidsfora som vi har hatt tidlegare. Planforum er ein fast møteplass annankvar veke, der rådmann, ass. rådmann, kommunalsjefar, kultursjef, barn og unge sin representant, planleggar og folkehelsekoordinator deltek. Dette har også vore arbeidsgruppa for arbeidet med arealdelen, som har pågått i 2017.

Folkehelsekoordinator, frisklivskoordinator, kommuneoverlege, kommunalsjef oppvekst og kommunalsjef helse og omsorg har også faste samarbeidsmøter ein gong i mnd. som før.

7 Ulstein Arena

2. desember opna endeleg Ulstein Arena dørene. Bygget, som ligg midt i Ulsteinvik sentrum, og rett ved dei to sentrumsskulane, inneheld både idrettshall, klatrehall, badeanlegg og nytt bibliotek. Alle delane av bygget er allereie svært mykje brukt. Plasseringa og utforminga av det nye biblioteket er svært gunstig med tanke på biblioteket sin funksjon som lågterskel og uformell møtestad. Svært mange og ulike brukargrupper, også mange nye, har teke i bruk biblioteket. Skuleelevane har fått ny hall til kroppsoving, og symjehall til symjeundervisning, som vart sårt etterlengta. Helse- og omsorgstenestane har også på gang tilbod om bassentrening til sine brukarar, inkludert frisklivssentralen. Vi ser føre oss mykje og god bruk av heile dette bygget i framtida, som vil påverke folkehelsa i kommunen positivt.

Innbyggartal: 3.203

Folkehelsekoordinator i 50 % stilling:

Hanne Morseth

E-post:

hanne.morseth@vanylven.kommune.no

Telefon: 70 03 01 82 / 950 24 557

Foto: Hanne Morseth

**1 Samfunns-
utvikling for ein
god start i livet**

TFT (tverrfagleg team) arbeidar for å sikre eit heilskapleg tenestetilbod for barn og unge i kommuna. Gruppa skal vere ein ressurs for barn, foreldre og tenesteytarar i kommunen og skal arbeide førebyggjande og systematisk for å fremje barn sine oppvekstvilkår. TFT har blant anna starta opp psykologisk førstehjelp for 3. klassingar i Vanylven.

Verdensdagen for psykisk helse vart markert i to omgongar. Den 27. september kom Adil Khan til Vanylven og holdt foredrag for elevar på ungdomsskulen og vidaregåande skule. Også helsefagarbeidarar var invitert inn her.

Ungdomskontakta arrangerer ungdomsklubb annakvar fredag, skidagar og tur til badeanlegg i feriar. Lågterskeltilbod.

Ungdom i alderen 13–18 år fekk også i 2017 tilbod om å delta på gratis kurs i juni. Kursa gjekk over 3 dagar. Her kunne ein velje mellom blant anna dans, surfing, grafitti m.m.

**2 Helsevennlig
arbeidsliv**

På IA-konferansen i Molde 18. oktober vart Vanylven kommune tildelt IA-utmerkelsen for 2017.

Utmerkinga går til verksemdar eller einingar som over tid har gjort ein innsats for å betre arbeidsmiljøet, styrka nærværet til jobb, førebygge og redusere sjukefråvær og hindre utstøting og fråfall i arbeidslivet.

I grunngjevinga vart kommuna særleg heidra for å inkludere folk som står utanfor arbeidslivet. Fire punkt vart trekt fram:

- Viktig samarbeidspartner for NAV ved å ta imot kandidatar på arbeidstrening.
- Det vert gjort ein god jobb med lærlingar i alle arbeidsfelt i kommunal sektor.
- Det er oppretta eige ungdomsprosjekt for å motivere og få sett i gong ulike tiltak for arbeidsledig ungdom.
- Stor velvilje for å legge til rette arbeidsoppgåver for tilsette som slit med helsa.

**3 Samfunn som
fremmar aktiv,
frisk og trygg
alderdom**

Vanylven kommune starta opp frisklivssentral med offisiell opning i mars 2017. Det var godt oppmøte denne ettermiddagen og fleire som tok kontakt med frisklivsrettleiar for helsesamtale. Det vart frå starten av lagt opp til fire gruppetreningar i veka, to ute og to inne på treningsrom. Det har også vore køyrt eit bra mat kurs på våren 2017. Det har sidan oppstarten vore jamnt med deltakarar på sentralen.

Vanylven helse- og omsorgssenter fekk overlevert ein elektrisk pasientsykel frå gruppa «Trivsel for eldre». Dette gjer det enklare for bebuarane å kome ut på tur.

Vanylven kommune har fleire dagtilbod. Dagtilbod for personar med demens og dagtilbodet for eldre går 3 gongar i veka, medan dagtilbodet for psykisk helse 1 gong i veka. Gode møteplassar som minkar einsemd for brukarane og kan avlaste dei næraste for omsorgsoppgåver.

Verdensdagen for psykisk helse vart i tillegg til foredrag av Khan markert med stand 10. oktober.

**4 Trygt og
helsefremmande
fysisk miljø**

Det har vore jobba hardt og lagt trykk på å få gang- og sykkelveggar i Vanylven opp på prioriteringslistene til fylket. Gang- og sykkelveggar på Tunheim har lege øvst på denne prioriteringslista i Vanylven lenge, og i juni 2017 vart det vedteke å løyve pengar til dette frå Samferdselsutvalet.

Vanylven kommune har mange turar registrert på nettsida www.morotur.no. Denne sida er nytta til inspirasjon og motivasjon for å kome seg på tur.

5 Inkludering og deltaking i kultur og frivillige organisasjonar

Vanylven kommune fekk i desember 2016 innvilga 500.000 kroner i midalar frå Kulturdepartementet til eit pilotprosjekt med mål at alle born og unge skal få sjansen til å vere med i minst ein organisert fritidsaktivitet. Prosjektet fekk namnet «Aktivitet for alle».

I prosjektperioden har det vore fleire møtepunkt med lag og organisasjonar i kommunen, blant anna med ein workshop for å kartlegge behov og ynskjer. 150.000 kroner av midla vart sett av til innkjøp av utstyr. Dei ulike laga har fått vere med å bestemme kva som skal vere i pakken som skal vere til utlån for alle.

I prosjektet har det også vore jobba med ei nettside med oversikt og informasjon over dei aktivitetene som finnes i kommunen.

På UKM var det i 2017 rekordstort publikum og heile 18 sceneinnslag, 12 utstillarar og totalt 133 påmeldte.

6 Organisering og samhandling, eit kunnskapsbasert folkehelsearbeid

Vanylven kommune er med i fleire interkommunale samarbeid med kommunene på søre Sunnmøre. Eit av dei er «Ansvarleg vertskap», eit samarbeid også med politi, bransjen, Securitas og KoRus. I 2017 vart det halde to kurs, eit for skjenkestadane i kommunene og eit i forbindelse med festivalar.

Målet med kursa er å sette skjenkestadane og arrangørane betre i stand til å ivareta trivsel og tryggleik for gjestane, unngå overskjenking av gjestar og skjenking til mindreårige.

7 Årets MOT coach

Veslemøy Ervik vart kåra til årets MOT-coach under kveldsshowet på MOT si Ildsjelsamling i september 2017.

MOT-coachane er dei som gjennomfører MOT sitt program «Robust ungdom» i klasserommet.

– Først og fremst må eg sei at dette var utruleg uventa. Det viktigaste når du er MOT-coach er at du ser alle. Vanylven er eit lite lokalsamfunn, og der er det ekstra viktig at ein også ser ungdomane etter skulen. –Hugs det folkens, du kan ikkje berre gløyme dei når skulen er slutt. Du må ha ungdomane i hjartet ditt 24/7, seier Ervik.

Vanylven har vore ei MOT kommune sidan 2005 og skorar høgt på MOT undersøkelane.

Veslemøy Ervik mottok prisen «Årets MOT-coach» av utdelarane Johann Olav Koss og Marte Wivestad på Ildsjelsamlinga i Trondheim.

«All ungdom som har MOT i Vanylven, har eit forhold til Veslemøy og vi veit ho når inn til ungdoms hjerter», seier Wivestad.

Foto: Vanylven kommune

Vestnes

kommune

Innbyggartal: 6.577

Folkehelsekoordinator i o % stilling:

Foto: Reidun Bjølverud

1 Samfunns- utvikling for ein god start i livet

Kurs i babysvømming.

Full rulle på frivilligsentralen
– uformell møtestad for dei som er heime med baby.

Stikk UT! turar
– tilrettelagt for tur med barnevogn, og med små born.

Barnehagebibliotek er oppretta i to av bhg.

Haldningsskapande klasse miljøprogram i grunnskulen:
«Det er mitt val» Trivselsleiarordning i grunnskulane.

Gjennomføring av oppvekstundersøking i grunnskulane:
«ung data».

Barnehagane har

- MiniRøris
- Fokus på tannpuss og sunt kosthald
- Svømmeopplæring for førskulebarna i 2 bhg
- Fokus på aktivitet og kvile
- Inne og uteaktivitetar til alle årstider
- Aktivitetar i gymsal
- Førstehjelp for førskuleborn Henrydukka
- Kommunal og lokal plan for overgang
bhgskulesuntkosthald

2 Helsevennlig arbeidsliv

Varmebassenget er ope
for alle tilsette i kommunen
– gratistilbod- HMS tiltak.

Gode rabattordningar på
treningscenter – HMS
tiltak.

Møteplassen er eit
oppfølgingstiltak for
sjukemeldte arbeidstakarar.

Kurs i mestring av
belastning (KIB) 2 gonger
pr år – I regi av IA-
arbeidsgjevar kan søkje
inn tilsette til kurs. Dette
gjeld både arbeidstakara
som står i fare for å bli
sjukmeldt og dei som er
sjukmeldt.

Snakkbart – arrangement
på folkebiblioteket.
Ei arrangementspakke
som er utvikla av Vestnes
folkebibliotek og som har
fysisk og psykisk helse som
tema. Samarbeider med
helsestasjon, psykiatri og
andre helseaktørar for å
sikre eit relevant innhald.

3 Samfunn som fremmar aktiv, frisk og trygg alderdom

Aktivitetsvener for
demente – starta opp
i 2017. Kursing av
aktivitetsvener som er
kople saman med ein
person med demens.

Kulturkafé for eldre ein
gong i veka med mellom
anna sittedans som ein av
aktivitetane.

Fleire Stikk UT! turar er
tilrettelagt for rullator.

Gåtur for alle arrangeres
ein gong i månaden med
organisert samkøying til
ulike turmål.

Kulturskolen har
sangstunder i fleire av
eldreinstitusjonane i
kommunen.

*Babysvømming i regi
av Kulturskulen
Foto: Mette Mjelve*

4 Trygt og helsefremmande fysisk miljø

Folkehelseperspektivet skal være framme i all planlegging/prosjektering og utbygging i kommunen.

Ein vil arbeide for bygging av gang og sykkelveggar, syte for gate/vegbelysning slik at aktivitet kan oppretthaldast og i den mørke årstida.

Ein vil sørge for sikker ferdsel gjennom snøbrøyting og sandstrøing.

Det vert arbeidd for å tilrettelegge for parkeringsplassar ved utfartsområde, og etablere toalettløsningar til disse.

Hageområdet rundt frivilligsentralen må og nemnast. Ei perle for små og store i kommunen.

Det vert satsa på friluftsliv i kommunen med fleire nye turvegprosjekt i 2017.

I 2017 vart det førehandsgodkjend nye rundløyper/skiløyper på Tomrefjellet samt ei ny aktivitetsflate (nærmiljøanlegg) ved Vike Friskule.

5 Inkludering og deltaking i kultur og frivillige organisasjonar

Møteplassar for integrering

- Språkkafé
- Biblioteket
- Temakvelder-ulike land
- UKM
- Frivilligdagen

Vi fekk rapporten «Kulturliv og frivillighet som integreringsarena i Vestnes kommune», og har hatt presentasjon av denne for fleire, mellom anna frivilligheita i kommunen. Kommunestyret har vedtatt at rapporten skal ligge til grunn for vidare arbeid i kommunen vår. Dette er vi i gang med å gjennomføre.

Utstyrssentralen er i drift på frivilligsentralen, der alle kan låne friluftsutstyr gratis. Stikk UT! – Lag og organisasjonar arrangerer fellesturar.

Kulturskulen sitt motto er «kulturskule for alle» Kulturskulen står for opplæring som vidare bidreg til deltaking i det frivillige kulturlivet, som korps, kor og spelemannslag.

Kommunen støtter skulekorpsa ved å dekke 50 % av utgiftene til dirigentteneste.

6 Organisering og samhandling, eit kunnskapsbasert folkehelsearbeid

Desse oppgåvene vart tidlegare ivaretatt av folkehelsekoordinator i 50 % stilling. Vestnes kommune har ikkje lenger tilsett folkehelsekoordinator. Folkehelsearbeid står på agendaen i alle einingane i kommunen.

Når det gjeld «Stikk UT!» har Frivilligsentralen overtatt koordineringsoppgåvene til tidlegare folkehelsekoordinator.

Det vart i 2017 inngått ein partnarsskapsavtale mellom kommune/lag som sikra vidare drift av Ørskogfjellet skisenter.

Med rapporten «Kulturliv og frivillighet som integreringsarena i Vestnes kommune» som grunnlag har vi jamnelege møte mellom Kulturskulen, Frivilligsentralen Biblioteket, Flyktningetenesta og Vaksenopplæringa. Målet er at det skal resultere i betre heilskapleg integreringsarbeid i kommunen vår.

7 Folkehelse tema i Eining for Kvalifisering og integrering

Alle lærebøkene som blir nytta i vaksenopplæringa har kapittel som omhandlar helse og kosthald.

Flyktningtenesta eigne tema om kosthald, fysisk aktivitet, seksuell helse og psykisk helse i introduksjonsprogrammet.

Deltakarane blir også tatt med på tur slik at dei skal bli kjend med turmulighetene i nærområdet.

Det har vore gjennomført svømmekurs for alle flyktningar, kvinner, menn og barn, med tildelte midlar frå Fylkesmannen.

Det er trimgruppe for innvandrarvinner i samarbeid med Vestnes Varfjell idrettslag.

Målet er at innvandrarane skal fortsette med aktivitetane dei blir introdusert for etter dei har gjennomført kurs.

Foto: Torgeir Stensø

1 Samfunns- utvikling for ein god start i livet

Volda kommune har utfordringar når det gjeld psykisk helse i alle aldrar. Ungdata-undersøkinga og etterspurnaden av tiltak til barn og familiar viser det. I barnehage og på helsestasjonen er det satsa på kompetanseheving gjennom «Voldaprojektet» og programmet «Tidleg Inn». Det er utarbeidd rutinar for tidleg oppdaging og innsats ved vanskar rundt psykisk helse, rus og vald. I helsestasjonen er det gjennom prosjektmidlar tilbod om heimebesøk av jordmor innan 48 timar etter utskriving. Andre tiltak:

- Program på alle klassesteg i skulen for å førebygge psykisk uhelse. – Det er tilsett psykolog og familierettleiar.
- Det er etablert ressursteam som kan nyttast når foreldre treng råd om vegen.
- Det er etablert samarbeid mellom skulehelsetenesta og fysioterapeut om førebyggjande tiltak.
- Helsestasjon og barnehage har utarbeidd kosthaldsplan for barnehagane
- Minoritetshelseteam

2 Helsevennlig arbeidsliv

Volda kommune har ei overvekt av offentlege arbeidsplassar innan sørvisnæringar, helse, barnehage, skule og høgare utdanning. Merksemd på folkehelse er gjennomgåande i kommuneplanen sin samfunnsdel.

I Volda kommune sin eigen organisasjon er det eit vedtekemål at tilsette skal oppleve eit godt arbeidsmiljø og sjukefråværet skal reduserast. Strategiar for kommunen:

- Faglege og sosiale møteplassar på tvers av sektorar
- Tilby leiarutvikling
- Sikre nødvenig kompetanseheving og legge til rette for eit utviklande arbeidsliv.
- Tilby eit introduksjonsprogram for alle nytilsette
- Jobbe med nærver, prioritere sjukefråversoppfølging
- Vidareutvikle prinsippet i IA-avtalen om eit ope og inkluderande arbeidsliv.

Dei grunnleggjande verdiane for Volda kommune er

- Raus
- Modig
- Kompetent lærande

3 Samfunn som fremmar aktiv, frisk og trygg alderdom

Meistring og myndiggjering – kva er viktig for deg? Dette er ein del av bakteppet og tankegangen ein har knytt til aktiv, frisk og trygg alderdom i Volda:

- Eldretrimmen – trim for dei over 60
- Frivilligkoordinatoane jobbar inn i mot einsame eldre der eit av satsningsområda er Aktivitetsvenn, besøkshund mm
- Kvardagsrehabilitering – bu lengst muleg, best muleg i eigen heim-kvardagsmeistring.
- Dagsentertilbod for eldre – fokus på fysisk aktivitet, ernæring og ein trygg kvardag.
- Dementsteam
- Fallførebyggjande tiltak
- Førebyggjande heimebesøk utført av ergoterapeutane og heimetenesta til dei som fyller 80 år.
- Tilrettelegging av turvegar og stiar som er lett tilgjengelege.
- Motivviewsyklar-investert i 5 motivviewsyklar som er i rullerande turnus på omsorgsbustadar og mellom avd. på omsorgssenter.

4 Trygt og helsefremmande fysisk miljø

Volda kommune er med i prosjektet «Nærmiljø og lokalsamfunn som fremmar folkehelse», eit treårig prosjekt i regi av Helsedirektoratet. Høgskulen i Volda har vore ein tett samarbeidspartnar i dette prosjektet.

Hausten 2017 arrangerte Volda kommune konferansen «Barn og medverknad» saman med høgskulen. I etterkant av konferansen gjennomførte studentar feltarbeid ved skular og barnehagar i Volda. I feltarbeidet skulle studentane registrere fysisk innhald og utforming av uteområda tilknytt barnehagane og skulane. Feltarbeidet inkluderte også medverknad med barnehage- og skulebarn. Studentane nytta ulike medverknadsmetodar; nokre intervjuar barna, andre bad barna ta dei med på ei omvising i uteområdet, og nokre nytta teikning som metode.

Kunnskap frå desse medverknadsprosjekta vert nytta i arbeidet med å utforme rettleiaren «Retningslinjer for leike- og aktivitetsområde i Volda kommune».

5 Inkludering og deltaking i kultur og frivillige organisasjonar

Volda sitt kulturliv kviler i hovudsak på det store og mangfaldige organisasjonslivet, som legg til rette for at heile befolkninga i kommunen har høve til ei aktiv fritid. Det kommunale kulturarbeidet ar arbeidd mot utanforskap som eit viktig satsingsområde; dette kjem til uttrykk m.a. gjennom

- Eit aktivt og inkluderande bibliotek
- Frivilligsentral
- Kulturskulen

Voldasamsfunnet har elles rikeleg høve til å delta i det meste innan fysisk aktivitet og friluftsliv. Volda kan syne til stor breidde innan idrett og musikklivet. Festivalane i Volda er gode møtestader, og er inkluderande for innvandrarar som trass i manglande norskkunnskapar her kan bidra. Volda sitt studentmiljø er ein viktig faktor i kultur mangfaldet og festivalane, og bidreg til eit rikare kulturliv. Gjennom gleda ved aktiviteten og dyrking av interessefelleskap, står det frivillige organisasjonslivet for ein svært viktig del av det førebyggjande og helsefremjande arbeidet i kommunen.

6 Organisering og samhandling, eit kunnskapsbasert folkehelsearbeid

Folkehelsearbeidet har i Volda kommune vore drive planmessig og sektorovergripande i mange år. Folkehelsekoordinator har vore ei heilt sentral og drivande kraft i koordineringsarbeidet i kommunen. Grunna sjukdom har stillinga stått ubesatt i storparten av 2017. Hausten 2017 blei oppretta eit tidsavgrensa folkehelseprosjekt – «Saman for barn og unge i Volda». I utgreiing av det vidare folkehelsearbeidet er det gjort vedtak om ei felles 100 % stilling som «Folkehelse- og frisklivsrettleiar» i Volda. Det blei tilsett folk i stillinga ved siste årsskiftet. Stillinga skal ligge til helse og omsorg, men inngå i ei av fleire samhandlingsgrupper under rådmannen. System for planmessig kunnskapsbasert folkehelsearbeid er ikkje utvikla vidare her i Volda enn i landet, men gjennom medlemskap i «Sunne kommuner – WHO's norske nettverk» får vi likevel førstehands informasjon, kjem med på det som skjer nasjonalt og og opplever at det gjennom dette blir stilt kvalitetskrav til arbeidet i Volda.

7 Fokus på folkehelse i kommuneplanen in samfunnsdel

Folkehelse, førebyggjande og helsefremjande tiltak blei stadfesta som eit overordna og førande prinsipp i den nye «Kommuneplanen for Volda – Samfunnsdelen 2016 – 2028» – vedteken av Volda Kommunestyre 26.05.2016. Dette er ei vidareføring og forsterking av felles planføresetnadar – mål og retningslinjer i Kommuneplanen frå 1997. Vedtaket forpliktar og gir eit klart retningsval og rettesnor for Folkehelsearbeidet i Volda i åra framover. Forutan dei overordna og førande prinsipp er ei rekkje mål og strategiar konkretiserte i planen. Vi har ei årrekke hatt positive erfaringar med god forankring av folkehelsearbeidet og verdigrunnlaget under dette i kommuneplanane i Volda. www.volda.kommune.no/plan/samfunnsdel/

Volda – Rast ved selet.
Foto: Berit Koen

Innbyggartal: 2.300

Folkehelsekoordinator i 50 % stilling:

Gunnhild Todal

E-post: gunnhild.todal@orskog.kommune.no

Telefon: 977 12 943

Fantastiske turmål i Ørskog. Foto: Hilde Sørdal

**1 Samfunns-
utvikling for ein
god start i livet**

Kommunen har nok barnehageplassar og eit godt fungerande PPT som har et tett samarbeid med barnehagane og visa versa. Viktig med tidleg innsats overfor dei barna som har utfordringar.

Ørskog kommune er deltakar i prosjektet «Systematisk identifisering og oppfølging av utsette barn som lever i familiar med rus og/eller psykiske helseutfordringar». Målet er god kunnskap til alle som arbeider med barn og unge slik at vi kan kome tidleg inn med hjelp til dei aktuelle familiane.

Ørskog kommune innførte frå august 2017 MOT-programmet i ungdomsskulen. Fire MOT-coachar er utdanna. MOT skal gi ungdom: Mot til å leve, Mot til å bry seg og Mot til å seie nei. MOT har effekt i høve ungdommane sin sjølvtilitt, optimisme og mot. Programmet skal vere forebyggjande mot mobbing, mistrivsel, gruppepress, einsemd og rusmisbruk. Oppsummert kan ein seie at MOT beskyttar mot dei mest negative utslaga i ungdomstida.

**2 Helsevennlig
arbeidsliv**

Leiarar og tilsette i Ørskog kommune er våre viktigaste ressursar som skal vidareutviklast og takast vare på. Dette inneber at helse-, miljø og tryggleiksarbeidet (HMT) vert styrt og fylgt opp målretta og systematisk. Det systematiske HMT-arbeidet er med på å sikre eit helsefremjande og inkluderande arbeidsmiljø med moglegheiter for fagleg og personleg utvikling basert på den enkelte sine føresetnader, behov og livssituasjon.

Vår verksemd har nulltoleranse mot mobbing og trakassering. Vi forventar at alle melder frå om feil og manglar og varslar om kritikkverdige forhold og bidreg til at utilfredsstillande forhold blir forsvaret handtert.

Eit kontinuerleg HMT – arbeid bidreg til god tenesteyting og kan gje stor gevinst i form av auka produktivitet. Godt arbeidsmiljø er med på å sikre dei tilsette si helse, høg grad av trivsel og lågt sjukefråvær.

**3 Samfunn som
fremmar aktiv,
frisk og trygg
alderdom**

«Aktiv på dagtid» har trening på Fysiotrimmen AS kvar onsdag tilpassa deltakarane sine eigne ressursar med eit sosialt perspektiv i tillegg.

Tverrfagleg team har besøkt eldre i deira eigen heim og gjennomført tilpassa trening. Målet med kvardagsrehabiliteringa er å kunne bu heime lengst mogeleg og meistre sin eigen kvardag.

Ørskog sjukeheim har endra måltidsrutiner i tråd med Helsedirektoratet sine føringar. Mandag til fredag har vi fleksibel frukost frå 7.30–10.00, lunsj kl. 12.00, middag kl. 16.00 og kveldsmat kl. 19.00. Resultat er vektauke hjå brukarane, meir ro i avdelinga OG meir ro rundt måltida. Huskatten Snickers er både til stor glede og litt frustrasjon for alle som bur og arbeider på heimen. Vi har 3 høner i eige hønsehus i sansehagen. Det er spennande å sjekke rugekassen om morgonen og artig med frittgåande høner i hagen.

**4 Trygt og
helsefremmande
fysisk miljø**

Gang- og sykkelveg Giskemo-Amdam er under arbeid og venta ferdigstilt våren 2018. Dette er eit stort framskritt for at alle aldrar kan ferdast trygt langs denne vegen.

Måsøyra aktivitetspark er ferdigstilt. Området er universelt utforma og er godt egna for alle aldrar både til trening, leik og som uformell møteplass.

Arbeid med tettstadprosjekt og sentrumsplan for Ørskog er starta opp.

Fokus på ergonomi og tilbod om helsefremmande aktivitetar for eldre.

Ny brannstasjon er bygd med treningsrom for brannmannskapet.

Vi har god tilgang til friområder, eit godt kulturtilbud og ulike aktivitetar i kommunen.

«Stikk UT!» – satsinga har slått godt an, også blant dei eldre, i kommunen med mange positive tilbakemeldingar. God skilting og merking av turmålaukar tryggleiken for mange.

Tur til Valldal klatrepark, eit samarbeid mellom Frivilligsentralen, Røde Kors og flyktningetenesta. Midlar er gitt av Barne- og familiedepartementet. Foto: Veronica Stene.

5 Inkludering og deltaking i kultur og frivillige organisasjonar

Ørskog Frivilligsentral har hatt innlegg til «Foreldre i Norge» for alle flyktningane i Ørskog. Generell informasjon om frivillige organisasjonar og spesielt om kva som krevs av foreldre til barn som deltek i frivillige organisasjonar.

Flyktningetenesta har stor fokus på deltaking i samfunnet for å fremme integrering. Spesielt opptekne av å få barna med på aktivitetar, bursdagar o.l.

Ørskog pensjonistforening arrangerer turar med kulturinnhald og møte med underhaldning kvar mnd.

Ørskog seniordans er ei aktiv gruppe som ynskjer alle velkomne.

Gjennomføring av tiltaket FERIEGØY Sjå pkt. 7.

6 Organisering og samhandling, eit kunnskapsbasert folkehelsearbeid

Styringsgruppa for folkehelse har utarbeidd «Oversikt over helsetilstand og faktorar som påverkar folkehelsa i Ørskog». Rapporten skal vere eit godt grunnlag for å få helse inn i det vidare planarbeidet i Ørskog.

Styringsgruppa har vore breitt samansett frå alle einingar og dette fører til større fokus og informasjon om helseforebyggjande arbeid i einingane.

Tverrfaglig samarbeid mellom etatane og deling av kunnskap.

7 Feriegøy

Ørskog Frivilligsentral og Barnas Røde Kors fekk midlar for utjamning av sosiale forskjellar/ fattigdomsmidlar frå Barne- og familiedepartementet i 2017. Midlane gjekk til aktivitetar for barn og unge i helger og skuleferiar. 5 utflukter/ aktivitetar er gjennomførte: Helgetur med overnatting i telt til Liasetra, heildagstur til Moldebadet, Valldal klatrepark og Yste Skotet. Prosjektet vart avslutta med julekino på Ørskog samfunnshus for alle familiar i den aktuelle aldersgruppa. FERIEGØY har vore ein stor suksess med mykje god aktivitet, glade barn og foreldre. Alt har vore gratis for alle som deltok – både barn og vaksne. Svært god oppslutning om alle tiltaka.

Folkehelsekoordinator i 60 % stilling:

Ingvild Endal

E-post:

ingvild.endal@orsta.kommune.no

Telefon: 91 76 53 89

Foto: Janne Gerd Dagfinnrud

**1 Samfunns-
utvikling for ein
god start i livet**

Lokal rammeplan for Ørstabarnehagen vedteken.

Ørstaskulen

- jobba med trygt og inkluderande læringsmiljø
- valde å gå samla inn i innsatsteam mot mobbing
- framhald LOS 100 % stilling
- framhald av entreprenørskapsløypa som opplæringsstrategi i grunnskulen.
- 100 % overgang frå 10. trinnet til VGS.
- opna kommunalt ferie SFO tilbod.

Styrka skulehelsetenesta knytt til vidaregåande skule.

Ressursteam for born og unge 0–18 år vart innarbeidd. Føremål: å bidra til at born som av ulike grunnar treng ekstra stimulering og omsorg, får god og tidleg hjelp.

Frisklivssentralen for barn og unge etablert samarbeid med skulane.

Arrangert Draumesomar i to veker, som er eit gratistilbod for barn som ikkje skal på ferie.

**2 Helsevennlig
arbeidsliv**

Ørsta kommune har hatt fokus på: Oppstart opplæring om heiltidskultur.

10-FAKTOR opplæring av leiarar og verneombod. 10-FAKTOR er ei forskingsbasert medarbeidar undersøking og eit verktøy for utvikling og forbedring av eininga.

Gneistgrupper (einingsleiar, plassverneombod og plassstillitsvalt) er ein arena for leiing, utvikling og medverknad. Nokre saker som har vorte drøfta er: medarbeidar undersøkinga 10-FAKTOR, HMT-plan, miljøretta helsevern, rullering av arbeidsgjevarstrategien, kompetanseutvikling, heiltidskultur.

Arbeidsmiljøprisen til kommunen fekk NAV Ørsta-Volda.

Tenesta for psykisk helse og rus fekk tildelt Møre og Romsdal sin arbeidsmiljøpris.

**3 Samfunn som
fremmar aktiv,
frisk og trygg
alderdom**

Aktivitetssenteret er ein lavterskel sosial møtestad for alle aldersgrupper, men mest senioiarar avlegg besøk.

Vegvesenet arrangerte oppfriskingskurs Bilførarar 65+.

Småjobbsentralen er eit lågterskel arbeids- og aktivitetstilbod ved tenesta for psykisk helse og rustenesta. Auka ressursar gav rom for vidareutvikling av aktivitetstilboda der eit døme er deltaking i lokal andelsgard.

Gjennom den kulturelle spaserstokk vart kulturformidling for eldre i institusjonar eller ved eigne arrangement gjennomført.

Demensplan utarbeida.

Tilsett 100 % fysioterapeut ved korttidsavdelinga.

**4 Trygt og
helsefremmande
fysisk miljø**

Kommunen med i KS sitt nettverk for universell utforming.

Ferdigstilling av universelt utforma badeplass på Vatnevatnet og toalett på Vekselet.

Trafikktryggingssplanen vedteken.

Trafikktryggingstiltak gjennomført knytt til barneskule og bustadområde som fremjar fysisk aktivitet.

Reguleringsplan for Ørsta sentrum under utarbeiding med fokus på eit helsefremmande sentrum.

Rådet for funksjonshemma arrangerte konferanse om universell utforming med fokus på uteområde for alle.

Det er utført tilsyn og systemrevisjon etter «Forskrift om miljørettet helsevern m.v.» ved Vikemarka og Sæbø skule.

Arbeidet med bygging av fleirbrukshallen starta.

Arbeidet med planlegging av ein ny sentrumsskule i Ørsta er starta.

5 Inkludering og deltaking i kultur og frivillige organisasjonar

Kommunen samarbeidar med frivillige organisasjonar.

Døme på det er:

- Merking og skilting av friluftsruter.
- Masterplan

Produktutvikling Reiseliv.

- Kommunedelplan for kulturminne og miljø.
- Turvegtilskot.
- Kulturtilskot.

Samarbeid mellom Ørsta ungdomskule og fylkeskommunen om pleie av statleg sikra friluftsområde på Raudøya.

6 Organisering og samhandling, eit kunnskapsbasert folkehelsearbeid

Oppstart kommunedelplan for levekår.

Oppretta tverrfagleg leiarnett for barn og unge, der fokus er strategisk drøfting, samfunnsutvikling og systemperspektiv for å finne løysing.

Kommunen inngjekk samarbeid med organisasjonen AV-OG-TIL. Hovudmålet er å redusere ei negative konsekvensane av alkoholbruk der det kan vere farleg eller gå ut over andre.

7 Medverknad

Kommunen er med i fylkeskommunen sitt prosjekt «Nærmiljø og lokalsamfunn som fremjar folkehelse». Nøkkelorda er barn og unge, medverknad og metodeutprøving.

Godt samarbeid med Ungdomsrådet der pilotprosjektet «Draumbilete» vart gjennomført på 9. trinnet. Dette vert innspel til kommunedelplan for levekår.

Medverknad frå Ungdomsrådet, elevrådet, FAU-a, tilsette i planleggingsprosessen rundt ny sentrumsule.

Signal om utvida samarbeid med vidaregåande skule om kulturhuset om omliggande område. Denne sambruken vil gje meirverdi og synergieffekt.

*Småjobbsentralen deltek i lokal andelsgard.
Foto: Svein Aam*

Innbyggartal: 47.510

Folkehelsekoordinator i 50 % stilling:

Ingvill K. Aa. Holmen / Kristoffer Ross

E-post:

folkehelsekoordinator@alesund.kommune.no

Telefon: 70 16 28 25 / 454 18 869

Naturmøteplassen Foto: Sunnmøre friluftsråd

**1 Samfunns-
utvikling for ein
god start i livet**

Flere helsesøstre

Virksomhet barn og familier rapporterte at 100 % av 9. klassingene har fått opplæring i psykisk helse i 2017. Helsesøster i grunnskole har ikkje fått gjennomført lengde og vektmåling av elevar på 8.trinn. Det er i ferd med å verte tilsett fleire helsesøstre. Kommunen fekk statlig tilskot til 10 stillingar for helsesøstre og 2 stillingar for jordmor, samt 1 stilling til «Kurs i psykisk helse» i regi av Extrastiftelsen. Dette er foreløpig prosjektstillingar, og det er søkt om vidareføring av prosjektstillingane. Dette er eit godt grunnlag for å vidareutvikle gode tenester for å gje barna ein god start i livet.

Leikande vennskap

Eit stort satsingsområde blant alle barnehagane i kommunen har i to år vært «Leikende vennskap». Heile 39 av 45 barnehagar i kommunen og i alt 550 barnehagetilsette har delteke i prosjektet. Dette resulterte i vennskap, auka sosial kompetanse og forståing på tvers av alder, språk og kultur.

**2 Helsevennlig
arbeidsliv**

**Vegleiar i
videregående skule**

NAV Ålesund har tilsett to NAV-veglearar i vidaregåande skule. Prosjektet held fram foreløpig ut juni 2018. Dei to vegleiarane på Borgund vidaregåande skule har fått gode tilbakemeldingar frå skulen på at den jobben dei gjer er viktig for dei ungdomane som står i fare for å droppe ut av vidaregåande skule.

NAV Ålesund har også oppretta eit nært samarbeid med virksomhet Flyktning der det er igangsett gode tiltak omkring arbeidsretta tenester til flyktninger.

**3 Samfunn som
fremmar aktiv,
frisk og trygg
alderdom**

**Aktivering og
velferdstenester
for eldre**

Virksomhet for aktivisering og velferdstenester rapporterer at dei har knappe ressursar innan områda førebyggjande og helsefremmande tiltak og aktivitetar generelt. Tenesta leverte ikkje «førebyggjande heimebesøk 75 år» til rett årskull fordi etterspurnaden og behovet for tenester frå samarbeidspartar, heimebuande eldre og pårørende er stort. Verksemda opplever at dei økonomiske ressursane ikkje står i høve til behovet for førebyggjande tenester.

**4 Trygt og
helsefremmande
fysisk miljø**

Stikk UT!

Stikk UT! turane i Ålesund 2017 var svært populære. God tilrettelegging av turar i samarbeid mellom kommunen, frivillige og Sunnmøre friluftsråd resulterte i ny rekord i talet på besøkjande på dei ulike turmåla. Ålesund har dei mest populære turmåla på Sunnmøre. Det vart gjort 51.307 registreringar av personar som besøkte Stikk UT! turmål i Ålesund i 2017.

Naturmøteplassen

Eit nytt tiltak som vart starta opp hausten 2017 er naturmøteplassen ved Dam 2 på Aksla i Ålesund kvar tysdag. Dette er staden for ein triveleg prat, gode historier, bålkaffi – og av og til litt å bite i. Innimellom er det aktivitetstilbod av ulike slag. Frivillige er vertskap og tek godt imot dei som kjem. Målet er å skape ein hyggeleg og uformell møtestad i friluft. Tilbodet er gratis.

Samarbeid er viktig for å få til eit godt førebyggjande arbeid!

Foto: Ingvill Holmen

5 Inkludering og deltaking i kultur og frivillige organisasjonar

Kulturskule

Kulturskulen melder om fortsatt stor differanse mellom tilbod og etterspørsel. Dette vert grunngjeve blant anna med manglande øvingslokale.

Fargespill

Fellesverket dragen (Røde kors) og Ålesund kommune samarbeidde om ein stor oppsetning av Fargespill i Praken kulturhus i september. 60 ungdomar med mange ulike nasjonalitetar samarbeidde om denne flotte framsyninga.

6 Organisering og samhandling, eit kunnskapsbasert folkehelsearbeid

Ny folkehelsekoordinator

I 2017 har det vore vikarordnig og utskifting av folkehelsekoordinator i Ålesund kommune. Dette har resultert i at arbeidet med organisering og samhandling, samt fokus på eit kunnskapsbasert folkehelsearbeid har stoppa litt opp.

Den nye folkehelsekoordinatoren starta i november 2017, og arbeider for å gjenopprette god organisering og samhandling om folkehelsearbeidet i kommunen. Det må byggjast opp igjen både system og relasjonar. Dette er eit arbeid som det tek mykje tid å få på plass att.

7 Samfunn som fremmar aktiv, frisk og trygg ungdomstid

Ung data

Våren 2017 vart det gjennomført ung data undersøkjing i Ålesund kommune. Dette resulterte i at det vart sett ekstra stort fokus på ungdom sin situasjon dette året. Resultat frå undersøkjinga vart presentert for rektorar ressursbasen, helsesøstre, og FAU.

Det vart også arrangert eit ung data seminar i bystyresalen i Ålesund, der ungdata undersøkjinga vart presentert i samarbeid med ungdomane sjølve. Medie og kommunikasjonslinja ved Ålesund vidaregåande skule laga flotte plakater og filmar, der dei hadde teke utgangspunkt i resultat frå ung data undersøkjinga.

Ein anna svært positiv effekt i forbindelse med ungdata undersøkjinga var at det vart etablert ei tverrfaglig ressursgruppe. Denne vart samansett av representantar frå ulike verksemdar i kommunen; politiet, vidaregåande skule, frivilligsentralen, SLT-koordinator, helsesøster, kultur og idrett folkehelsekoordinator, rus og psykisk helse.

Møre og Romsdal fylkeskommune

Fylkeshuset, 6412 Molde
Telefon 71 28 00 00
post@mrfylke.no
mrfylke.no